

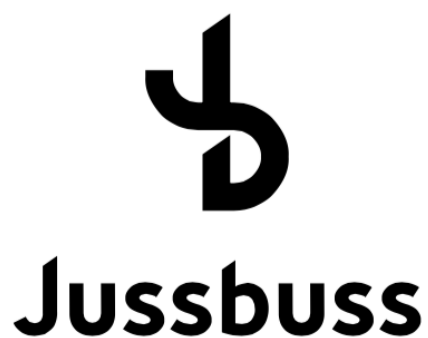
JUSSBUSS
Institutt for kriminologi og rettssosiologi
Universitetet i Oslo

Stensilserie nr. 150

Årsrapport for Jussbuss 2021

Ole Martin Juul Slyngstadli

Oslo, 2022

Innholdsfortegnelse

1. Innledning.....	5
1.1. Bakgrunn	5
1.2. Jussbuss – kort oppsummert.....	5
1.3. Jussbuss' fire hovedmålsettinger	6
1.3.1. Saksbehandling.....	6
1.3.2. Rettspolitikk.....	7
1.3.3. Forskning	7
1.3.4. Utdanning.....	7
2. Organisasjonsforhold	8
2.1. Organisatorisk oppbygging.....	8
2.2. Medarbeiderne.....	9
2.3. Kontorlokaler.....	9
3. Saksbehandling.....	9
3.1. Oversikt over saksmottak.....	10
3.2. Antall uker i drift.....	10
3.3. Antall saker i året	11
3.4. Former for juridisk rådgivning.....	12
3.5. Mottakssted	13
3.5.1 Saksmottak under Covid19-pandemien.....	Error! Bookmark not defined.
3.6. Mottaksmåned	13
4. Opplysninger om de som søker råd hos Jussbuss	14
4.1. Kjønn.....	14
4.2. Nasjonalitet	15
4.3. Bosted.....	15
4.4. Fengselsklienter.....	16
4.5.inntekt	17
4.6. Advokatbruk	19
4.7. Konkurransen med andre rettshjelpstiltak?	20
4.8. Hvordan klientene får kunnskap om Jussbuss	20
4.9. Medlemskap i Studentsamskipnaden i Oslo (SiO)	20
4.10. Medlemskap i fagforening	21
5. Rettshjelp i gruppene	22
5.1. Fordeling av saker etter rettsområder i 2020	22
5.2. Sosial-, trygde- og arbeidsrettsgruppa (SAG).....	24
5.2.1. Sosial- og helserett	24
5.2.2. Trygd- og pensjonsrett	25
5.2.3. Arbeidsrett	27
5.3. Fengselsgruppa (FEG).....	29
5.3.1. Fengselsrett	29
5.4. Utlendingsrettsgruppa (INNVA)	31
5.5. Husleie- og gjeldsrettsgruppa (HOG)	32
5.5.1. Husleierett.....	34
5.5.2. Gjeldsrett.....	35

6. Rettspolitikk.....	38
6.1. Rettspolitisk organ.....	38
6.1.1. Debatter	38
6.1.2. Fredagspilser	39
6.1.3. Rettspolitisk seminar	39
6.1.4. Rettspolitisk uke	39
6.2. Rettspolitikk på tvers av gruppene	40
6.2.1. Rettshjelps- og lobbygruppa (REG/lobby).....	40
6.2.2. Jussbuss i media	41
6.2.4. Skrivegruppa.....	41
6.2.5. Jussbuss på nett og i sosiale medier	42
6.2.6. Muntlige og skriftlige høringsuttalelser	42
6.2.7. Menneskerettighetsarbeid.....	43
6.2.8. Fangehåndboka	44
6.2.10. Andre felles arrangementer	44
6.3. Rettspolitikk i gruppene	46
6.3.1. Rettspolitiske prosjekter på Sosial-, arbeids- og trygderettsgruppa (SAG) i 2020.....	46
6.3.2. Rettspolitiske prosjekter på Fengselsrettsgruppa (FEG) i 2020	48
6.3.3. Rettspolitiske prosjekter på Utlendingsrettsgruppa (INNVA) i 2020	49
6.3.4. Rettspolitiske prosjekter på Husleie- og gjeldsrettsgruppa (HOG) i 2020	51
7. Oppsøkende arbeid	54
7.1 Covid19-pandemien	54
7.2 Fengselsgruppa.....	54
7.3 Voksenopplæringsgruppa	55
7.4 Studentgruppa.....	55
7.5 Gategruppa.....	56
7.6 Oppsøkende uker og annet oppsøkende arbeid.....	56
7.7 Erfaringer fra oppsøkende arbeid	56
8. Forskning og utredning.....	56
8.1. Generelt.....	56
8.2 Masteroppgaver	57
8.3 Brukerundersøkelse	57
9. Utdanning.....	57
9.1. Innledning.....	57
9.2. Begynneropplæring.....	58
9.3. Fadderordning	58
9.4. Gruppene.....	58
9.5. Andresemesters opplæring	58
9.6. Tredjesemesters opplæring	59
9.7. Veiledning.....	59
9.8. Fellesseminaret	59
9.9. Annen opplæring.....	59
10. Økonomi og drift	61
10.1. Budsjett og regnskap 2020.....	61
10.2. Kommentarer til regnskapet	62
10.2.1. Om inntekter	62
10.2.2. Om utgifter	63

10.2.4. Kommentarer fra økonomiavdelingen ved Juridisk fakultet, ved Guro Villanger Lyshaug.....	64
10.2.5. Avsluttende merknader til regnskapet	64
10.3. Generelle kommentarer til drift og økonomi.....	65
10.4. Antall arbeidstimer og vederlagsfritt arbeid	66
11. Ansatte i Jussbuss i 2020	66
12. Et innblikk i 2021	67
13. Publikasjoner	68
13.1. Hefter i Jussbuss' stensilserie.....	68
13.2. Andre publikasjoner	71

1. Innledning

1.1. Bakgrunn

Jussbuss starta opp i 1971 som et kritisk fagpolitisk tiltak. Det første saksmottaket fant sted i egen buss på Oppsal den 24. september 1971. Tiltaket har helt siden oppstarten arbeidet for å sikre og bedre rettsstillinga for ressursfattige samfunnsgrupper. Utgangspunktet for virksomheten var og er at rettssystemet i praksis som oftest tjener de ressurssterke sine interesser. Den gang som nå var dessuten jusstudiet teoretisk lagt opp. Initiativtakerne til Jussbuss ønsket å praktisere jussen der hvor den skapte mest velferdsmessig nytte. Fra et mer overordna perspektiv må oppstarten av Jussbuss også sees i sammenheng med radikaliseringa av studentmassene på slutten av 60-tallet og starten av 70-tallet.

Gjennom perioder med arbeidsgrupper som blant annet husokkupasjonsgruppa og sigøynergruppa, bestod Jussbuss etter hvert av fire arbeidsgrupper og en administrasjon. Slik er situasjonen også i dag. Arbeidsgruppene arbeider med en rekke rettsområder. For mer informasjon om dette arbeidet, se kapittel 2 og 5. Felles for områdene er at de ikke er tilstrekkelig dekket av den offentlige rettshjelpsordninga gjennom lov om fri rettshjelp. Det udekka rettshjelpsbehovet til ressursvake grupper er veldokumentert, både gjennom flere rettshjelpsundersøkelser og den store pågangen til Jussbuss og andre lavterskel rettshjelpstiltak rundt om i landet.

Jussbuss er gitt tillatelse til å yte rettshjelp av Tilsynsrådet for advokatvirksomhet etter domstolloven av 13. august 1915 nr. 5, § 218 andre ledd nr. 3. Tillatelsen forutsetter at Jussbuss er faglig tilknyttet det juridiske fakultet. Jussbuss er i dag underlagt Institutt for kriminologi og retts sosiologi, det juridiske fakultet ved Universitetet i Oslo.

Mer informasjon om organisatoriske forhold finnes i kapittel 2 i denne rapporten, og på www.jussbuss.no.

1.2. Jussbuss – kort oppsummert

Jussbuss er et studentdrevet rettshjelpstiltak som siden 1971 har tilbudt rettshjelp til ressursvake grupper. På Jussbuss yter opp til 36 jusstudenter gratis rettshjelp, hovedsakelig frivillig. Arbeidet har siden oppstarten utgjort et viktig bidrag til fattigdomsbekjempelsen i Norge.

Jussbuss har en sosial profil, og retter seg særlig mot ressursvake grupper. Gjennom vårt arbeid ser vi at det eksisterer et stort udekka rettshjelpsbehov i samfunnet. Jussbuss har ikke mulighet til å dekke hele dette behovet alene, og vi har heller ikke kapasitet til å gå like grundig inn i alle henvendelser vi mottar. Både i prioriteringa av klientgrupper og enkeltsaker, og ved oppsøkende virksomhet, forsøker vi å treffe de som trenger oss aller mest. Jussbuss prioriterer de som ikke har økonomiske eller andre ressurser til å skaffe seg juridisk hjelp andre steder, i saker som er av stor velferdsmessig betydning. Jussbuss skal ikke være et alternativ til offentlig rettshjelp, men et supplement til denne ordninga.

Jussbuss differensierer den hjelpa vi gir ut fra en individuell vurdering. I hver enkelt sak foretar vi en konkret vurdering av om de som henvender seg til oss er i stand til å hjelpe seg selv. En sentral side ved problemløsningsteknikken i Jussbuss er at vi, i større grad enn det som synes

vanlig blant advokater, søker å få til forhandlinger og minnelige løsninger. Dette stiller store krav til evnen til å omgå motparter. Hjelp til selvhjelp er en strategi vi søker å ta i bruk, dels på grunn av våre egne beskjedne ressurser, men også fordi vi anser det fornuftig at klientene aktiviseres i sine egne saker, bevisstgjøres de juridiske problemstillingene og bidrar med det de har kapasitet til. I mange tilfeller vil det også være konfliktdepende, slik at det på sikt kan føre til at færre saker bringes inn for domstolene.

Jussbuss arbeider kontinuerlig for å bedre det offentlige rettshjelpstilbudet i Norge slik at denne ordninga skal treffe de som trenger det. Rettshjelp er et grunnleggende velferdsgode som skal sikre at alle nyter godt av lovens og rettssystemets beskyttelse. Det er prinsipielt galt at et grunnleggende velferdsgode og en fundamental rettssikkerhetsgaranti som rettshjelp er avhengig av frivillig arbeid. Lovbestemte rettigheter og forpliktelser må være tilgjengelig for alle, uavhengig av økonomisk og sosial status. Rettshjelp som rettssikkerhetsgaranti er også en grunnleggende menneskerettighet.

Dagens offentlige rettshjelpsordning oppfyller ikke de grunnleggende kravene i menneskerettighetskonvensjonene. Rettshjelpsdekninga har på flere områder blitt kritisert av FNs menneskerettighetskomité og Den europeiske menneskerettighetsdomstol. Dette medfører at likhet for loven forblir et teoretisk ideal, også i Norge. Jussbuss mener derfor at den offentlige rettshjelpsordninga må styrkes, og bør dekke langt videre enn det den gjør i dag.

I 2011 vant Jussbuss jusstudentenes menneskerettighetspris som utdeles av Amnesty International juridisk studentnettverk for å ha fremmet menneskerettighetene som studenter og for studenter. Juryen trakk fram at Jussbuss har formet en hel generasjon jusstudenter, som tar med seg rettighetsperspektivet videre i arbeidet som jurister.

I 2012 vant Jussbuss, sammen med de øvrige studentrettshjelpstiltakene i Norge, Norges Juristforbunds rettssikkerhetspris for vårt bidrag til å styrke rettssikkerheten for våre klientgrupper. Juryen trakk både fram arbeidet med å gi gratis rettshjelp eller juridisk bistand i enkeltsaker, men også vårt rettspolitiske arbeid for å styrke våre klientgruppers rettsstilling, og vårt internasjonale arbeid.

I 2015 vant Jussbuss Advokatforeningen Oslo krets sin æresbevisning for arbeidet med rettshjelp til ressursvake grupper.

1.3. Jussbuss' fire hovedmålsettinger

I 1976 ble det bestemt at Jussbuss skulle ha følgende hovedmålsettinger som består den dag i dag: rettshjelp, rettspolitikk, forskning og utdanning.

1.3.1. Saksbehandling

Helt siden oppstarten i 1971 har utgangspunktet for arbeidet vårt vært å gi juridisk bistand i enkeltsaker. Bistanden ytes i form av muntlig og skriftlig rådgiving, samt partsrepresentasjon. For å sikre høy kvalitet på arbeidet, er saksbehandlinga underlagt restriktive kontrollrutiner. Det er sentralt at våre klienter ikke skal lide rettstap fordi de ikke har råd til å gå til advokat.

Vår bistand skal være av høy kvalitet. Jussbuss mener at rettshjelpen vi yter svarer til denne målsetninga.

Jussbuss har en sosial profil. Vi prioriterer å gi rettshjelp til samfunnsgrupper som av økonomiske eller andre grunner ikke kan få juridisk hjelp andre steder. Vi prioriterer i tillegg arbeid på rettsområder som har stor velferdsmessig betydning for den enkelte klient. Se for øvrig kapittel 3, 4 og 5 og statistikken der.

1.3.2. Rettspolitikk

Saksbehandligna tjener som erfaringsgrunnlag for vårt rettspolitiske arbeid. Gjennom behandling av enkeltsaker skaffer vi oss kunnskap om hvilke juridiske og sosiale problemer som kan være felles for ulike samfunnsgrupper. Disse erfaringene brukes så til påvirkningsarbeid for å endre rettstilstanden eller praktiseringa av regelverket til fordel for våre klientgrupper. Rettspolitisk arbeid kan fungere mer effektivt enn arbeid med enkeltsaker fordi resultatene kommer flere til gode.

Det rettspolitiske arbeidet kan blant annet bestå i å følge politiske prosesser knyttet til saker som berører våre klientgrupper. I dette inngår det å arrangere lobbymøter, skrive høringsuttalelser, delta i muntlige høringer, arrangere debatter, skrive brosjyrer, profilere saker i media med mer. Les mer om vårt rettspolitiske arbeid i kapittel 6.

1.3.3. Forskning

Rettsområdene som Jussbuss jobber med vies i liten grad oppmerksomhet fra det etablerte juridiske forskningsmiljøet. Problemer som oppdages under behandling av enkeltsaker og rettspolitisk arbeid utdypes derfor ofte av medarbeiderne gjennom forskning. Dette resulterer gjerne i studentavhandlinger, hvor Institutt for kriminologi og retts sosiologi ofte står for veiledninga. I tillegg gjennomfører Jussbuss omtrent hvert tiende år rettshjelpsundersøkelser for å avdekke mulig udekket rettshjelpsbehov. Les mer om forskning i kapittel 8.

1.3.4. Utdanning

Jussbuss mener det er en stor mangel ved jusstudiet at praktisk erfaring i liten grad er en del av utdannelsen.

Gjennom arbeid på Jussbuss lærer medarbeiderne juridiske fag og arbeidsmetoder som ellers ikke er prioritert ved fakultetet. I praksisperioden får medarbeiderne forberedt seg på å arbeide med saksbehandling på samme måte som ferdigutdanna jurister. I tillegg ønsker vi å gi medarbeiderne nye perspektiver og holdninger til jussen som de kan ta med seg videre.

Utdanninga skjer gjennom både generell undervisning for alle medarbeiderne og spesiell undervisning innad i arbeidsgruppene. Den viktigste opplæringa skjer likevel gjennom arbeidet med enkeltsaker og den ukentlige gruppekontrollen av disse. Mer utfyllende informasjon om utdanning og opplæring av medarbeiderne finnes i kapittel 9.

2. Organisasjonsforhold

2.1. Organisatorisk oppbygging

Jussbuss er organisatorisk underlagt Institutt for kriminologi og rettssosiologi ved det juridiske fakultet ved Universitetet i Oslo. Jussbuss drives etter et prinsipp om flat struktur. Organisasjonen er bygd opp slik:

Plenum

Plenum er Jussbuss' øverste organ og består av alle medarbeidere på Jussbuss, samt faglig leder. Jussbuss drives etter vedtekter vedtatt av Plenum. Vedtektene finnes tilgjengelig på www.jussbuss.no.

Styret

Saker vedrørende daglig drift delegeres av Plenum til styret, bestående av daglig leder og en representant fra hver faggruppe. Faglig leder har møterett.

Rettspolitisk gruppe

Rettspolitisk gruppe (R) samordner det rettspolitiske arbeidet på Jussbuss. R arrangerer også seminarer og temamøter som setter fokus på aktuelle juridiske, rettspolitiske og andre samfunnsmessige problemstillinger. R består av daglig leder og en representant fra hver faggruppe. Faglig leder har møterett.

Daglig leder og administrasjon

Daglig leder står, i samarbeid med styret, ansvarlig for løpende administrasjon og pengeforvaltning. Daglig leder velges blant medarbeidere, nåværende eller tidligere, og ansettes for halvannet år av gangen. Daglig leder, faggruppene og en kontormedarbeider som blir supplert med vikarer bestående av tidligere medarbeidere (med stillingsbrøk på til sammen omtrent 80 prosent), deler ansvaret for kontordrift og sentralbord. Regnskapet føres av Universitetets regnskapsseksjon.

Faglig leder

Faglig leder er førsteamanuensis ved Institutt for offentlig rett, og har i denne stillingen blant annet ansvar for oppfølging av Jussbuss. Dette omfatter blant annet opplæring, veiledning på prosjekter, oppfølging av det faglige arbeidet på gruppene, og bistand til daglig leder ved behov.

Faggruppene

Medarbeiderne på Jussbuss er delt inn i faggrupper (saksbehandlingsgrupper). Spesialiseringa er etter vår mening en garanti for en god og effektiv saksbehandling. Ansvaret for saksbehandlinga ligger hos gruppa som helhet, ikke den enkelte medarbeider. Arbeidet som gjøres av den enkelte medarbeider kontrolleres av gruppa på ukentlige møter. I 2021 har Jussbuss hatt følgende fire faggrupper:

- Sosial-, arbeids- og trygderettsgruppa (SAG)
- Fængselsgruppa (FEG)
- Utlendingsrettsgruppa (INNVA)
- Husleie- og gjeldsrettsgruppa (HOG)

Se kapittel 5 for mer informasjon om arbeidet på gruppene.

Ad hoc-grupper

Fra tid til annen opprettes også forskjellige ad hoc-grupper på tvers av våre faggrupper. I 2021 hadde vi følgende ad hoc-grupper:

- Rettshjelp- og lobbygruppa (REG/lobby)
- Skrivegruppa
- Internasjonal avdeling
- Grupper for oppsøkende virksomhet

Se punkt 6.2 for informasjon om de enkelte ad hoc-gruppene.

2.2. Medarbeiderne

Det arbeider til enhver tid 30-38 jusstudenter på Jussbuss, og vi ansetter opptil 12 nye medarbeidere hvert semester. Nye medarbeidere får grundig opplæring basert på erfaringene fra 50 års virksomhet. Det legges vekt på å gi medarbeiderne innsikt i de problemene rettssystemet skaper generelt og særlig for svakerestilte grupper. Dette er utfordringer jusstudiet har lite fokus på.

Medarbeiderne er tilknyttet organisasjonen i tre semestre. De to første semestrene arbeider medarbeiderne fulltid, og deltar både i saksbehandling og drift. Det siste semesteret jobber medarbeiderne deltid. Da brukes arbeidstida til kvalitativ kontroll og opplæring av nye medarbeidere. Ferdige medarbeidere utfører en betydelig del av forskninga som gjøres av Jussbuss, i form av å gjøre retts sosiologiske undersøkelser og ved å skrive juridiske avhandlinger.

For å få jobb som medarbeider i Jussbuss må søkeren ha bestått 1. og 2. studieår på mastergraden i rettsvitenskap. Ansettelse gjøres på bakgrunn av en helhetsvurdering av søkeren der særlige forutsetninger og engasjement innenfor Jussbuss' arbeidsområder, arbeids- og organisasjonserfaring samt personlige egenskaper tillegges vekt (jf. vedtektene § 12). Karakterer tillegges ikke avgjørende vekt.

2.3. Kontorlokaler

Vi flyttet til nyoppussede lokaler i Skippergata 23 i januar 2016. Samtidig flyttet JURK og Gatejuristen inn i samme bygning. Vi disponerer nå hver vår etasje i det vi kaller «Jusshuset», med felles kjøkken og lunsjrom. Jusshuset gjør veien til det «riktige» rettshjelpstiltaket kortere for klientene. Våre lokaler er innredet og tilrettelagt slik at de i minst mulig grad virker fremmedgjørende for våre klienter.

3. Saksbehandling

Saksbehandlinga er den mest tidkrevende delen av arbeidet på Jussbuss, men også en forutsetning for å kunne drive rettspolitik, forskning og utdanning.

Jussbuss forsøker å registrere alle innkomne henvendelser innenfor våre saksmottakstider. Henvendelsene vi mottar utenom saksmottakstidene registreres som hovedregel ikke. Vi registrer antall saker, ikke antall klienter. Vår erfaring er at et juridisk problem sjelden kommer

alene, og derfor kan det være flere saker som er registrert på samme person. En slik registrering gir et mer korrekt bilde av rettshjelpsbehovet i samfunnet.

3.1. Oversikt over saksmottak

Erfaring viser at det er utfordrende å nå ut til de klientgruppene som har det største rettshjelpsbehovet. Dette skyldes flere forhold. Mange lar være å oppsøke juridisk hjelp fordi det er kostbart å betale for kvalifisert juridisk bistand. Andre er ikke klar over at de har et juridisk problem. I tillegg har mange en psykisk og/eller sosial sperre for å oppsøke juridisk bistand.

Jussbuss har derfor som mål å drive omfattende oppsøkende virksomhet, slik at vi kan møte mennesker som ellers ikke ville kommet i kontakt med oss. I 2021 opprettholdt vi satsninga på oppsøkende virksomhet, så langt Covid19-pandemien tillot det. På grunn av den har vi måttet avlyse mye av den oppsøkende virksomheten. I 2021 har vi hatt saksmottak følgende steder:

Jussbuss' egne lokaler - fast saksmottakstid var mandager kl. 17-20 og tirsdager kl. 10-15. Klientene møter opp personlig, ringer, registrerer saken elektronisk på våre nettsider eller henvender seg til oss gjennom brev eller faks. I starten av 2021 hadde vi begrensede muligheter til fysiske mottak grunnet smittesituasjonen. Da det kom nye innstramminger mot slutten av 2021 klarte vi å holde muligheten for fysisk saksmottak åpent. Av personvern hensyn tar vi som hovedregel ikke imot henvendelser pr. e-post eller Facebook. Brosjyrer og annet materiell kan lastes ned fra våre hjemmesider: www.jussbuss.no.

Oppsøkende virksomhet - de oppsøkende gruppene gjennomførte ukentlige saksmottak rundt omkring i løpet av 2021, blant annet i fengsler, voksenopplæringssentre, bibliotek, dagtilbud i regi av Kirkens bymisjon eller Frelsesarmeen, videregående skoler, studiesteder som Blindern og OsloMet, med fler. I tillegg pleier gruppene å dra på to ukeslange oppsøkende turneer, for å nå klienter utenfor Oslo og Viken. Den oppsøkende turneen ble på vårparten avlyst, grunnet Covid19-pandemien. På høstsemesteret klarte vi likevel å få gjennomført denne. Se mer om de oppsøkende gruppene i punkt 7.

3.2. Antall uker i drift

I 2021 hadde vi som vanlig full drift i 40 uker. I tillegg holdt vi åpent med begrenset bemanning i syv uker i sommerperioden. I denne perioden var kontoret bemannet med tre medarbeidere på hver faggruppe, mot fem til seks medarbeidere i ordinær drift. I motsetning til tidligere år kunne vi ikke i 2021 holde åpent i åtte uker. Dette fordi vi opplevde å bli kuttet i bevilgningene fra staten, og vi så oss derfor

I løpet av syv uker sommeren 2021 registrerte Jussbuss 742 henvendelser, altså ca. 106 henvendelser per uke. I 2020, hvor vi hadde åpent åtte uker, mottok vi 826 saker fordelt på disse åtte ukene. Dette viser at det er et stort behov for rettshjelp også i sommerukene. Medarbeiderne som jobber i sommerferien, får betalt for alle timene de jobber. Dette for å kunne jobbe i Jussbuss istedenfor å ta annen sommerjobb. Det er en økonomisk prioritering vi mener er nødvendig. Ettersom vi har halv bemanning disse ukene er saksmengden per medarbeider høy. Det er få andre rettshjelpstiltak som holder åpent hele sommeren. Det er

derfor viktig at Jussbuss har ressurser nok til å holde åpent slik at folk kan unngå å lide rettstap på grunn av stengte dører.

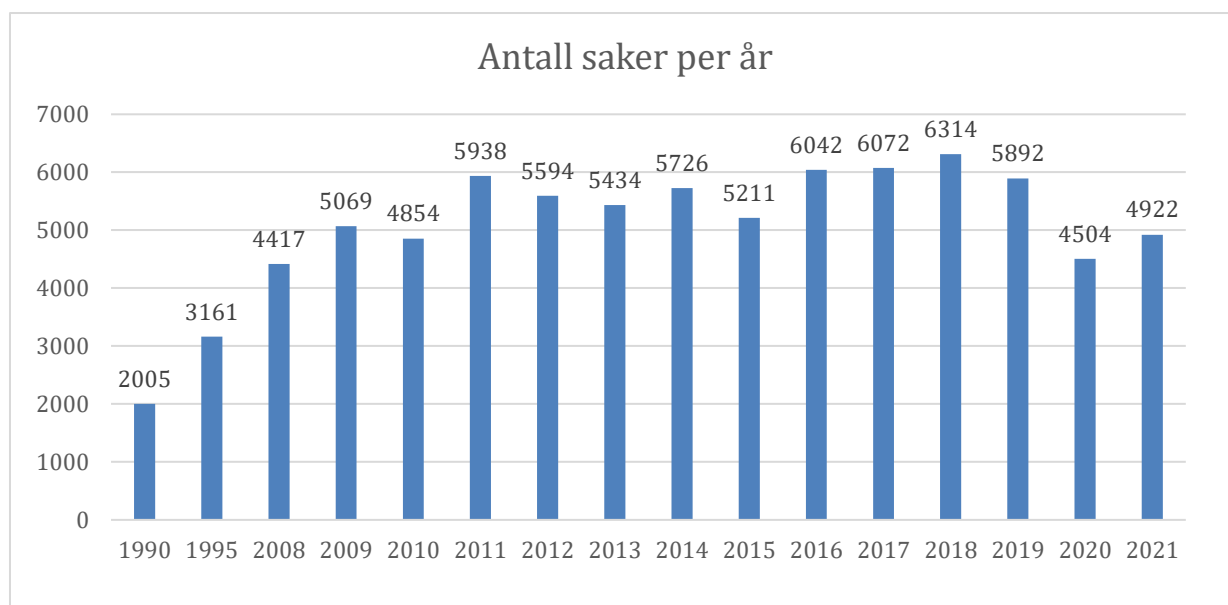
I 2021 hadde vi i alt stengt fire uker. Én uke i forbindelse med påskeferien, én uke i juli og to uker i forbindelse med juleferien.

3.3. Antall saker i året

Jussbuss mener at man må være forsiktig med å måle suksessen i rettshjelpsarbeid med hvor mange saker som behandles. Det er viktigere å yte god rettshjelp til få enn å yte «annenrangs»- rettshjelp til mange. Vi har mottatt flere henvendelser i 2021 enn vi gjorde året før.

Vi registrerte 4922 henvendelser i 2021.¹ Det er en oppgang fra 4504 henvendelser i 2020. Dette viser at rettshjelpsbehovet fortsatt er stort, og at vi når stadig flere når vi kan møte dem fysisk. At det er en nedgang sammenlignet med 2019 har sammenheng med at vi likevel har fått avlyst mye av vår oppsøkende virksomhet, ofte kort tid i forkant grunnet den til enhver tid gjeldende smittesituasjon.

Under følger en oversikt over utviklinga i sakstilfang hos Jussbuss fra 1990 og fram til 2021.

Statistikken er hentet ut fra vårt saksbehandlingsprogram Advisor. I noen tilfeller er det ikke mulig å få all den statistiske informasjonen fra klienten, enten fordi vedkommende ikke vet, fordi noen tar kontakt på vegne av andre eller fordi klienten ikke ønsker å oppgi informasjonen til oss. Dette medfører at det finnes ukjent informasjon på noen av sakene. Dette oppgis i skjemaene hvis så er tilfelle.

Vi gjør oppmerksom på at statistikken vil ha feilmarginer, samt at den verken sier noe om størrelsen og omfanget av henvendelsene, og/eller om kvaliteten på det arbeidet som har blitt

¹ I statistikken har vi ikke regnet med de henvendelsene som kommer utenfor våre saksmottakstider.

gjort. Noen saker kan kreve mange timers arbeid, og kreve oppfølging over lang tid, mens andre saker krever langt mindre omfattende behandling hos oss.

3.4. Former for juridisk rådgivning

Saksbehandlinga hos Jussbuss deles i tre hovedkategorier:

Muntlige saker - saker hvor vi gir muntlig veiledning til klienten uten å representere klienten overfor en motpart. Disse spørsmålene er juridisk sett ofte relativt enkle, men ikke alltid. Det vanligste er at folk ønsker å få informasjon om rettsstillingen på et avgrenset område for å sikre eller avklare sin rettsstilling. I muntlige saker tar klienten selv hånd om sine problemer etter muntlig veiledning fra Jussbuss. Dette er en form for hjelp til selvhjelp, en veiledningsform vi tilstreber å benytte der det er hensiktsmessig og forsvarlig. Majoriteten av sakene faller inn under kategorien «muntlige saker».

Kort skriftlig informasjon - saker hvor vi gir skriftlig informasjon til klienten, og hvor klienten deretter løser spørsmålet selv eller tar seg av kontakten med motparten. Denne typen saksbehandling benyttes der muntlig rådgivning ville virke utilfredsstillende fordi jussen eller faktumet i saken er komplisert eller uklart, men hvor saken ikke er for vanskelig til at klienten selv kan følge opp saken videre og klienten har ressurser til å representere seg selv. Utarbeidelse av informasjonsbrosjyrer er en måte å effektivisere denne typen rådgivning på.

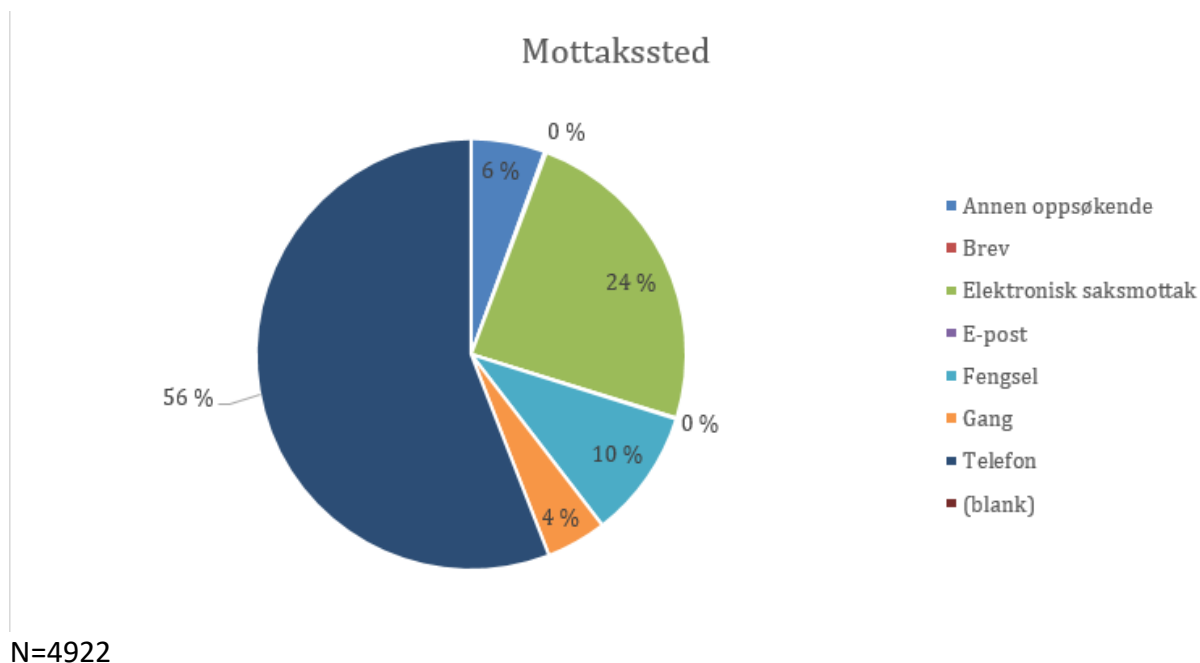
Skriftlige saker (partsrepresentasjon) - saker der vi representerer klienten overfor en motpart, skriftlig eller muntlig. Dette er ofte saker hvor styrkeforholdet mellom partene er svært skjevt, typisk fordi motparten besitter juridisk kompetanse eller er et offentlig organ. I slike saker vil rettshjelpen kunne bestå av å skrive klage på vedtak fra det offentlige, skrive anke til trykderetten, representere klienten i forliksrådet, i forhandlingsmøter med arbeidsgiver eller i møte med namsmyndighetene. Skriftlige saker er den mest tidkrevende formen for rettshjelp vi yter.

I saker som faller utenfor de rettsområdene vi arbeider med er vår policy å henvise klienten til minimum to andre steder hvor klienten kan få gratis juridisk rådgivning, eventuelt til den instansen som plikter å ta hånd om saken. Dette er begrunnet i at Jussbuss er et supplement til de øvrige rettshjelpstiltak- og ordninger. Vi fokuserer vårt arbeid der hvor klienten ikke kan få hjelp fra noen andre. 57 prosent av våre henvendelser i 2021 ble besvart på denne måten, samme andel som året før. Vi opplever at klientene i stor grad er fornøyde med hjelpen vi gir når vi henviser fordi mange ikke sitter inne med denne kunnskapen fra før. Når saken er stilt slik at klienten ikke har fått hjelp av riktig instans, for eksempel at forvaltningas veiledningsplikt er brutt, pleier vi å selv gi juridisk bistand slik at klienten ikke skal lide rettstap på grunn av slett arbeid fra forvaltninga.

3.5. Mottakssted

Omtrent 94 prosent av henvendelsene til Jussbuss i 2020 skjedde ved at klientene selv kontaktet oss, enten ved personlig oppmøte i våre lokaler, gjennom telefon, brev, elektronisk saksmottak eller faks.

Nedenfor vises en oversikt over fordelingen av antall henvendelser etter hvor og på hvilken måte den ble mottatt.

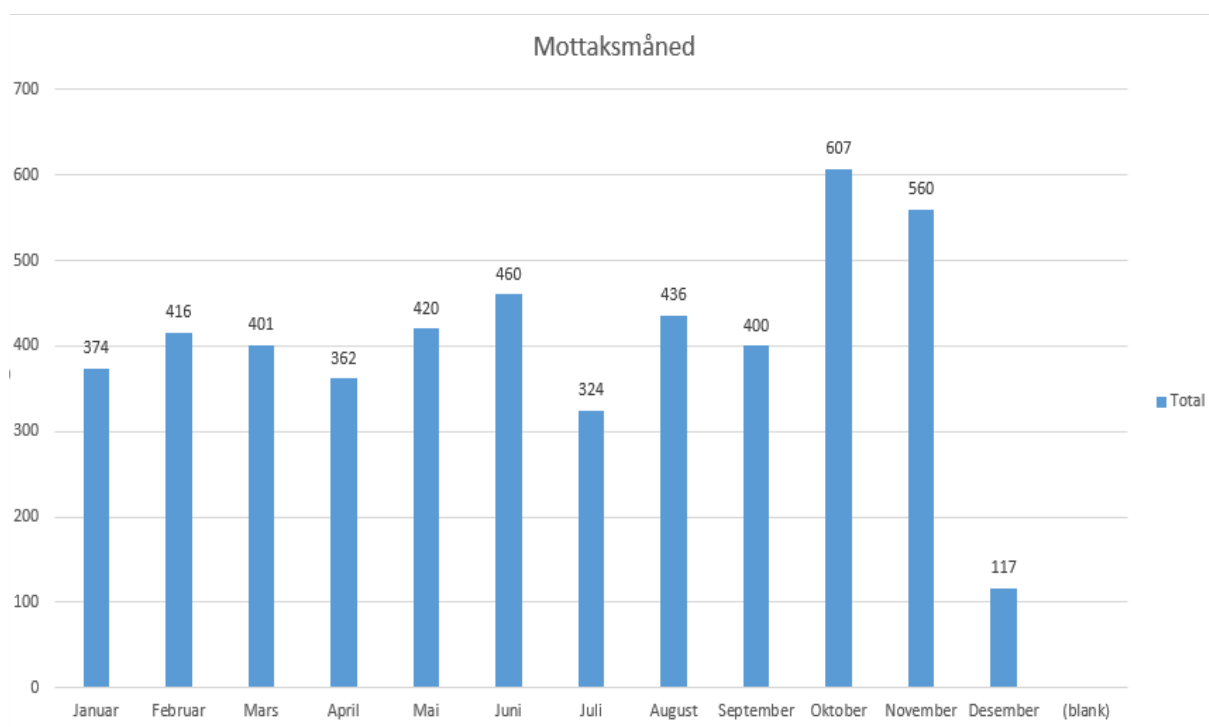

Antallet saker som kom inn gjennom oppsøkende virksomhet er sannsynligvis ikke representativt i statistikken. Trolig kontakter mange Jussbuss på egen hånd etter å ha hørt om oss gjennom vår oppsøkende virksomhet uten at dette fanges opp i statistikken. En del oppsøkende virksomhet foregår ved foredragsvirksomhet. Når vi gir rettsinformasjon for en forsamling egner det seg ikke alltid å ta inn enkeltsaker. Klientene får generell informasjon om de ulike rettsområdene Jussbuss arbeider med, og blir henvist til våre saksmottak for konkret saksbehandling. Det er likevel verdt å merke seg at antallet saker tatt imot på «Annet oppsøkende» er på 6 %, opp fra 1 % i 2020. Dette fordi vi på høsten 2021 kunne oppsøke mennesker i langt større grad enn gjennom hele 2020.

Det er stadig behov for å opprettholde og utvide den oppsøkende virksomheten for å nå ut til de som trenger det mest. Den oppsøkende virksomheten vies mye ressurser, både i form av arbeidstimer og penger (f.eks. reiseutgifter og trykking og oversettelse av brosjyrer).

3.6. Mottaksmåned

Gjennomsnittlig sakstilfang per måned lå på omtrent 410 henvendelser i 2021. Nedenfor følger en oversikt over antall saker vi mottok per måned i 2021.

N= 4922

Det lave tallet i desember er på på grunn av julestengt og avslutning av saker før juleferien. Fra midten av juni til starten av august har vi redusert drift, noe som innebærer at sakstilfanget må håndteres av færre saksbehandlere. En ser også tydelig resultatet av budsjettkuttene for 2021, ved at det er tatt imot kun 324 saker i juli. Årsaken er at vi måtte stenge driften en uke av budsjettmessige årsaker. Dette gjør at arbeidsbelastningen er høy i disse månedene. Med bedre økonomiske forutsetninger ville vi kunne hatt flere saksbehandlere på jobb, og dermed gitt klientene som henvender seg til oss i denne perioden like omfattende bistand som ellers i året.

4. Opplysninger om de som søker råd hos Jussbuss

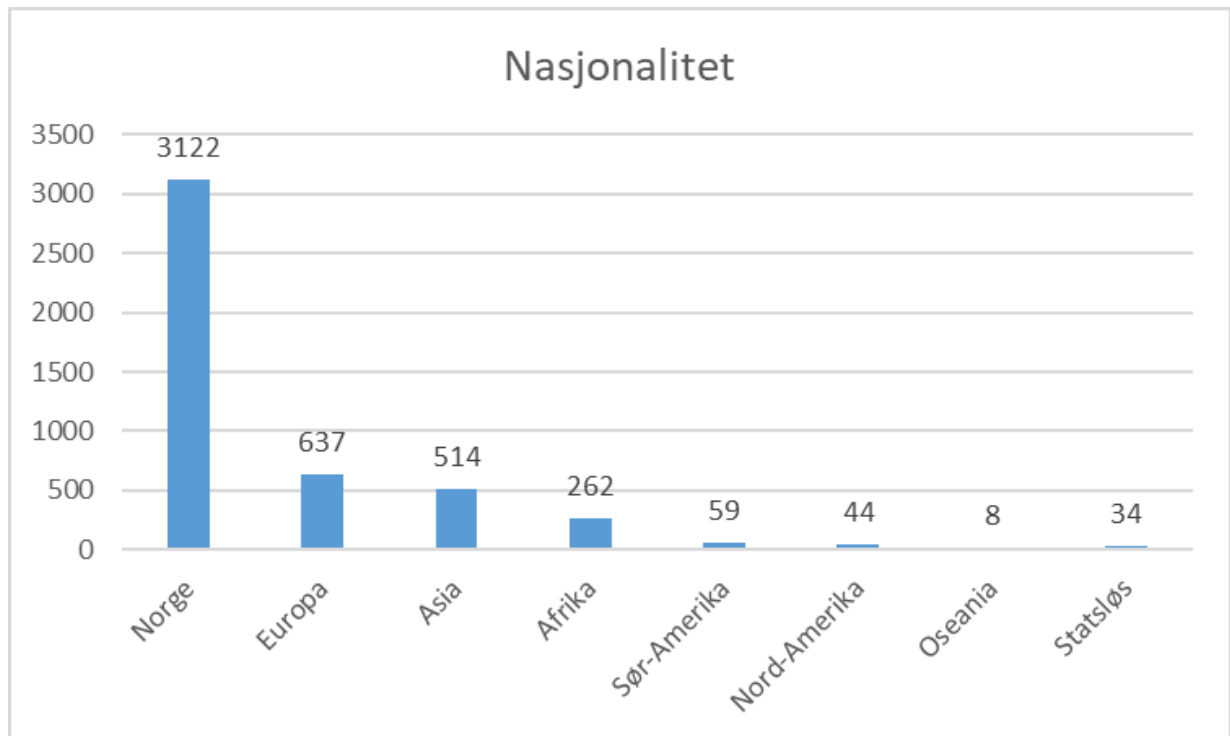
4.1. Kjønn

Av de 4922 henvendelsene vi mottok i 2020 var 1743 fra kvinner og 3122 fra menn. Ti personer oppga «annen kjønnsidentitet». Menn stod for 63 prosent og kvinnene for 37 prosent av henvendelsene.

Bakgrunnen for den skjeve fordelingen kan være at JURK (Juridisk rådgivning for kvinner) har sine lokaler i samme bygning som oss. I tillegg besøker JURK kvinnefengslene, mens Jussbuss besøker fengsler med en stor overvekt av menn. JURK håndterer derfor en god del av de kvinnelige klientene som ellers ville ha kommet til Jussbuss. Langt flere kvinner enn menn benytter seg av tilbudene til JURK og Jussbuss til sammen.

4.2. Nasjonalitet

Nedenfor følger en tabell som viser oversikt over klientenes nasjonalitet.

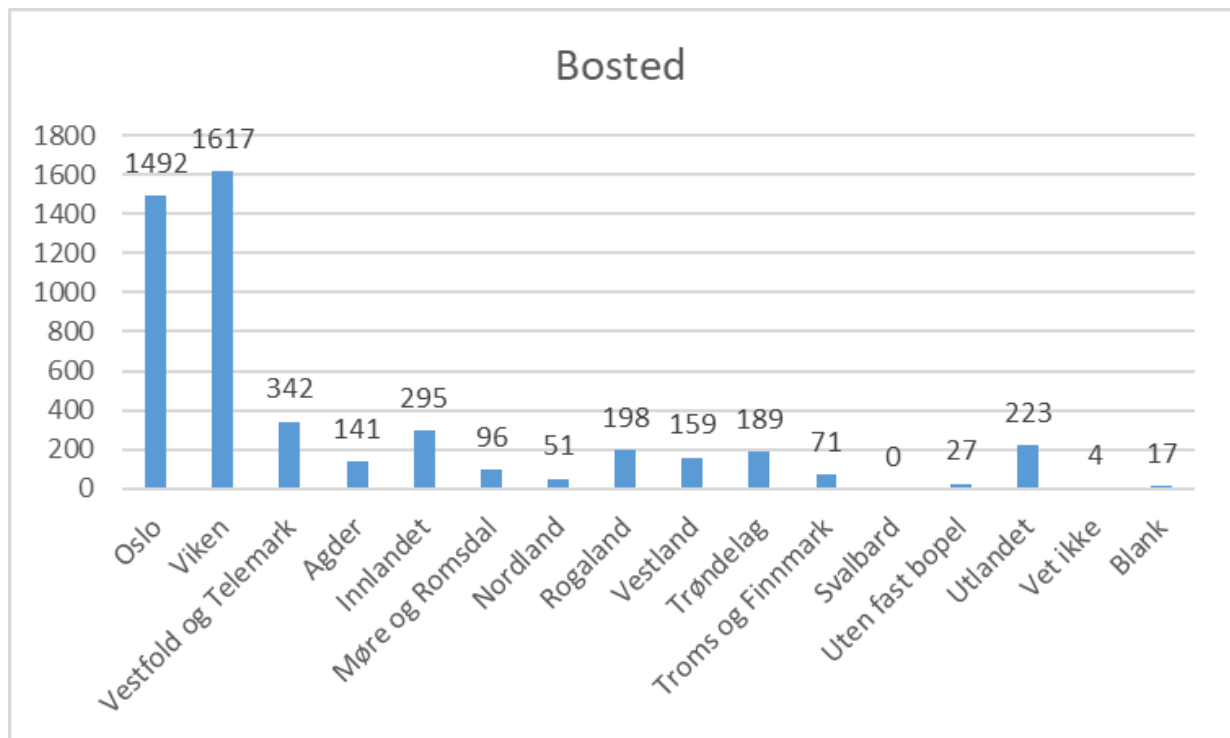
N=4922

Vi hadde klienter fra 114 forskjellige land i 2021. Omtrent 63 prosent av klientene har norsk statsborgerskap, men mange av disse har et annet opprinnelsesland. Utenom dette er de vanligste statsborgerskapene blant våre klienter Syria (184), Polen (104), Sverige (92), Afghanistan (74), Eritrea (73), Litauen (72), og Irak (69).

34 av henvendelsene kom fra statsløse klienter. Som regel er dette klienter i særskilt vanskelige situasjoner. For eksempel klienter som ikke har opphold i Norge, og heller ikke mulighet til å reise til andre land.

4.3. Bosted

Nedenfor følger en tabell som viser hvor i landet klientene våre bor sortert etter fylke. Inkludert er også de som har oppgitt å være bostedsløse og henvendelser hvor det er oppgitt at klienten bor i utlandet.

N= 4922

Som tidligere viser statistikken at de fleste av våre klienter kommer fra Oslo og Viken. Henvendelser fra klienter bosatt i Oslo utgjorde ca. 30 prosent av henvendelsene i 2021. Antallet klienter fra Oslo har sammenheng med vår oppsøkende virksomhet i hovedstaden og at vi har kontoret vårt der. Dette understreker det særskilte behovet for rettshjelp i Oslo. Viken er fylket med flest henvendelser, med ca. 32 prosent av henvendelsene. Dette er prosentmessig omtrent på samme nivå som året før.

Like under 5 prosent av henvendelsene kom fra klienter som bor i utlandet. Dette er blant annet et resultat av at familieinnvandringssaker registreres på den personen som ønsker å komme til Norge.

Videre hadde vi 27 henvendelser fra klienter uten fast bopel. Mennesker uten fast bopel bor som regel på gata, overnatter på nødovernattingstilbudene i regi av Kirkens bymisjon og Frelsesarmeen, eller bor på et midlertidig botilbud. De fleste av disse kan antas å ha opphold i Oslo og omegn. De ukjente postnumrene kommer av at klienten selv ikke har kjennskap til postnummeret der han eller hun bor, eller at klienten bor på skjult adresse.

I omtrent 33 prosent av henvendelsene våre oppgir klientene at de bor i andre fylker enn Oslo og Viken. Dette befester at Jussbuss er et tilbud for hele den norske befolkninga. Av naturlige grunner er det imidlertid på Østlandet vi har vårt største nedslagsfelt. Det er naturlig at mange klienter fra andre landsdeler henvender seg til studentrettshjelpstiltakene i Bergen og Tromsø. Likevel viser statistikken at klienter kontakter oss fra hele landet.

4.4. Fengselsklienter

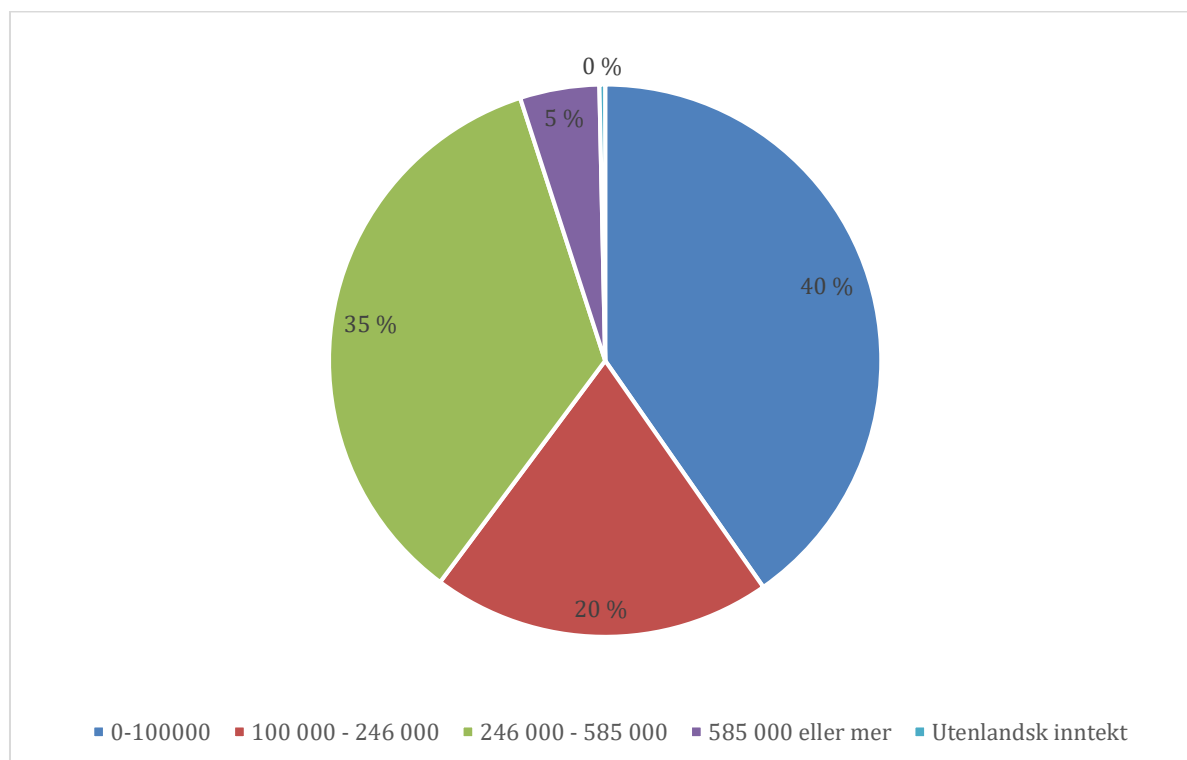
Fangers rettssikkerhet er utsatt fordi de er underlagt et strengt regime samtidig som de ikke

har krav på fri rettshjelp fra det offentlige. Vi anser det som svært viktig å bistå denne gruppa.

1288 (26 prosent) av Jussbuss' henvendelser i 2021 kom fra klienter som satt i fengsel. Dette er en oppgang på seks prosentpoeng siden 2020. En stabil høy andel henvendelser fra fanger viser at vår oppsøkende virksomhet rettet mot denne gruppen fungerer. Fanger er også en gruppe med små ressurser og et stort rettshjelpsbehov, noe Jussbuss sin rettshjelpundersøkelse fra Ullersmo fengsel (2018) illustrerer.² Den høye andelen saker fra fanger understreker også behovet for en egen faggruppe som kun jobber med straffegjennomføringsrett.

4.5. Inntekt

Nedenfor følger en oversikt over klientenes bruttoinntekt i 2021.

I 2021 var klientenes gjennomsnittlige brutto årsinntekt 221 402 kroner, noe som gir en gjennomsnittlig månedslønn på 18 450 kroner. Dette ligger betraktelig under gjennomsnittet for befolkninga for øvrig. Det skyldes at vi har et uttalt ønske om å utfylle det udekkede rettshjelpsbehovet, og får derfor henvendelser fra personer som enten ikke har råd til å oppsøke advokat, eller som faller utenfor det offentlige rettshjelpstilbudet. Vi driver målretta arbeid for å treffe økonomisk vanskeligsstilte, ved å velge å arbeide med rettsområder som angår økonomisk vanskeligsstilte og som er av stor velferdsmessig betydning for klientene. En stor andel av våre klienter mottar sosialstønad, er fengslet eller har innvandrerbakgrunn. Disse har lavere inntekt enn majoriteten av befolkninga, som i følge Statistisk sentralbyrå har en

² Tonje Lillaas Larsen og Lousie S. Hannon: «Rettsbistand til fanger»

gjennomsnittlig månedsinntekt på 50 790 kroner, eller gjennomsnittlig årsinntekt på 609 480 kroner.³

Noen av klientene våre bor ikke i Norge, og har inntekten sin i utlandet. Disse registreres med «utenlandsk inntekt» i statistikken, ettersom det er vanskelig å illustrere hva den tilsvarende inntekt ville vært etter norske standarder.

I 2021 hadde 40 prosent av klientene våre en brutto årsinntekt på under 100 000 kr. Vårt konsekvente fokus på rettshjelp til fattige, og det generelt store og vedvarende behovet for rettshjelp i denne befolkningsgruppa, forklarer den store andelen.

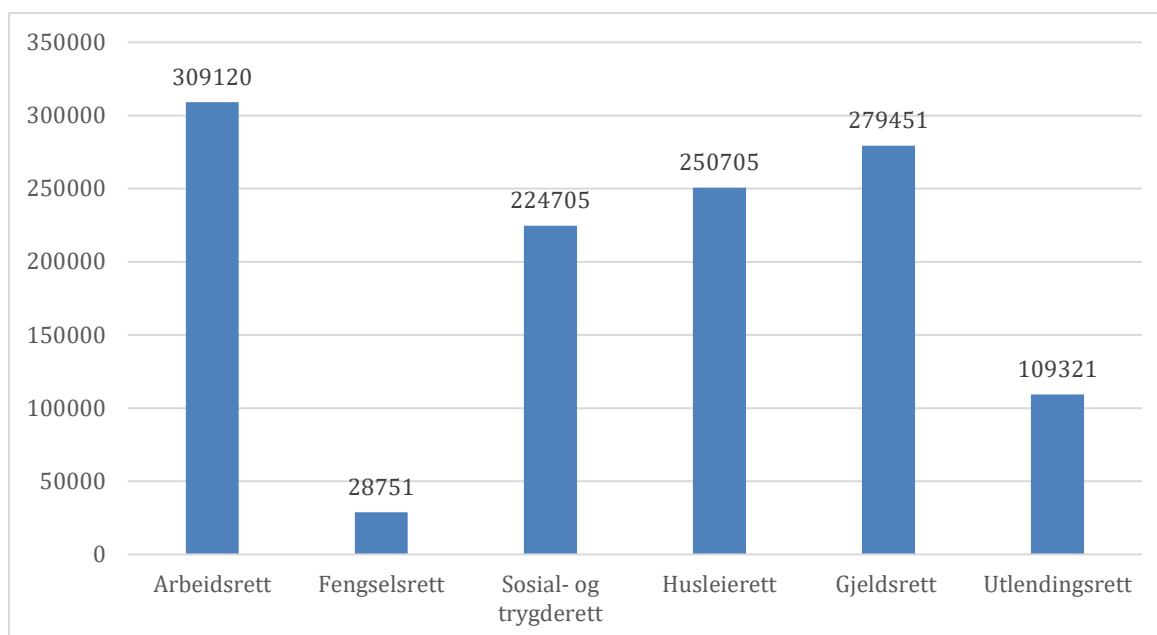
I 60 prosent av henvendelsene tjente klientene under 246 000 kroner – inntektsgrensa for å få fri rettshjelp. Dette viser både at vi treffer lavinntektsklientene godt, og det viser viktigheten av å opprettholde gratis rettshjelpstiltak for å supplere den utilstrekkelige offentlige ordninga.

Fem prosent av klientene våre tjente over landsgjennomsnittet på 585 000 kroner i året før skatt (se fotnote 3). Det viser at vi oppnår målsettingen om å hjelpe klientene som ikke har råd til å betale for advokat.

Det er viktig å påpeke at vi alltid foretar en helhetlig vurdering av klientens situasjon når vi avgjør hva vi skal bistå med i den konkrete saken. Alle som kontakter Jussbuss med en sak eller et spørsmål blir registrert, men vi registrerer ikke i hvilken grad vi faktisk bistår klienten. Et unntak er de sakene vi henviser videre. En klient med høy inntekt og gode muligheter for selv å gjøre noe med sitt juridiske problem får generell veiledning eller en brosjyre, mens en klient med sammensatte problemer og få ressurser vil kunne få omfattende hjelp. Begge henvendelsene blir likevel registrert som én henvendelse og er en del av denne statistikken. I vurderingen av klientens inntekt og mulighet til å håndtere saken selv, ser vi også hen til klientens gjelds- og forsørgerbyrde. Høy inntekt er ikke i seg selv representativt for mulighet til å kjøpe juridiske tjenester, eksempelvis i svindelsaker hvor personer holdes ansvarlig for lån de ikke selv har tatt opp.

Nedenfor følger en oversikt over gjennomsnittsinntekt på de ulike rettsområdene.

³ <https://www.ssb.no/arbeid-og-lonn/statistikker/lonnansatt>

Vi ser en del variasjon i gjennomsnittsinntekt ut fra rettsområdet klienten trenger hjelp med. Samtidig kommer henvendelsene innenfor alle rettsområdene vi jobber med fra klienter som i gjennomsnitt har en inntekt langt under landsgjennomsnittet (se fotnote 3). Eksempevis har klientene som henvender seg til oss med spørsmål om arbeidsrett høyere inntekt enn de som har spørsmål om fengselsrett. Samtidig er mange av klientene i arbeidsrettssakene i en situasjon hvor de ikke får utbetalt lønnen de har jobbet for, noe som gjør at inntektsstatistikken ikke nødvendigvis gir et riktig bilde av klientens økonomiske situasjon. Det samme kan vi si om klientene som kontakter oss med gjeldsspørsmål. Inntektens størrelse får mindre betydning når det er gjeld som er årsaken til at klienten kontakter oss.

4.6. Advokatbruk

I 771 av henvendelsene har klienten opplyst at han eller hun vært i kontakt med advokat i forbindelse med saken.

Utlendingsrettsklientene utgjør 13 prosent av de som har vært i kontakt med advokat før de kontakter oss. Dette kan ses som en naturlig følge av at denne gruppen i mange tilfeller har fått dekket advokatbistand på et tidligere stadium i saken eller i andre tilknyttede saker.

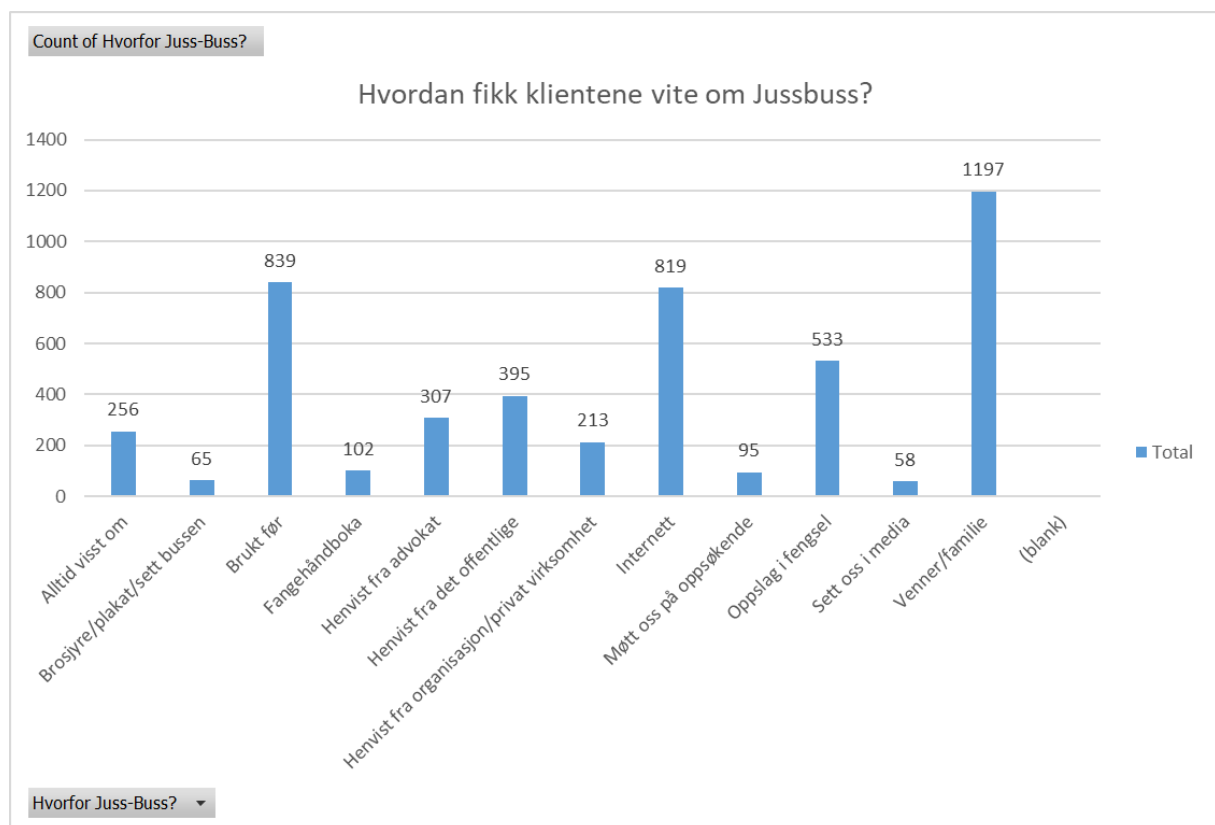
At så mange av klientene kontakter oss etter å ha vært i kontakt med advokat, tyder på at advokater ikke kan gi klientene tilstrekkelig bistand i saken. Dette kan skyldes flere årsaker. Den mest nærliggende er at advokatbruk er for dyrt for klientene, og at rettshjelp i disse tilfellene ikke dekkes igjennom den offentlige rettshjelpsordninga. En annen årsak kan være at få advokater arbeider innen disse feltene, og at Jussbuss har opparbeidet seg en posisjon som anerkjent rettshjelpsbyrå. En tredje årsak er at klienter med saker som i utgangspunktet dekkes av den offentlige rettshjelpsordninga ofte har et mer omfattende rettshjelpsbehov enn det timeantallet advokaten etter stykkprisforskriften får betalt for, og at de blir henvist til oss når rettshjelpstimene er brukt opp.

4.7. Konkurransen med andre rettshjelpstiltak?

Kun om lag tre prosent av henvendelsene til Jussbuss kommer fra mennesker som oppgir at de har vært i kontakt med *Fri rettshjelp Oslo*. Andelen indikerer at Jussbuss i liten grad konkurrerer med rettshjelpstilbydere som retter seg inn mot de samme klientgruppene. Det er viktig for oss å ikke virke som et alternativ til fri rettshjelp ved advokat. Derfor henviser vi konsekvent saker hvor klientene har rett på fri rettshjelp etter lov om fri rettshjelp. Vi har etablert gode henvisningsrutiner fra Jussbuss til *Fri Rettshjelp Oslo* i saker som faller inn under lov om fri rettshjelp.

4.8. Hvordan klientene får kunnskap om Jussbuss

Nedenfor følger en oversikt over hvordan klientene fikk kunnskap om oss i 2020.

N= 4922

I 2021 oppga klientene i 1197 saker at de fikk vite om Jussbuss via familie eller venner. Det viser at det for mange er viktig å ha et sosialt nettverk for å nå riktig instans. I 2019 var det 450 henvendelser hvor det oppgis at klienten har møtt oss på oppsøkende virksomhet. I 2020 falt dette til 79 henvendelser. For 2021 oppgir 95 at de møtte oss på oppsøkende virksomhet. Denne dramatiske reduseringen skyldes at svært mye av det oppsøkende arbeidet ikke lot seg gjennomføre grunnet Koronaviruset, i likhet med i 2020. At 839 oppgir å ha brukt oss før kan si noe om behovene for rettshjelp i vår klientgruppe.

4.9. Medlemskap i Studentsamskipnaden i Oslo (SiO)

I 2021 oppga klientene i 384 (7,8 prosent) av henvendelsene at de var medlem av SiO. Dette er tilnærmet likt som for 2020, men en økning på over to prosentpoeng fra 2019. Oppgangen kan skyldes Koronapandemien og utspill i media om studenters rett til dagpenger.

Studenter har et stort behov for rettshjelp, fordi de er i en økonomisk svakerestilt situasjon.⁴ Mange av de som er under høyere utdanning har stor nytte av rettsinformasjon, for eksempel brosjyremateriell, fordi de ofte har gode lese-, skrive-, og språkferdigheter. 35,6 prosent av henvendelsene fra studenter gjelder husleierett. Ellers ser vi at spørsmål om arbeidsrett (10,9 prosent) og utlendingsrett (12,7 prosent) går igjen blant studentene. I saker om utlendingsrett er det særlig spørsmål om studietillatelse som går igjen.

Vi registrerer bare studenter som er tilknyttet SiO. Det reelle studentantallet er derfor høyere, og vi anslår at omtrent 10 prosent av henvendelsene til Jussbuss kommer fra studenter. Teller man med klienter som er studenter ved voksenopplæring eller introduksjonsprogram, blir andelen enda høyere.

4.10. Medlemskap i fagforening

Mange fagforeninger yter gratis rettshjelp, særlig innenfor arbeidsrettens område. I 2021 oppga nesten 898 av våre klienter at de var medlem i en fagforening. Jussbuss henviser disse klientene til å ta kontakt med sin fagforening, på grunn av vårt prinsipp om bare å gi rettshjelp i saker hvor klienten ikke har mulighet til å få hjelp andre steder.

Mye tyder likevel på at det udekka behovet for rettshjelp er relativt høyt også for fagforeningsmedlemmene. Dette kan skyldes at spørsmålene ikke dekkes av medlemskapet, at fagforeninga har en karantenetid før retten til rettshjelp utløses, eller at ordninga med rettshjelp hos fagorganisasjonen er lite kjent.

Den store andelen klienter uten fagforeningsmedlemskap viser at vi når fram til mange som er svakt stilt overfor ressurssterke motparter. De som ikke har fagforeningsmedlemskap tjener betydelig mindre enn de fagorganiserte klientene våre. Samtidig ser vi at begge gruppene har en gjennomsnittsinntekt langt under landsgjennomsnittet for øvrig.⁵

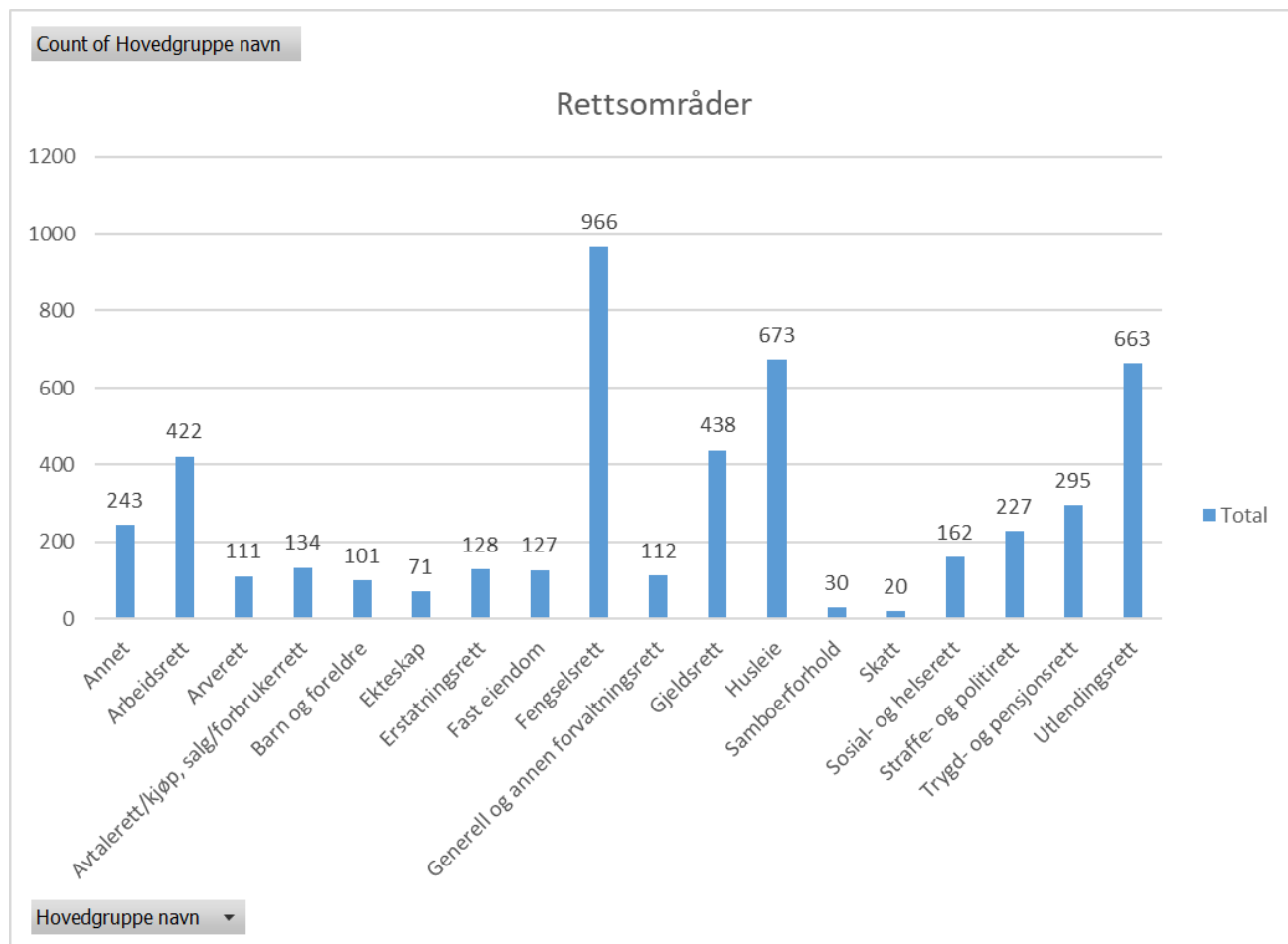
⁴ Gjennomsnittsinntekten blant våre henvendelser for SiO-meldemmer var kr. 176 700, mens for klientene som ikke er SiO-meldemmer er den kr. 219 648 i 2020.

⁵ Gjennomsnittsinntekten for klienter med fagforeningsmedlemskap er kr. 341 201 og for klienter uten slikt medlemskap er den kr. 191 235.

5. Rettshjelp i gruppene

5.1. Fordeling av saker etter rettsområder i 2021

Nedenfor følger en tabell som viser antallet saker i de ulike rettsområdene våre i 2021.

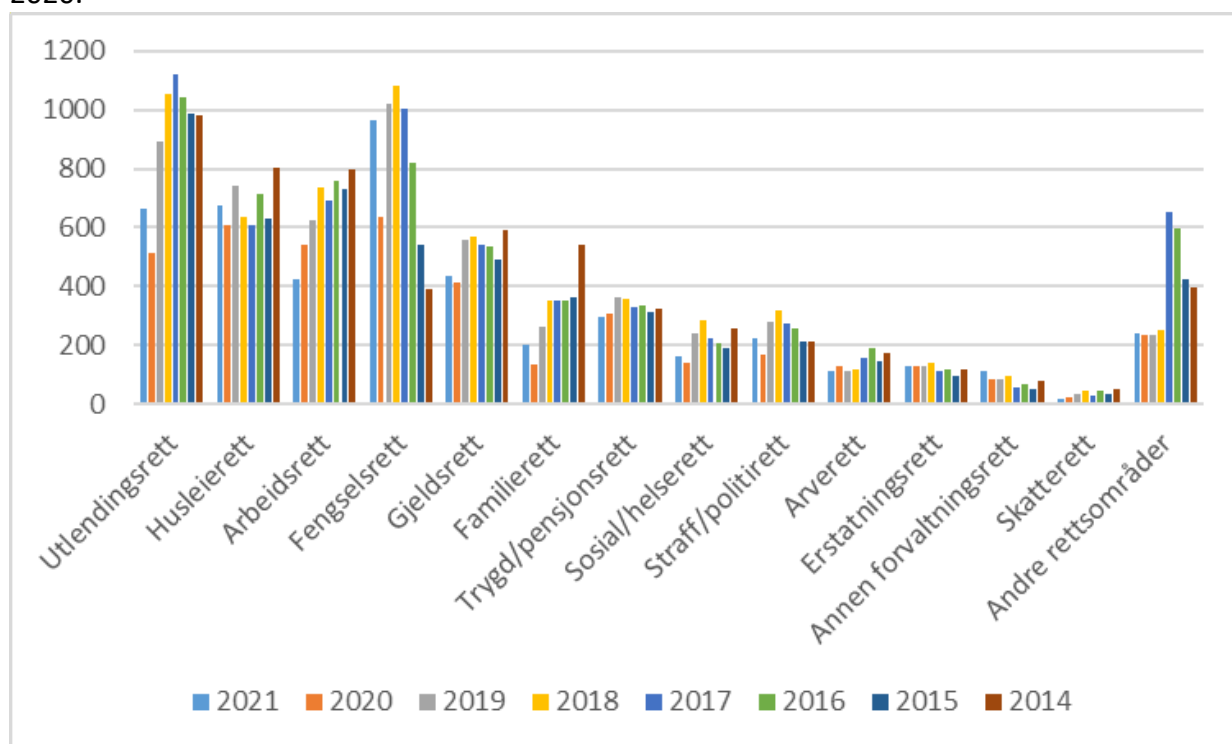

N=4922

Tabellen viser fordelingen av sakene mellom våre største rettsområder. Hovedsakelig faller spørsmålene vi mottar innenfor Jussbuss' kjerneområder, men vi får også en del saker som ikke omhandler rettsområder vi jobber med. Eksempler på dette er strafferett, arverett og erstatningsrett. I slike tilfeller henviser vi alltid klientene til andre rettshjelpstiltak, slik at de kan få hjelp et annet sted. Rettshjelpssentralen på St. Hanshaugen, JURK, Jusshjelpa i Nord-Norge og Jussformidlingen er noen av de stedene vi oftest henviser til, i tillegg til de ulike advokatvaktene.

I 2021 opplever vi en liten oppgang i antall henvendelser innenfor de aller fleste rettsområder. I likhet med 2020 mottar Jussbuss flest henvendelser innenfor fengselsrett, i alt 966 saker i 2021. Dette utgjør en oppgang på om lag 300 henvendelser. Den nest største gruppen er husleierett med 673 saker. På tredje plass kommer utlendingsrett med 663 saker. Gruppen med størst nedgang er saker om arbeidsrett, som utgjør 422 saker. I 2020 mottok vi 539 saker innenfor arbeidsrett.

Under følger en tabell som sammenligner fordeling av saker etter rettsområder fra 2014 til 2020.

Med unntak av nedgangen i 2020 er antall henvendelser om fengselsrett er mer enn doblet siden 2013. Dette skyldes en omlegging i 2015 som gjorde at vi frigjorde mer kapasitet til å ta inn saker i fengsel. Omprioriteringen er nærmere omtalt i Jussbuss' stensilserie nummer 134 og 135.⁶

Jussbuss bistår bare i saker som faller utenfor den offentlige rettshjelpsordninga. For våre klienter er det altså ikke noe alternativ å få bistand gjennom denne ordninga. De vi hjelper er derfor helt avhengig av et gratis rettshjelpstiltak som Jussbuss for å kunne få gjennomslag for sine rettigheter.

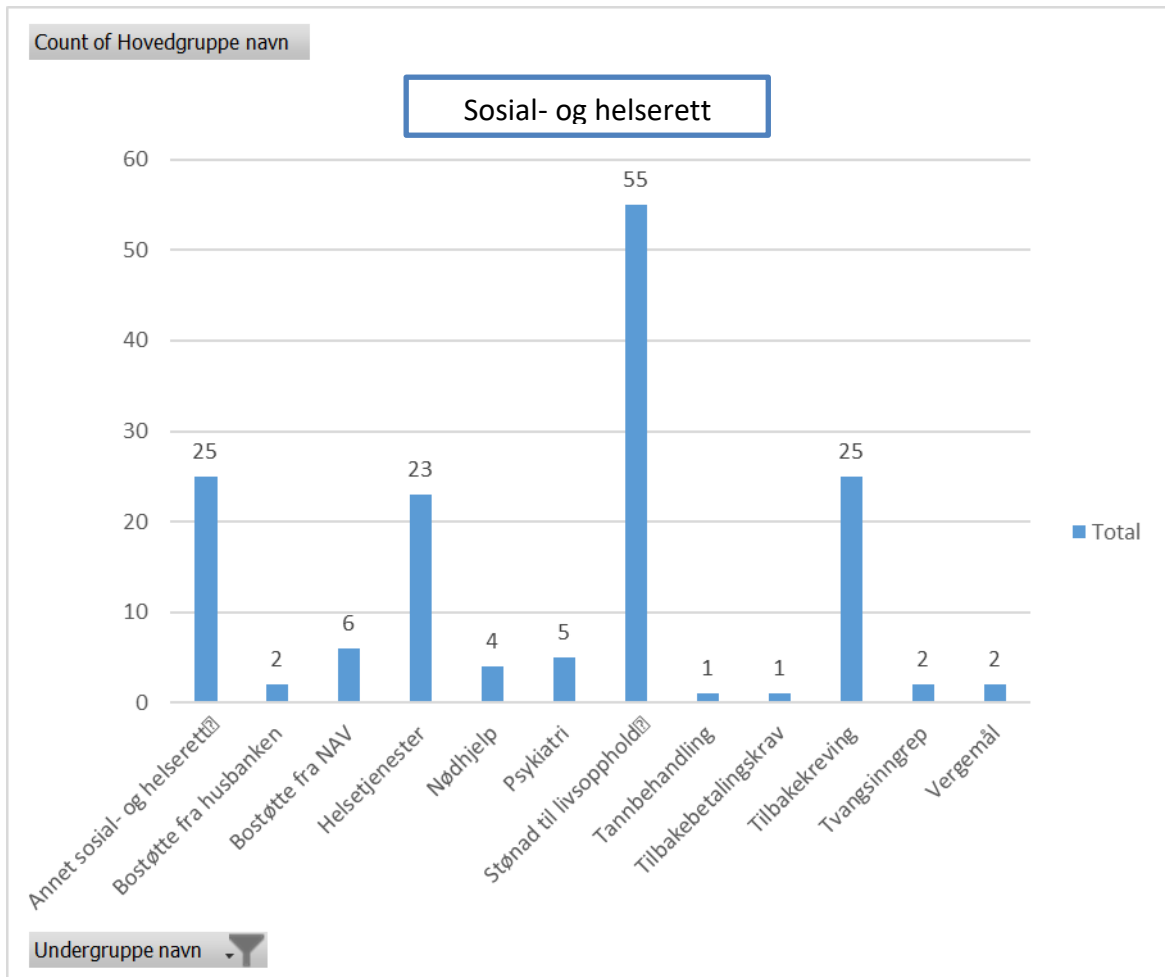
⁶ Kenneth Solberg, Marie Skjervold, Jens Andresen Osberg og Mathias Stang: «Revideringsutvalget 2015 - En gjennomgang av Juss-Buss sine saksområder, organisering og arbeidsmetoder» og Hanne Hareide Skårberg: «Årsrapport Juss-Buss 2015».

5.2. Sosial-, trygde- og arbeidsrettsgruppa (SAG)

SAG behandlet 878 saker i 2021, innenfor sine kjerneområder.

5.2.1. Sosial- og helserett

Totalt sett behandlet Jussbuss 161 saker innen sosial- og helserett i 2021, mot 142 i 2020.

N=161

Saker om stønad til livsopphold utgjør over 34,1 prosent av henvendelsene om sosial- og helserett, og er den største delen av sakstilfanget på dette området. I tillegg ser vi en del henvendelser om helsetjenester, tilbakekreving og samlekategorien «annet», som faller utenfor en overordnet kategori. Vi ser ofte at forvaltningas veiledningsplikt ikke er tilstrekkelig for å sikre sosialklientenes rettssikkerhet på en tilfredsstillende måte. Vi opplever også at sosialtjenestens veiledningsplikt brytes overfor denne gruppa. Resultatet blir at vi bruker tid på å forklare regler og vedtak til klientene. Det gjelder likevel kun de som tar kontakt med oss, og Jussbuss er bekymra for tilstanden for de som ikke har ressurser nok til å be oss om hjelp. Fordi den velferdsmessige betydninga av utfallet i disse sakene er høy, er det viktig med juridisk bistand. I dag gis det ikke fri rettshjelp i disse sakene. Jussbuss og andre frivillige tiltak er derfor et av få steder folk kan få hjelp med slike saker.

Eksempel på en sosialrettssak fra 2021

Jussbuss ble kontaktet av en klient som hadde fått avslag på sosialstønad. Klienten hadde søkt om støtte til strømfakturaer som hadde samlet seg opp over tid, men som klienten ikke hadde anledning til å betale. Klientens inntektskilde var uføretrygd, og Nav anså klienten som selvforsørget. Nav vurderte det da slik at klienten hadde inntekter over norm. Dette medførte at klienten ikke fikk godkjent sosialstønad til strømrrestansen.

Klienten viste derimot til at på grunn av høye helseutgifter, som ikke ble dekket eller godkjent som nødvendige utgifter av det norske systemet, så var de i underskudd hver måned. Dette til tross for at klienten levde svært sparsommelig, og kun brukte penger på det som for klienten var strengt nødvendig. Dette resulterte i matvaner som ikke var tilpasset klientens livs- og helsesituasjon. Den medisinske behandlingen var helt nødvendig for klienten da det ikke fantes noe godt alternativ i det norske systemet.

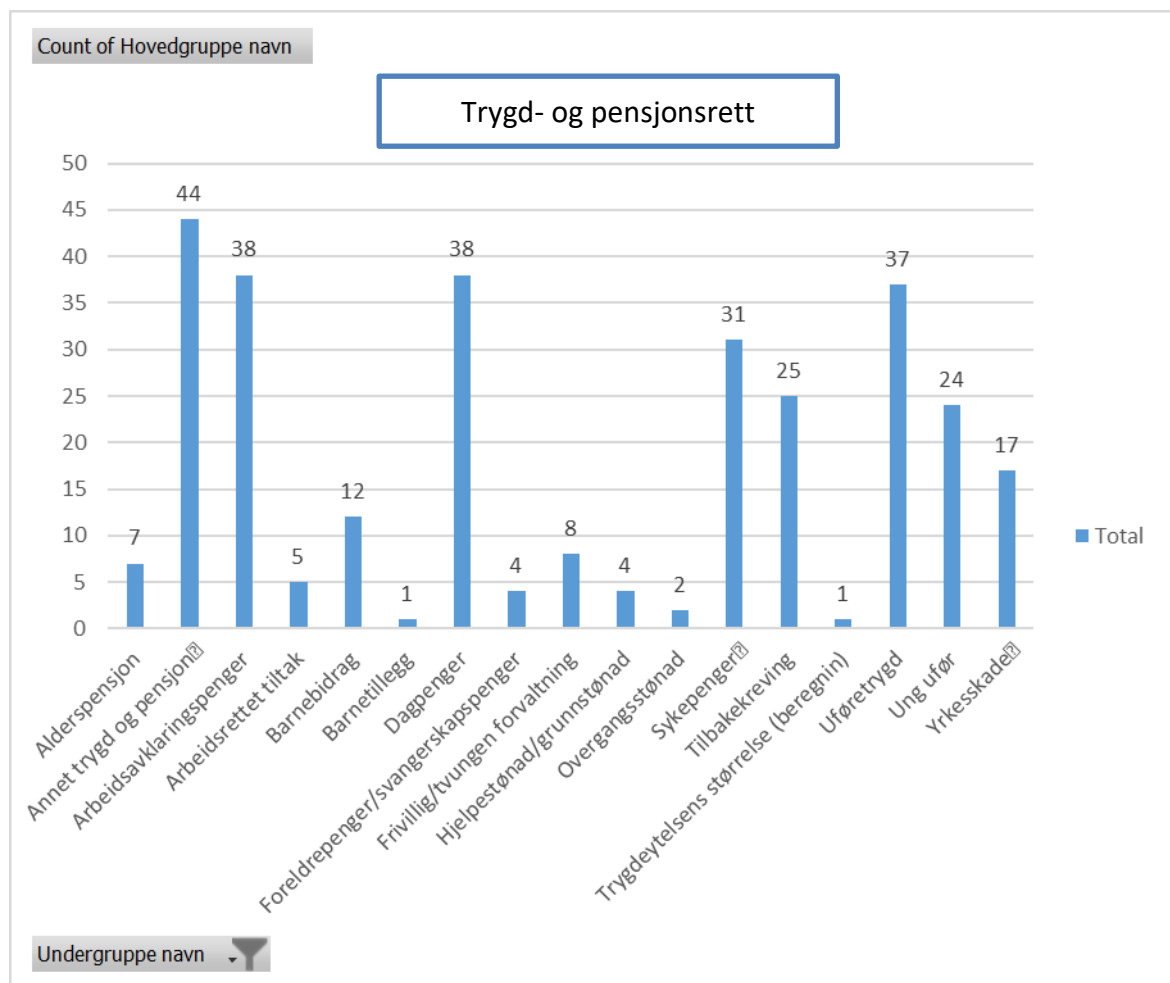
Jussbuss utredet saken og skrev klage på vegne av klienten. I klagen argumenterte vi for at alle utgiftene til klienten var nødvendige for klientens livsopphold. På denne måten beviste vi at klienten i realiteten ikke satt igjen med noen overskytende verdier på slutten av måneden, som Nav hadde lagt til grunn, men at klienten i realiteten gikk nærmest i null. Det ble særlig fokusert på at helseutgiftene var strengt nødvendige for klienten, da ingen annen behandling fungerte for deres lidelser.

Da klienten kom til Jussbuss hadde det blitt sendt varsel om stenging av strøm, som følge av de utestående fakturaene. Strømmen til klienten ble slått av etter at saken hadde kommet inn til oss og klienten hadde ikke strøm fra september til november.

Statsforvalteren, som klageinstans, konkluderte med at klienten skulle få strømrrestansen dekket. Dette førte til at klienten fikk strøm igjen etter tre kalde måneder uten. Videre konkluderte også Statsforvalteren med at klienten hadde blitt nektet nødhjelp på et tidspunkt de egentlig hadde rett på det. Denne delen av klagen sendte klienten inn selv.

5.2.2. Trygd- og pensjonsrett

I 2021 mottok Jussbuss 295 saker om trygderett og pensjonsrett. I 2020 mottok vi 307 slike saker.

N=295

Uføretrygd og arbeidsavklaringspenger har vært blant de dominerende sakstypene innenfor trygderetten de siste årene. Dette er også saker vi får mye av enda. Vi ser imidlertid at vi nå også får en del henvendelser knyttet til dagpenger og sykepenge, noe som kan ha en sammenheng med Covid19-pandemien. Det er også en jevn økning i henvendelser knyttet til ung ufør.

Alle disse sakstypene har mye å si for de det gjelder. Det handler om å få mulighet til å komme tilbake til yrkeslivet via AAP, retten til en forutsigbar og verdig uføreytelse og til å kunne være syk, uten å oppleve for store økonomiske konsekvenser.

Eksempel på en trygderettssak fra 2021

Klienten kom til Jussbuss etter at Nav omgjorde klientens vedtak om å motta ung ufør. Klienten hadde hatt ung ufør-tillegget over lenger tid, men Nav hadde nå konkludert med at klienten hadde sitt senter for livsinteresse i et annet EØS-land i stedet for i Norge. Ung ufør-tillegget kan ikke eksporteres, og klienten fikk dermed et tilbakebetalingskrav på ung ufør fra tidspunktet de mente han hadde endret senter for livsopphold.

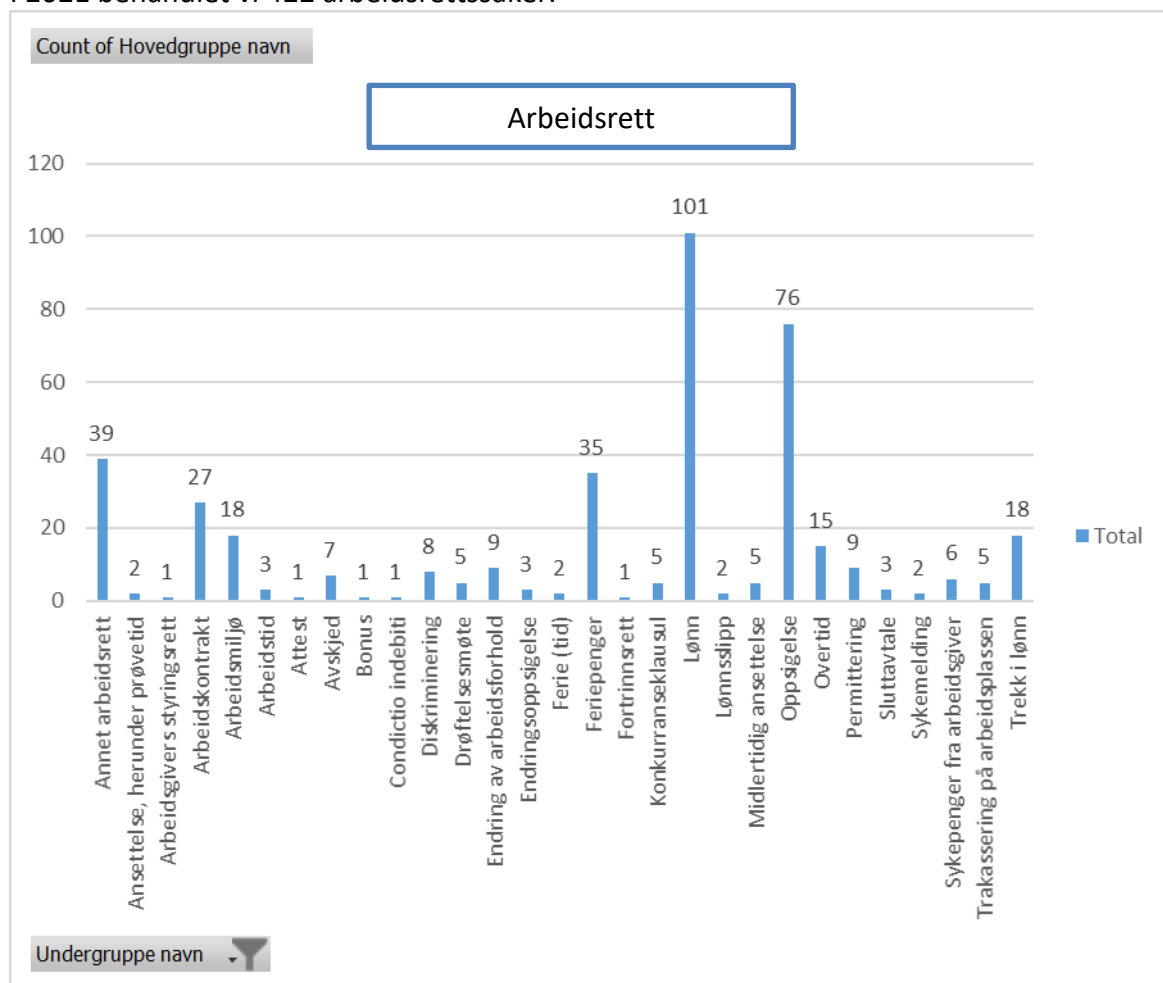
Jussbuss hjalp klienten med å skrive klage. I sammenheng med klagen utredet vi de individuelle spørsmålene som ble reist. Vi så først og fremst på lovvalsreglene som følger av trygdeforordningen, og kom til at det var gode holdepunkter for at norsk rett kom til anvendelse. Begrunnelsen var at klienten i realiteten hadde sitt oppholdssted i Norge, med sporadiske besøk til det andre EØS-landet. Disse besøkene medførte ikke at klientens senter for livsinteresse hadde flyttet seg fra Norge til det andre EØS-landet.

Videre vurderte vi om klienten var medlem i norsk folketrygd eller ikke. Utgangspunktet er at man er medlem i norsk folketrygd dersom man er bosatt i Norge. Sett i lys av konklusjonen i drøftelsen over kom vi til at dette vilkåret også var oppfylt, og at klienten derfor var del av folketrygden.

I klagen ga vi uttrykk for at vi mente at klienten i realiteten var bosatt i Norge, og at vedtaket til Nav dermed var feil. Vi ba om at vedtaket ble omgjort jf. trygderettsloven § 20 som følge av at klienten alltid hadde vært medlem av folketrygden og dermed krav på ung ufør-tillegget fra det først ble innvilget. Klagen behandles i Trygderetten, og det har ikke blitt fattet et endelig vedtak.

5.2.3. Arbeidsrett

I 2021 behandlet vi 422 arbeidsrettssaker.

N=422

De fleste sakene Jussbuss mottar innenfor arbeidsretten er saker som omhandler lønn og oppsigelse. Jussbuss mener at lønnsinndrivelsessaker burde vært dekket av den offentlige rettshjelpsordninga. Vi opplever at klientene i mange av disse sakene har gått uten lønn i mange måneder. Muligheten til å betale for advokatbistand til å drive inn pengekravet er derfor liten eller ikke-eksisterende for mange av klientene, samtidig som rettsspørsmålet er av helt avgjørende betydning for deres velferd. I slike saker er det derfor et stort velferdsmessig behov for fri rettshjelp.

Mange av klientene som henvender seg til Jussbuss er ikke fagorganiserte. Vi har de siste årene fått flere henvendelser fra arbeidsinnvandrere fra EØS-land, og opplever at mange av disse ikke kjenner til fagorganisasjonen sin eller ikke ønsker å fagorganisere seg på grunn av dårlig erfaring fra hjemlandet. Et hovedinntrykk gjennom mange år er at det er mange useriøse arbeidsgivere særlig i renholdsbransjen, restaurantbransjen, bilvaskbransjen og byggebransjen, og at mange av arbeidstakerne som kontakter oss om lønnsinndrivelse har vært utsatt for sosial dumping.

Eksempel på en sak om arbeidsrett fra 2021

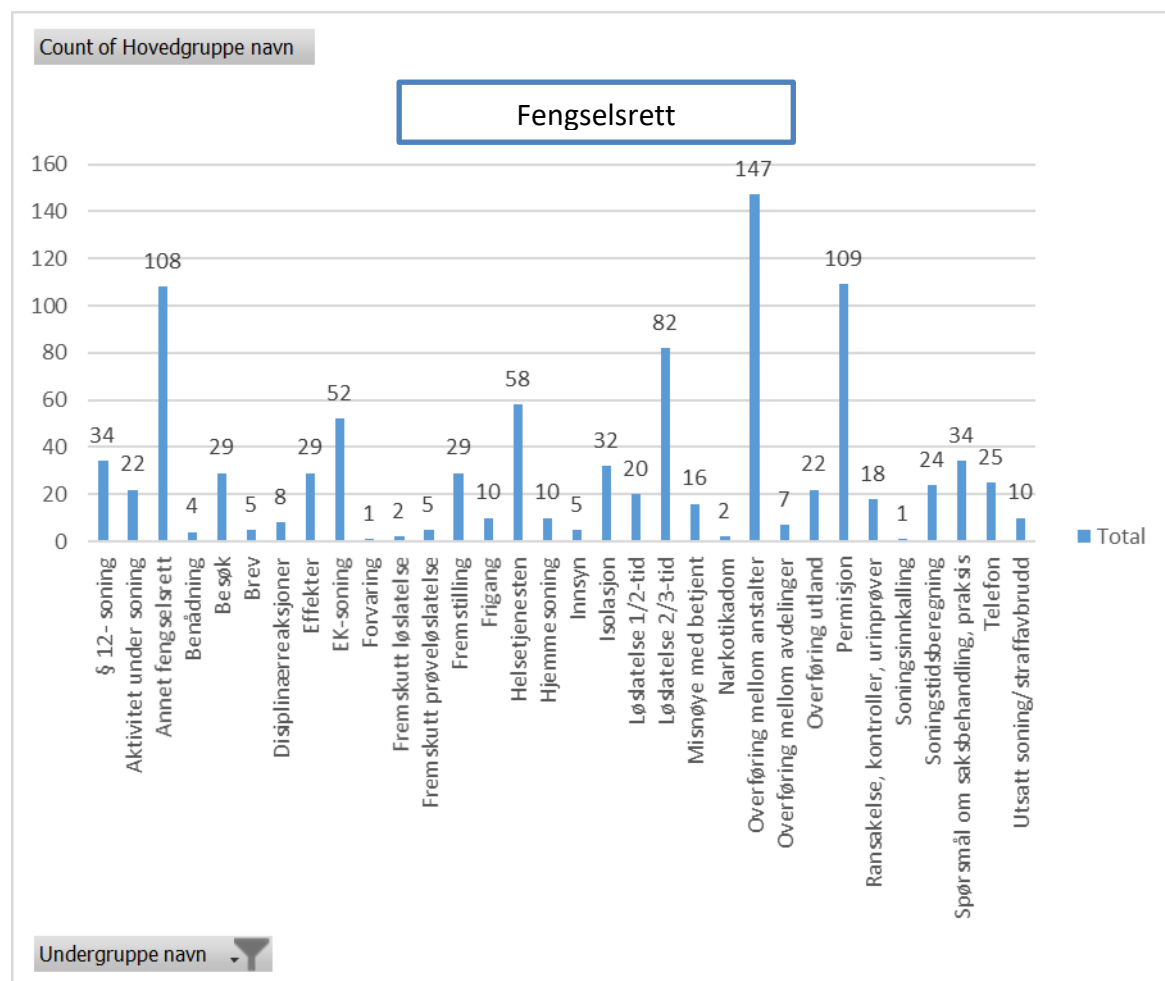
Klienten kontaktet Jussbuss fordi klienten hadde vært permittert i over et år som følge av korona-pandemien. Til tross for permitteringen av klienten hadde arbeidsgiver ansatt nye i samme stilling som den klienten var permittert fra. Klienten hadde stilt spørsmål ved dette, men hadde fått til svar at dette var en annen del av bedriften, og at det derfor ikke var personer som erstattet klienten. Klienten hadde fulgt opp og spurt arbeidsgiveren om det var mulighet for å komme tilbake til arbeid, men fikk ikke komme tilbake.

Jussbuss utredet saken, og kom til at permitteringen var rettmessig ved permitterings tidspunktet, men urettmessig fra det tidspunktet arbeidsgiveren utlyste tilsvarende stillinger. Vi kom videre til at det på dette tidspunktet forelå en skjult oppsigelse, da arbeidsgiver ikke hadde som mål å ta klienten tilbake i arbeid, og at midlertidigheten som kreves ved permittering ikke lenger forelå. Jussbuss gikk i forhandlingsmøte med arbeidsgiveren på vegne av klienten, og krevde her erstatning for ikke-økonomisk tap, utbetaling av tapt lønn, erstatning for fremtidig økonomisk tap og god attest fra arbeidsgiver. Vi kom ikke til enighet med arbeidsgiver, og saken ble derfor overført til en advokat som tok saken pro bono, slik at den kunne bli ført for retten.

5.3. Fengselsgruppa (FEG)

5.3.1. Fengselsrett

Jussbuss mottok 966 saker om fengselsrett i 2020.

N=966

I 2021 hadde vi flest saker som omhandlet overføringer til andre anstalter, permisjon, helsetjenesten og løslatelse på 2/3-tid. Tidligere år har saker om fremstilling vært en større del av fengselsrettssakene.

Norsk straffegjennomføringsrett er et rettsområde hvor reglene ofte overlater et stort skjønnsrom til Kriminalomsorgen. I den situasjonen fanger befinner seg, er det viktig at Jussbuss kan bidra med å gi kunnskap om deres rettsstilling. Vi opplever at både informasjon og bistand fra Kriminalomsorgen er mangelfull, til tross for at Kriminalomsorgen har plikt til å veilede og at hver fange skal ha en kontaktbetjent. Dette vises gjennom det høye antallet saker vi mottar, og særlig gjennom mange spørsmål om generell saksbehandling og praksis. Dette er problematisk da fangene grunnet manglende tilgang til internett og omverdenen generelt har liten mulighet til å skaffe seg korrekt informasjon på annet vis. Fengselsklienter er derfor i en sårbar situasjon, og har et stort velferdsmessig behov for hjelp fra Jussbuss for å ivareta sine rettigheter.

Fanger har ofte svært sammensatte problemer, som gjør det vanskelig å rubrisere et spørsmål innenfor en spesifikk kategori. Mange av sakene vi tar inn fra fanger dreier seg om andre rettsområder enn straffegjennomføring, selv om dette er rettsområdet fanger stiller flest spørsmål om. I tillegg kontakter mange fanger oss med spørsmål om utlendingrett eller gjeldsproblemer. Andre viktige saksområder for fanger er sosialrett og trygderett.

Eksempel på en fengselsrettssak fra 2021

Klienten tok kontakt med Jussbuss for hjelp til å klage på et vedtak om delvis utelukkelse fra luftegården i fengselet. Vedtaket var begrunnet i at det hadde blitt observert at han plukket fleinsopp i fengselets luftegård. Innsatte kan kun utelukkes dersom det er «nødvendig». Fengselet mente det var fare for at han skulle bruke soppen for å oppnå ruseffekt, og at de derfor så seg nødt til å utelukke ham. Klienten var rusbruker, og mente at det var skadelig for hans soning og rehabilitering at det fantes fleinsopp i fengselet. Han mente at han ikke kunne klandres for å plukke soppen, da han ikke klarte å motstå fristelsen.

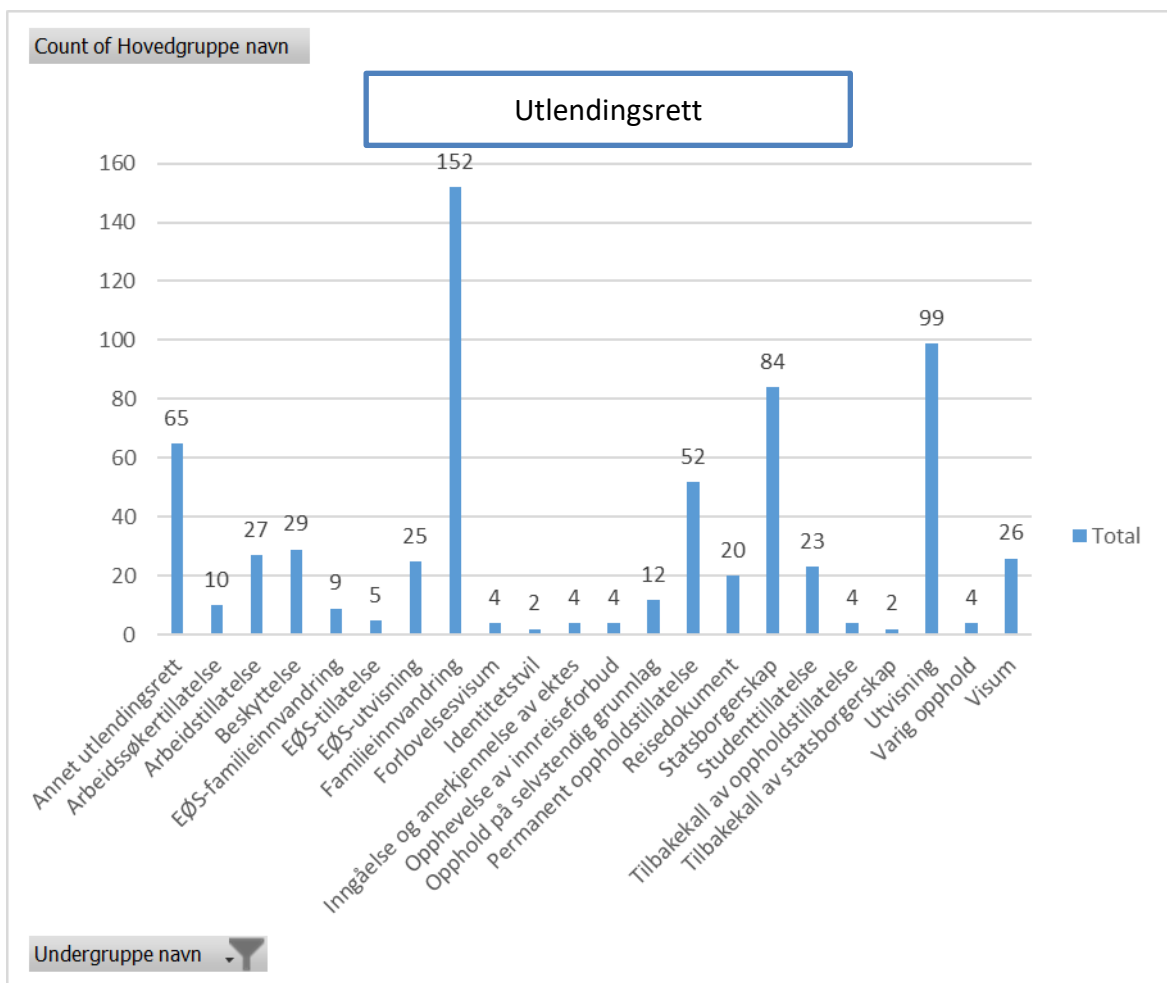
Vi klaget på avslaget. Vi argumenterte med at det i nødvendighetskravet ligger at det ikke må finnes alternative tiltak som oppnår det samme formålet, og som er mindre inngripende for den innsatte. Vi mente at fengselet kunne og burde ha fjernet soppen fra luftegården, eller eventuelt hatt lufting med mer tilsyn i den perioden soppen vokser. Vi argumenterte også for at soppens tilstedeværelse ikke møter kravet om tilfredsstillende soningsforhold.

Klagen ble avslått på regionalt nivå. Regionen mente at fengselet hadde kalket luftegården for å fjerne soppen, og at fengselet ikke hadde noe annet valg enn å utelukke når det ikke fungerte. Vi klagde saken inn til Sivilombudet, der den nå ligger til behandling. Vi anførte i sivilombudsklagen at utelukkelsesvedtaket utgjorde en urett fra forvaltningen, med samme argument som i klagen til regionen. I tillegg anførte vi at soppens tilstedeværelse i seg selv utgjorde en urett fra fengselet. Vi oppfordret også Sivilombudets forebyggende enhet om å ta tak i saken, da den innsatte fortalte at utelukkelsen han var utsatt for var fast praksis i fengselet.

Saken illustrerer hvor lav fengselets terskel for isolasjon og utelukkelse er. Utelukkelse og isolasjon brukes i dag dessverre alt for mye, noe Norge har høstet mye internasjonal kritikk for. Isolasjon er svært skadelig for den innsattes mentale helse, og det hindrer rehabilitering og tilbakeføring til samfunnet.

5.4. Utlendingsrettsgruppa (INNVA)

Vi hadde 663 saker om utlendingsrett i 2021. Vi har hatt en nedgang i antall utlendingsrettsaker de siste tre årene, inntil i år med en liten oppgang. Antallet er imidlertid betydelig lavere enn tidligere år. I 2020 hadde vi 514 saker om utlendingsrett. Nedgangen sammenlignet med tiden før 2020 kan ha sammenheng med mindre oppsøkende virksomhet grunnet Covid19-pandemien. Vi mottar mange henvendelser med utlendingsrettslige spørsmål på besøk på voksenopplæringssentere og fengsler. Når mange av disse besøkene har utgått synker antall henvendelser.

N=663

Vi har klart flest saker om familieinnvandring. Pågangen på dette området har vært stort over mange år. Sakene om familieinnvandring er ulikeartede, og mange er tidkrevende. Det kan ta flere år fra klientene kontakter oss til saken får et endelig utfall hos utlendingsmyndighetene. Sakene kan være utfordrende å håndtere fordi søkeren ofte befinner seg i land hvor infrastrukturen er svak. Kommunikasjonen til Norge er vanskelig og mulighetene for å fremskaffe tilstrekkelig dokumentasjon er små. I tillegg har ofte familiemedlemet i Norge vanskelig for å ivareta saken på grunn av språk- og kulturforskjeller. Jussbuss opplever at rettshjelpsbehovet i disse sakene er stort. Vår erfaring er også at sakene krever omfattende arbeid. Selv om antall saker har blitt redusert, er det fortsatt mer enn nok å gjøre med de

sakene vi har.

Den nest største sakskategorien på utlendingsfeltet er utvisning. Klientene i disse sakene er svært ressursssvake, både når det gjelder personlige og økonomiske ressurser. I mange av sakene sitter klienten i fengsel, noe som gjør dem ekstra utsatt. I dag får klientene ikke fri rettshjelp i utvisningssaker dersom utvinningen er begrunnet i at de har blitt straffet etter straffeloven. Dette i motsetning til utvisning begrunnet i brudd på utlendingsloven. Jussbuss mener dette er et kunstig skille, og at også vedtak om utvisning for brudd på straffeloven må omfattes av fri rettshjelp.

Det har også vært en markant økning i henvendelser om statsborgerskap. I 2020 hadde vi 34 slike henvendelser. For 2021 var antallet henvendelser økt til 84. Også permanent oppholdstillatelse har tilnærmet doblet seg for 2021 sammenlignet med året før.

De utlendingsrettslige spørsmålene har stor velferdsmessig betydning for klienten, og sakene byr på vanskelige rettslige og faktiske spørsmål. Likevel får et stort flertall av utlendingsrettssakene enten ingen eller utilstrekkelig hjelp gjennom den offentlige rettshjelpsordninga. Dette utgjør et stort rettssikkerhetsproblem.

Eksempel på en sak om utlendingsrett fra 2021

En innsatt i Ringerike fengsel tok kontakt med Jussbuss for hjelp i en utvisningssak. Klienten er tredjelandsborger, og har fått et utvisningsvedtak med innreiseforbud på fem år. Han har ikke selv påklaget vedtaket, og klagefristen har gått ut.

Klienten kommer fra et konfliktfylt land og var vitne til krigshandlinger som barn. Han flyktet fra hjemlandet til et annet land hvor han bodde i en flyktningleir noen år. Deretter kom han til Norge som overføringsflyktning, da han var omtrent 12 år gammel. Han har bodd i Norge siden og har permanent oppholdstillatelse. I dag har klienten et omfattende og komplekst sykdomsbilde, herunder psykoseproblematikk.

Utvisningsvedtaket har bakgrunn i ilagt fengselsstraff på fem måneder. Han er tidligere dømt for ett mer alvorlig straffbart forhold, men som ikke har betydning for dette utvisningsvedtaket. UDI mente at klienten fremsto som lite integrert i det norske samfunnet og at han ikke hadde en alvorlig sinnslidelse.

Vi utredet først saken for å finne argumenter til en omgjøringsbegjæring til UDI. Vi kom her til at klienten måtte vektlegge at han kom til Norge i ung alder og hadde bodd her mens han var ungdom og gjennom hele sitt voksenliv. Videre måtte det vektlegges at klienten hadde store helseutfordringer. Det var imidlertid vanskelig å gå dypt inn på dette i utredningen, ettersom at klienten selv var veldig tydelig på at han ikke hadde noen helseproblemer.

Ettersom at klienten fremstod som ressursssvak og utsatt, spurte vi om han var komfortabel med at vi skrev en omgjøringsbegjæring på hans vegne hvor vi også anførte psykiske helseproblemer. Dette var greit for klienten. Vi sendte innsynsbegjæring til sykehuset klienten hadde vært kontakt med i forbindelse med hans psykiske problemer. I en periode satt klienten også i varetektssurrogat på dette sykehuset.

Etter å ha mottatt klientens epikrise besluttet vi å skrive i saken. Ettersom vi ikke rakk å skrive klagen før semesterslutt, sendte vi en begjæring om utsatt iverksettelse til både UDI og Politiets Utlendingsenhet. Vi skrev deretter en tilleggsutredning i saken hvor vi særlig undersøkte betydningen av ung alder ved ankomst til Norge, sett hen til både nasjonal rett og EMK artikkel 8, og hans helsetilstand sett hen til både nasjonal rett og EMK artikkel 3. Vi utredet også om vedtaket kunne være ugyldig på bakgrunn av forvaltningsrettslige regler.

Etter tilleggsutredningen mente vi at for det første kunne argumenteres med at klienten ikke kunne utvises på bakgrunn av sin unge alder ved ankomst til Norge, og hans lange opphold her. Ut fra rettspraksis på området så det ut til at han ikke falt innunder gruppen som kan ises å ha «hatt sin barndom i Norge», ettersom han var 12 år gammel da han ankom landet. Likevel var han ung da han kom til Norge. Sammenlignet med annen rettspraksis hadde vår klient også langt lavere tilknytning til sitt hjemland.

Deretter mente vi at det kunne argumenteres med at hans helsetilstand medførte at det var uforholdsmessig å utvise ham. Dessuten ønsket vi å anføre at utvisning vil stride mot EMK artikkel 3, til tross for at det er en svært høy terskel her. Traumene han hadde opplevd utviklet seg til et alvorlig sykdomsbilde, og informasjon fra Landinfo indikerte tydelig at han ikke ville få behandling i hjemlandet, og det var derfor en klar risiko for at helsetilstanden hans ville forverres. Til sist ønsket vi å argumentere med at UDI ikke tok i betraktning klientens helsetilstand i vedtaket. Dette mente vi utgjorde en saksbehandlingsfeil, ettersom det kunne påvirket innholdet i vedtaket. Vi ville derfor argumentere for at vedtaket er ugyldig.

Vi skrev en omgjøringsbegjæring der vi anførte dette. Under anførslene om brudd på EMK artikkel 3 benyttet vi oss særlig av EMD-dommene Paposhvili mot Belgia og Savran mot Danmark. Vi argumenterte her for at hans sykdomstilstand ville innebære en reell risiko for alvorlig, hurtig og irreversibel forverring av helsetilstanden, og at dette ville medføre intens lidelse, som er vurderingstemaet etter Paposhvili. Under vurderingen av klientens tilknytning til Norge og tilsvarende svake tilknytning til hjemlandet benyttet vi oss av dommen inntatt i Rt. 2009 s. 546 og Maslov mot Østerrike.

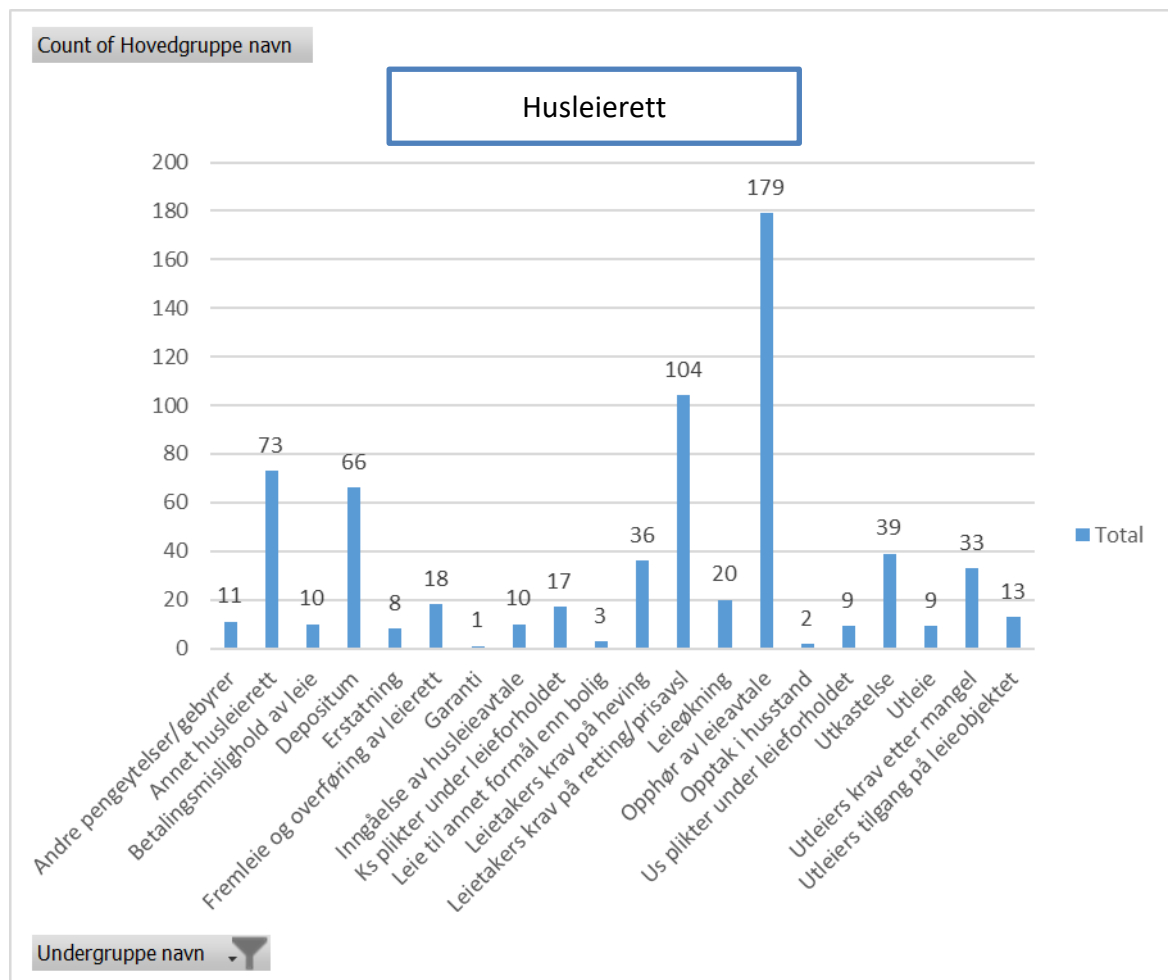
Nå nylig ble vi informert om at klienten hadde blitt dømt til tvungent psykisk helsevern og overført til sykehus. Vi kontaktet da UDI for å undersøke hvordan det gikk med omgjøringsbegjæringen, samt om de var orientert om dommen. Vi ble da informert om at saken ligger i prioritert bunke hos dem. Vi besluttet oss da for å sende inn dommen, samt å skrive tillegg til omgjøringsbegjæringen hvor vi benytter oss av de sakkyndige vurderingene av klientens helsetilstand som fremkommer av dommen.

5.5. Husleie- og gjeldsrettsgruppa (HOG)

Husleie- og gjeldsrettsgruppa behandlet 1239 saker i 2021.

5.5.1. Husleierett

Jussbuss fikk 673 henvendelser om husleierett i 2021. Dette er en oppgang fra 2020, hvor vi mottok 608 henvendelser om husleierett.

N=673

Den klart største kategorien innenfor husleieretten er saker om opphør av leieavtale. Spørsmål om opphør er av stor velferdsmessig betydning for leietakere, særlig når det er utleier som ønsker at avtalen skal opphøre, og leietaker risikerer å stå uten bolig.

Andre størst er kategorien for leietakers krav på retting eller prisavslag. Mange leietakere vet ikke hvilke krav som kan gjøres gjeldende i forbindelse med større eller mindre mangler i leieboliger. Rettshjelpsbehovet er også stort for den konkrete beregningen av eventuelle prisavslag.

Depositum er den tredje største kategorien innenfor husleieretten. Mange leietakere har problemer med å få tilbake depositumet sitt etter endt leieforhold, og ofte har utleier valgt ulovlige løsninger. Vi opplever at utleiere og banker har manglende kunnskap om regelverket

og at leietakere blir skadelidende for svært varierende praksis.

Med stadig økende leiepriser legger dagens leiemarked økt press på klientgruppene Jussbuss møter i sitt arbeid. Særlig studenter og sosialhjelpsmottakere er sårbare leietakere. For mennesker med begrensede økonomiske ressurser er det svært viktig å få bistand i saker mot utleier.

Eksempel på en husleiesak fra 2021

Klienten tok kontakt med Jussbuss vedrørende en tvist han hadde med utleier. Vår klient leide en leilighet sammen med to venner hvor vår klient var hovedleietaker, mens vennene var fremleietakere. Klienten sa opp leieforholdet i slutten av mars med tre måneder oppsigelsestid, og ba samtidig utleier om å bli løst fra leieforholdet 1. juni da hans medleietakere hadde flyttet ut og leien ble for høy for han alene. Klienten var ferdig med utflytting og utvask allerede 1. mai og leverte nøkler samme dag. Etter at klienten hadde flyttet ut, ble det oppdaget veggedyr i leiligheten som utleier holdt vår klient ansvarlig for.

Utleier klagde vår klient inn for HTU. Utleier la ned påstand om kr 15 000 i leie for mai, kr 15 500 for tapte leieinntekter i juni, og kr 8 000 i egenandel til forsikring samt saksomkostninger.

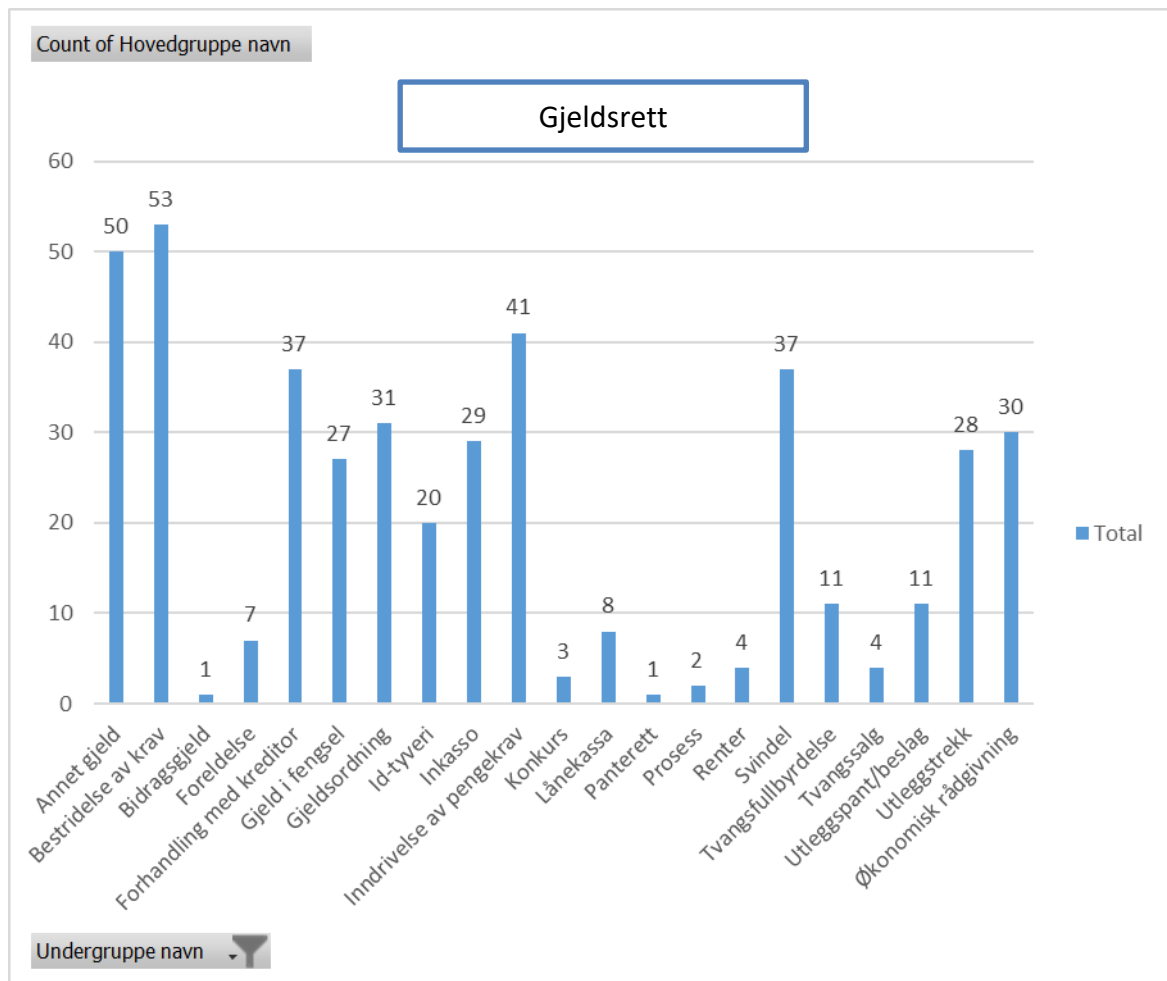
Vår klient var enig i at han skulle betale husleie for mai.

Vi utredet først om det var inngått avtale om at leieforholdet skulle opphøre 1. juni, deretter om klienten var erstatningsansvarlig for veggedyrene. På bakgrunn av våre utredninger sendte vi tilsvaret til HTU.

HTU frifant klienten på alle punkter, utenom husleien for mai som vår klient var enig i at han skulle betale.

5.5.2. Gjeldsrett

Jussbuss mottok 438 gjeldssaker i 2021. Dette er en oppgang fra 2020, hvor vi mottok 414 saker om gjeld. Det er samtidig betydelig under 2019 hvor vi mottok 559 henvendelser om dette.

N=438

Gjeldsretten er et variert saksområde. Den største kategorien er bestridelse av krav, med svindelm forhandling med kreditor og inndrivelse av pengekrav like etter. Forhandling med kreditor innebærer at klienten trenger råd om hvordan vedkommende kan lage avtaler med kreditor som gjør gjelden mer håndterlig. Nedbetalingsavtaler og avtaler om rentefrys er eksempler på forhandling Jussbuss veileder om. Gjeld i fengsel er i utgangspunktet en egen kategori, men noen slike saker har likevel blitt ført i de andre kategoriene.

I saker om bestridelse av krav mener klienten enten at kravet allerede er betalt, at størrelsen på kravet er feil eller at det ikke er grunnlag for kravet. Vi har spesielt pågang av klienter som er blitt utsatt for svindel, men som likevel blir stående som ansvarlig for kravet. For klienter med lav inntekt kan slike saker ha svært stor betydning for den økonomiske situasjonen. Vi mottar også mange henvendelser om utleggstrekk, gjeldsordning og inndrivelse av pengekrav.

Jussbuss erfarer at gjeldsklientene våre har sammensatte økonomiske problemer. Økonomisk oversikt er som regel en forutsetning for at vi kan vurdere de rettslige spørsmålene. Ofte har ikke klienten kunnskap om hvordan vedkommende skal skaffe seg oversikt, og selve arbeidet med å systematisere gjelden kan være en tidkrevende og omstendelig prosess. Det er i slike tilfeller avgjørende at det finnes lett tilgjengelige tilbud for veiledning. Klienten er avhengig av at NAVs tilbud om økonomisk rådgivning og namsmannens veiledningsplikt har realitet.

Sammenlagt utgjør svindel og ID-tyveri 57 saker for 2021. Det må likevel bemerkes at mange av disse sakene registreres under bestridelse av krav og forhandling med kreditor, slik at det er rimelig å anta at det er en del flere saker hvor svindel er en del av komplekset. Jussbuss avventer å se hvordan situasjonen blir når ny finansavtalelov trer i kraft, etter det opplyste 1. januar 2023.

I noen tilfeller har klienter med gjeldsspørsmål blitt henvist fra NAV grunnet manglende kapasitet eller lange ventelister. Økonomisk rådgivning er en lovpålagt plikt for kommunen, og det er etter Jussbuss' oppfatning uholdbart at forvaltningen henviser til rettshjelpstiltakene grunnet manglende ressurser.

Eksempel på en gjeldsrettssak fra 2021

Klienten ble utsatt for svindel i 2020. Han ble svindlet for kr 25 000. Det ble gjort via Mastercard i DNB. Klienten fikk en link på melding fra et ukjent nummer som han trykket på. Det sto at meldingen var fra DNB. Klienten trykket på lenken og logget inn med BankID på kodebrikke. Kort tid etter sendte (ekte) DNB en melding, og informerte om at han har blitt utsatt for svindel. Klienten snakket med DNB, sperret kortet og skiftet BankID. To til tre uker etter at svindelen skjedde og klienten kontaktet DNB, tilbakebetalte DNB svindelbeløpet til han, bortsett fra en egenandel på kr 12 000. Dette beløpet holdt DNB tilbake.

Vi veiledet fra svindelskrivet og utredet hvorvidt klienten hadde opptrådt «grovt uaktsomt». Deretter sendte vi brev til DNB på vegne av klienten og ba dem tilbakeføre kr 10 800. DNB tok ikke kravet om tilbakeføring til følge. Vi klagde derfor banken inn på vegne av vår klient for Finansklagenemda. Klagen ble tatt til følge og egenandelen redusert til kr 1 200.

6. Rettspolitikk

6.1. Rettspolitisk organ

Rettspolitisk organ (R) jobber med å koordinere det rettspolitiske arbeidet på Jussbuss. I R sitter daglig leder, og én representant fra hver av faggruppene. I tillegg til å koordinere og fatte avgjørelser knyttet til de rettspolitiske prosjektene på Jussbuss, organiserer R blant annet debatter og fredagspilsler, og arrangerer interne rettspolitiske seminarer.

6.1.1. Debatter

Jussbuss arrangerer 6-10 debatter eller fagdager hvert år. På den måten belyser vi ulike temaer som vi mener bør løftes fram i samfunnsdebatten. Alle arrangementene hadde gode publikumstall. Det viser at publikum bryr seg om arbeidet vi gjør, og er interesserte i de rettspolitiske sidene av vårt arbeid. Grunnet Covid19-pandemien ble flere av debattene ble arrangert digitalt i 2020.

I 2021 har vi arrangert følgende debatter:

Sykere av å sone

FEG avholdt debatt om psykisk helse i fengsel på Kulturhuset 23. november. I panelet var fengselsleder ved Oslo fengsel Nils Leyell Finstad, daglig leder i Wayback Johan Lothe, postdoktorstipendiat på prosjektet PRISONHEALTH Ida Rognlien og medlem i Stortingets justiskomité for Senterpartiet Else Marie Rødby. Ordstyrer var medarbeider i Jussbuss, Bjørn Winquist.

Kommunikasjon i fengsel – hvorfor så lite?

FEG avholdt digital debatt om innsattes kontakt med omverdenen 2. mars. I panelet var assisterende direktør i Kriminalomsorgsdirektoratet Jan-Erik Sandlie, leder av digitaliseringsprosjektet i nye Agder fengsel Petter Dalen, daglig leder i For Fangers Pårørende Hanne Hamsund, tidligere innsatt og debattansvarlig i RøverRadion Simen Iskariot Larsen og høgskolelektor hos Kriminalomsorgens høgskole og utdanningscenter Sven-Erik Skotte. Ordstyrer var partner i Elden og medlem i Advokatforeningens fagutvalg for menneskerettigheter Maria Hessen Jacobsen.

Trenger vi en ny husleielov?

Tirsdag 19. oktober avholdt HOG debatt om temaet. I panelet var Anders Leisner fra Huseierne, Anne-Rita Anddal fra Leieboerforeningen, Hanne Beth Takvam-Borge fra Forbrukerrådet og Andreas Unneland (SV). Ordstyrer var daglig leder Ole Martin Juul Slyngstadli.

Hvilke konsekvenser skal barn måtte tåle for foreldres brudd på utlendingsloven?

Våren 2021 arrangerte INNVA debatt om saken til Mustafa Hasan. I panelet deltok Karin Andersen (SV), Jon Helgheim (FrP), Solveig Schytz (Venstre), Kirsten Sandberg (professor ved UiO) og Pål Nesse (generalsekretær i NOAS). Ordstyrer var tidligere daglig leder Tonje Lilaas Larsen.

Biologiske aldersundersøkelser og identitetsavklaring

Høsten 2021 arrangerte INNVA debatt om temaet. I panelet satt Lill-Sofie Ording Müller (spesialist i radiologi og overlege ved OUS), Maral Houshmand (advokat i STAFF), Jon Ole

Martinsen (seniorrådgiver i NOAS), Grete Wold (SV), Line Zahl Kvakland (prosjektleder hos UDI). Tidligere daglig leder Jonathan Leifsson de Lange var ordstyrer.

Hva skal vi gjøre med lønnstyveri?

Våren 2021 arrangerte SAG debatt om lønnstyveri, og potensielt straffeansvar for arbeidsgivere. Arrangementet fant sted på Zoom. I debatten deltok Vegard Einan (statssekretær i arbeids- og sosialdepartementet for Høyre), Maria Aasen-Svendsrud (Ap), Jonas Bals (LO) og Anna-Sofie Ekendahl-Dreyer (Caritas Norge). Tidligere medarbeider i SAG, Stig Harlem Harris, var ordstyrer.

Utfordringer i arbeidslivet

Høsten 2021 arrangerte SAG panelsamtale om dette. I panelet deltok Alexander Cascio (tidligere LO-advokatene), Natasza Bogacz (Caritas), Bjarne Lagesen (ungdomsrådgiver i LO og Per Silnes Tandberg (tidligere medarbeider i SAG). Samtalen ble ledet av Cathrine Reinskau, tidligere medarbeider i SAG.

Kommunale boliger i Oslo – hvor går veien videre?

23. mars 2021 arrangerte HOG til debatt om ny boligsosial lov, og hvordan man bedre kunne sikre vanskeligstilte en trygg bolig å bo i. I panelet var Rina Mariann Hansen (Ap, byråd for arbeid, integrering og sosiale tjenester), Marian Hussein (SV), Afshan Rafiq (H), Bjørg Sandkjær (Sp) og Anne-Rita Anddal (Leieboerforeningen). Ordstyrer var nåværende daglig leder Ole Martin Juul Slyngstadli.

6.1.2. Fredagspilser

På Jussbuss' fredagspilser inviteres foredragsholdere til å ha et rettspolitisk eller faglig innlegg for medarbeiderne i Jussbuss. En del av fredagspilsene ble ikke gjennomført grunnet Covid19-pandemien. I 2021 har vi hatt følgende fredagspilser:

- Nicolai V. Skjerdal, forsvarer i blant annet Mustafa-saken
- Kathrine Holter, professor ved Politihøgskolen
- Nils Christian Nordhus, forsvarer i blant annet saken om «IS-kvinnen»
- Helge Hjorth, partner i Advokatfirmaet Sulland

6.1.3. Rettspolitisk seminar

Rettspolitisk seminar arrangeres to ganger i året. Alle fulltidsmedarbeidere på Jussbuss deltar på seminaret. Seminaret brukes til å øke medarbeidernes oppmerksomhet rundt og kompetanse i rettspolitisk arbeid og til å planlegge semesterets rettspolitiske arbeid. Vi inviterer politikere, fagfolk og andre som kan gi oss opplæring. I tillegg til de eksterne bidragene jobber medarbeiderne med rettspolitiske prosjekter internt. Seminaret er nyttig i arbeidet vårt, og i tillegg positivt for det sosiale miljøet blant medarbeiderne.

Seminaret går over to dager og ble i 2021 avholdt på Kobberhaugshytta i Nordmarka i august. Seminaret i februar ble avlyst grunnet smittesituasjonen.

6.1.4. Rettspolitisk uke

Det ble arrangert 4 rettspolitiske uker i 2021. I rettspolitisk uke stenger vi saksmottakene og jobber utelukkende med rettspolitikk. Tanken bak de rettspolitiske ukene er at gruppene skal

få tid til å sette seg dypere inn i prosjektene sine. I en ellers travel hverdag, med presserende saksbehandling, ser vi det som nødvendig med en reell prioritering av tid til rettspolitisk arbeid. De rettspolitiske ukene bidrar til prioritering av arbeidet med rettspolitikk, noe som kommer klientgruppene våre til gode.

6.2. Rettspolitikk på tvers av gruppene

6.2.1. Rettshjelps- og lobbygruppa (REG/lobby)

Jussbuss har siden oppstarten hatt som ett av sine satsingsområder å arbeide for reform av lov om fri rettshjelp. Vi har jobba kontinuerlig med dette også i 2021.

I 2016 tok Jussbuss initiativ til et representantforslag om styrking av fri rettshjelpsordninga.⁷ Forslaget tok til ordet for en komplett gjennomgang av lov om fri rettshjelp etter anbefalingene i Stortingsmelding nr. 26 (2008-2009). Forslaget ble vedtatt i Stortinget med en litt annen ordlyd. Høsten 2018 ble det nesdatt et rettshjelpsutvalg som skal gjennomgå ordninga. Utvalget leverte utredningen sin i april 2020 (NOU 2020:5 – Likhet for loven). Jussbuss la ned et omfattende arbeid med å utarbeide et høringsvar.

Overordnet er Jussbuss positive til utvalgets forslag, fordi det utgjør en bedre ordning enn den vi har i dag. Samtidig mener vi at den ikke går langt nok i å dekke samfunnets behov for rettshjelp og at den etterlater flere udekkede hull. Jussbuss mener videre at ordningen burde være billigere for den enkelte. I tillegg synes vi at utvalget i alt for liten grad har vurdert en offentlig drevet førstelinjetjeneste for å dekke det udekkede rettshjelpsbehovet.

Videre har Jussbuss en rekke forslag til presiseringer av utvalgets lovforslag. De viktigste er oppsummert i følgende punkter:

- Det offentlige burde i større grad ha ordninger for å avdekke og avhjelpe det udekkede rettshjelpsbehovet, hvorav det viktigste er en offentlig førstelinjetjeneste
- De økonomiske vilkårene burde endres slik at en større andel av befolkningen omfattes av rettshjelpsordningen
- Egenandelene burde bli lavere, særlig for de med inntekt under 3G
- Egenandelene for de med beregningsgrunnlag under 1G bør reduseres og de første 30 minuttene av konsultasjonen med rettshjelper bør være uten egenandel
- Saker om støtte ved bestridelse av krav etter ID-tyveri burde inntas som prioriterte saker i en ny lov
- Det bør innvilges fri rettshjelp uten behovsprøving i saker om utelukkelse (isolasjon) og saker om inngripende tvangsvedtak under straffegjennomføring
- Lovens § 9, skjønnsbestemmelsen, må kunne brukes aktivt og ikke innskrenkes grunnet manglende bevilgninger. Bestemmelsen bør endres fra et «kan»-skjønn til et «skal»-skjønn

Denne NOUen er en sjeldent god mulighet til å endre rettshjelpsordningen til gunst for de klientgruppene Jussbuss bistår. Arbeidet med å følge opp behandlingen av den i departementet og senere i Stortinget vil bli noe av det viktigste arbeidet som gjøres av Jussbuss i årene som kommer.

⁷ Dokument 8:97 S (2015–2016)

I tillegg kommer at det i budsjettforliket mellom regjeringen Støre og Sosialistisk Venstreparti (SV) ble vedtatt at justis- og beredskapsdepartementet skal oversende proposisjon til Stortinget innen våren 2023. I den forbindelse har Jussbuss sammen med en rekke andre rettshjelpsorganisasjoner dannet det som kalles «Rettshjelpsalliansen», som koordinerer arbeidet på vegne av organisasjonene for å få en bedre rettshjelpsordning på plass.

Statsbudsjettet er et viktig politisk dokument for mange av sakene Jussbuss jobber med. For eksempel er revisjon av den offentlige rettshjelpsordningen i stor grad et budsjettspørsmål. Et annet eksempel er at Kriminalomsorgens budsjettsituasjon påvirker våre klienter direkte. Det er synd at vi må bruke så mye tid på å sikre våre egne bevilgninger. Dersom vi hadde sluppet dette kunne vi i større grad satt søkelyset på de delene av statsbudsjettet som påvirker faginstansene som jobber med våre klientgrupper.

REG/Lobby benytter seg i stor grad av politikermøter i sitt arbeid. Vi anser det som viktig at Jussbuss er kjent blant politikere fra alle partier. Ved anledning deltar vi på ungdomspartiernes sommerleir.

6.2.2. Jussbuss i media

I vårt presseovervåkningsverktøy finnes det totalt 177 treff fra 2021 på søkeordene «Jussbuss» og «Juss-Buss». Nedenfor følger et lite utvalg av saker hvor Jussbuss har opptrådt i dagspressen, radio eller tv:

8.10.21	William Fosdahl og Ermal Veliqi	Universitas	«Samboerpar forskjellsbehandles innenfor egne vegger»
3.3.21	Marie Biørnstad	DN	«Banken må ta noe av ansvaret for SMS-svindel mot kundene»
6.12.21	Bjørn Winqvist	VG	Styrking av psykisk helsetilbud i fengsel
18.10.21	Ida Henriette Toftner og Melissa Sabamali	Grannar Avis	«Gratis rettshjelp til insette»
21.3.21	Lisa Dyrud	Rett 24	«Stengte dører hos Utlendingsnemnda»
22.3.21	Erlend Smith Elgesem	Klassekampen	«En juridisk jungel uten like»
20.9.21	Erlend Smith Elgesem og Ermal Veliqi	Dagbladet	«En skakkjørt ordning»
28.9.21	Ole Martin Juul Slyngstadli og Kikki Andenæs	NRK P1	Intervju om Jussbuss 50 år

6.2.4. Skrivegruppa

Jussbuss har avtale med Advokatbladet, Juristen, Utrop, Pacta og Injuria om å skrive et innlegg

i faste spalter til hvert av bladene. Jussbuss skriver også sporadisk til Stud.Jur. Nedenfor er et utvalg av skrivegruppas artikler i 2020

1.2.21	Hampus Holmström	Juristen	«Usikkert om det kommende NAV-ombudet kan fylle rollen som lavterskeltilbud i hverdagen»
10.3.21	Cathrine Reinskau	Injuria	«Sikkerhetsnettet må på plass for studentene»
6.3.21	Sveinung Liland Hartveit	Utrop	«Feilpraktisering hos utlendingsmyndighetene»
30.11.21	Ingeborg Sandvik	Kritisk Juss-bloggen	«Utvidet identitetsbegrep på utlendingsrettens område»
05.10.21	Eskil Vik Urdal	Kritisk Juss-bloggen	«Dagens helsehjelp i fengsel truer kriminalomsorgens grunnprinsipp»

6.2.5. Jussbuss på nett og i sosiale medier

Jussbuss' nettsadresse er www.jussbuss.no. Her legges det ut oppdateringer på saksmottakstider, relevante brosjyrer og publikasjoner, og informasjon om vårt oppsøkende og rettspolitiske arbeid. Jussbuss er også å finne på www.gratisrettshjelp.no som er en fellesside for alle studentdrevne rettshjelpstiltak i Norge.

Jussbuss har profil på Facebook, Twitter og Instagram. Vi prøver å henvende oss først og fremst rettspolitisk over Twitter og i rekrutteringsøyemed på Instagram. Facebook bruker vi både som en rettspolitisk kanal, en kanal for informasjon til klientene våre, og som en rekrutteringsarena.

6.2.6. Muntlige og skriftlige høringsuttalelser

Jussbuss er fast høringsinstans og leverer høringsuttalelser innenfor våre kjerneområder. I 2021 leverte vi 27 skriftlige høringssvar og deltok på tre muntlige høringer. Nedenfor følger et utvalg:

- Høring om endringer i straffegjennomføringsloven
- Høring om endringer i tilsynsrådsordningen
- Høring om ny boligsosial lov om kommunenes ansvar overfor vanskeligstilte på boligmarkedet
- Høring om endringer i gjeldsordningsloven og livsoppholdsforskriften.
- Høring om endringer i saksbehandlingsreglene i UNE mv.
- Høring om forslag til forlengelse av midlertidige lover om tilpasninger i barnehageloven, opplæringsloven, friskoleloven, introduksjonsloven og integreringsloven for å avhjelpe konsekvenser av utbrudd av Covid-19

- Høring – forlengelse av midlertidig lov om innreiserestriksjoner for utlendinger av hensyn til folkehelsen
- Høring om endringer i arbeidsmiljøloven – Kollektiv søksmålsrett for fagforeninger om ulovlig innleie
- Høring om NOU 2019: 7 – Arbeid og inntektssikring
- Høring om NOU 2021: 8 Trygd over landegrensene - Gjennomføring og synliggjøring av Norges trygdekoordineringsforpliktelser
- Høring om NOU 2021:9 Den norske modellen og fremtidens arbeidsliv – Utredning om tilknytningsformer og virksomhetsorganisering

6.2.7. Menneskerettighetsarbeid

6.2.7.1. NGO-forum for menneskerettigheter

Jussbuss er tilknyttet NGO-forum for menneskerettigheter i regi av Den norske Helsingforskomité. Jussbuss deltar på møter i forumet, og på eksterne møter tilknyttet forumets arbeid. I tillegg deltar Jussbuss i aktuelle rapporteringsprosesser til FN-komiteer i Genève. Blant annet har Jussbuss bidratt med skriftlige innspill og tilstedeværelse under høring av Norge i forbindelse med Norges sjette rapport til FNs komité for sosiale og politiske rettigheter (høring i 2011), Norges sjuende rapport til FNs torturkomité (høring i 2012) samt Norges femte rapport til FNs komité for økonomiske, sosiale og kulturelle rettigheter (2013). I 2014 var vi med på UPR (universal periodic review) til FNs menneskerettighetsråd. I 2017 var Jussbuss med i NGO-forums arbeidsgrupper for skyggerapportering på Norges syvende periodiske rapport til FNs komité for sosiale og politiske rettigheter (SP), Norges åttende periodiske rapport til FNs komité mot tortur (CAT) og Norges 23./24. periodiske rapport til FNs rasediskrimineringskomité (CERD). I 2018 satt Jussbuss i redaksjonkomiteen til NGO-forums skyggerapport til FNs rasediskrimineringskomité (CERD). Vi deltok i muntlig høring hos FN i Genève sammen med NGO-forums delegasjon under rapporteringen på Etterlevelsen av både FNs komité for sosiale og politiske rettigheter (SP) og Norges åttende periodiske rapport til FNs komité mot tortur (CAT).

I 2021 har vi i mindre grad vært involvert i arbeidet til NGO-forum.

6.2.7.2 Internasjonal avdeling

Jussbuss' Øst-Europaprojekt og vår internasjonale avdeling slo seg sammen i 2018. Internasjonal avdeling har som formål å bidra til opprettelse av rettshjelpstiltak i østeuropeiske land for å bedre rettssikkerhetssituasjonen. Gruppen håndterer også henvendelser fra andre land enn Øst-Europa.

Portugal

I 2020 inngikk Jussbuss sin internasjonale avdeling et samarbeid med den portugisiske rettshjelpsorganisasjonen ProBono Portugal. Prosjektet skal gjennomføres i 2021. Målet er å arrangere internships i Norge og Portugal, samt et webinar om rettshjelpstilgangen i de to landene.

I september 2021 deltok daglig leder og tre medarbeidere på en 4 dager lang tur til Lisboa for å besøke ProBono. Uka etter mottok vi tre medarbeidere fra samme organisasjon på besøk hos oss. Målet var å utveksle erfaringer og ideer. Reisene var finansiert av EØS-midlene.

6.2.8. Fangehåndboka

Fangehåndboka er en håndbok med rettsinformasjon til fanger i norske fengsler, utgitt av Jussbuss for første gang i 1987. Fangehåndboka brukes av fanger, ansatte i kriminalomsorgen, advokater og andre rettshjelpere, og gir en unik oversikt over fengselsretten. Nåværende utgave av Fangehåndboka ble utgitt i 2018.

Jussbuss prioriterte å bruke store midler på oversettelse av boka til engelsk i 2019. I 2020 ble oversatt utgave trykket opp og distribuert til fengselene, slik at fengselsklienter også får tilgang på en engelsk versjon av boka.

Det er dyrt å oversette en så stor bok som Fangehåndboka, derfor har Fengselsgruppa laget en kortere versjon med de mest relevante problemstillingene for innsatte. Denne ble oversatt til flere språk i 2019, og distribuert til fengslene.

6.2.10. Andre felles arrangementer

Under følger en oversikt over andre arrangementer medarbeidere fra Jussbuss har deltatt i på tvers av gruppene.

KROM-konferansen

Jussbuss deltar som en fast tradisjon på KROM-konferansen hver januar. I 2021 ble seminaret avlyst grunnet Covid19-pandemien.

Rettspolitisk forenings høstseminar

Jussbuss deltok på Rettspolitisk forenings høstseminar i september 2021.

Besøk på Bastøy

Jussbuss fikk ikke besøkt Bastøy fengsel grunnet Covid19-pandemien.

Besøk på Trandum

Jussbuss fikk ikke besøkt Trandum grunnet Covid19-pandemien.

Kriminalomsorgens seminar på Sundvollen

Seminaret ble avlyst grunnet Covid19-pandemien.

Fellesseminar

Hvert år arrangerer de studentdrevne rettshjelpstiltakene et fellessminar hvor vi får faglig påfyll og utveksler erfaringer. Det går på rundgang mellom tiltakene å ha ansvar for arrangementen. I 2021 hadde JURK ansvar for å avholde seminaret, som fant sted i Oslo i oktober 2021. Vi benyttet oss av lokaler i Forskningsparken, og både Jussformidlingen i Bergen og Jusshjelpa i Nord-Norge deltok dette året fysisk.

Det er nyttig for medarbeideren å utveksle erfaringer og diskutere om driften vår kan bli mer effektiv eller sikker ved å få tips fra andre tiltak.

Markeringer

Jussbuss deltok i digitalt 8. mars-tog og digitalt 1. mai tog.

6.3. Rettspolitikk i gruppene

Store deler av det rettspolitiske arbeidet tar utgangspunkt i erfaringer fra saksbehandlingen i hver enkelt faggruppe. Medarbeiderne får kjennskap til strukturelle svakheter og uheldig praksis gjennom klientenes erfaringer. Nedenfor blir hovedtrekkene i gruppens rettspolitiske arbeid i 2020 presentert. I tillegg til prosjektene som gjengis forsøker gruppene hele tiden å kaste seg på dersom det skjer noe relevant i den generelle samfunnsdebatten.

6.3.1. Rettspolitiske prosjekter på Sosial-, arbeids- og trygderettsgruppa (SAG) i 2021

I 2021 ble følgende prosjekter prioritert på SAG:

Fri rettshjelp til lønnsinndrivelse

Fri rettshjelp til lønnsinndrivelse har lenge vært et rettspolitisk prosjekt for SAG. SAG ønsker å utvide lovbestemmelsen som gir fri rettshjelp i saker om oppsigelse og avskjed, til å også omfatte saker der arbeidstakere ikke får utbetalt lønn. Uteblivelse av lønn deler grunnleggende likhetstrekk med opphør av arbeidsforhold; når man ikke får utbetalt lønn for utført arbeid, har man de facto mistet sitt inntektsgrunnlag. Problemstillingen er av «stor personlig og velferdsmessig betydning» for den enkelte, og bør innlemmes i rettshjelpsordningen.

Det overordnede målet er å få til en lovendring slik at lønnskrav omfattes av lov om fri rettshjelp. SAG har skrevet artikler om temaet og diskutert saken med ulike politikere og organisasjoner som Caritas og LO. SAG holdt også debatt våren 2021 der vi stilte spørsmålet «Hva skal vi gjøre med lønnstyveri?». Fokuset for debatten var et eventuelt straffeansvar for arbeidsgivere som foretar lønnstyveri, samt fri rettshjelp i lønnstyverisaker. Høsten 2021 holdt SAG debatt/panelsamtale om «Utfordringer i arbeidslivet», herunder lønnstyveri, men også skille mellom ansettelse/innleie, lovfesting av permitteringsreglene m.m.

Forenkling av lønnsinndrivelsesprosessen

Fri rettshjelp til lønnsinndrivelse er nå foreslått vedtatt i ny rettshjelplov, og dermed i stor grad blitt tatt over av REG/LOBBY. SAG skiftet derfor fokuset siste del av 2021 til utfordringene knyttet til selve lønnsinndrivelsesprosessen. Etter vår erfaring har den alminnelige arbeidstaker, slik ordningen er i dag, hverken økonomi, tid eller kompetanse til å drive inn lønnskrav som urettmessig blir tilbakeholdt av arbeidsgiver. På andre områder i arbeidsretten er det satt inn tiltak og regler for å verne arbeidstakere mot sårbare situasjoner. Inndrivelsesprosessen for ordinære pengekrav gir imidlertid ikke arbeidstakerne et effektivt vern mot lønnstyveri. Den legger også opp til at arbeidsgiver kan tjene penger på lønnstyveri, uten stor risiko. En forenklet lønnsinndrivelsesprosess må naturligvis ivareta hensyn både på arbeidsgiver- og arbeidstakersiden, og det vil derfor være behov for en helhetlig vurdering av tiltak.

SAG har skrevet artikler om temaet og diskutert saken med ulike politikere og organisasjoner som Caritas og LO. Sammen med Caritas skrev SAG et brev til Arbeids- og sosialdepartementet der det ble bedt om et møte om forenkling av lønnsinndrivelsesprosessen. Brevet ble oversendt til Justis- og beredskapsdepartementet da prosessen gjelder pengekrav. SAG ser derfor at det er behov for å jobbe opp mot justispolitikere i tillegg til politikere med ansvar for arbeidspolitikk.

Dagpenger til studenter

Prosjektet ble gradvis utviklet i semesteret høst 2020, og spesielt prioritert de siste månedene av 2020. Gjeldende dagpengeordning ekskluderer i stor grad studerende arbeidstakere. Studerende arbeidstakere som ikke faller innenfor de snevre unntakene i dagpengeforskriften § 4-3 vil ikke kunne ha krav på dagpenger, til tross for at de oppfyller de øvrige vilkårene som stilles for å få dagpenger. Studenter er en heterogen gruppe, og i dag er det mange studenter som arbeider ved siden av fulltidsstudier. Et slikt tilleggsvilkår i ftrl. § 4-6 som ekskluderer studenter utelukkende på bakgrunn av hva de gjør med sin ledige tid anser SAG som uheldig. SAG sitt hovedmål er at ftrl. 4-6 skal oppheves slik at medlemmer som gjennomgår utdanning eller opplæring på fulltid får rett til dagpenger på lik linje med andre arbeidstakere. SAG sitt subsidiære mål er å få frontet våre øvrige «forslag til endringer i reglene om å kombinere dagpenger og opplæring og utdanning.

Det har generelt vært lite gjennomføringsvilje til å fjerne regelen i folketrygdloven § 4-6 som automatisk ekskluderer studenter fra å kunne motta dagpenger. Det kan være flere grunner til dette. Flere mener at studenter får tilstrekkelig med midler gjennom å motta lån og stipend fra Lånekassen. Samtidig vil det være nokså ressurskrevende for NAV å behandle alle søknader om dagpenger fra studenter individuelt. Kombinasjonen av disse argumentene kan være noe av grunnen til manglende engasjement. Likevel mener SAG at dagens ordning ikke tar høyde for de individuelle forskjellene mellom studenter, og at mange studerende arbeidstakere er avhengig av dagpenger for å få økonomien til å gå rundt.

SAG var i politikermøter og møtte studentorganisasjoner, samt NTL Ung for å diskutere problematikken.

Karenstid på arbeidsavklaringspenger (AAP)

Dette var et nytt rettspolitisk prosjekt for SAG høsten 2021. De siste årene har det gradvis blitt gjort innskrenkninger i maksimaltid for hvor lenge en bruker kan motta AAP. Formålet med dette har vært å gi NAV og brukeren et insentiv til å jobbe fortere med avklaringen. Gjennom saksbehandlingen har vi erfart at brukere som har nådd makstid på AAP, hverken er klarerte for arbeid eller fyller vilkårene for uføretrygd. De får da en karenstid på 52 uker før de igjen kan søke om ny periode med AAP. Disse brukerne faller dermed mellom to stoler, og ender opp med å være avhengig av stønad til livsopphold eller forsørgelse fra familie og venner.

Vi hadde møte med politikere og interesseorganisasjoner for å diskutere problematikken. Valgresultatet høsten 2021 resulterte i et politisk skifte. Å tette hullet i AAP-ordningen som karenstiden medførte var programfestet av Ap, og var også et punkt i Hurdalsplattformen. Det var samtidig mye fokus på dette i media, særlig pådrevet av AAP-aksjonen. Forslaget kom på høring ved inngangen av 2022. Da det er politisk flertall for å endre ordningen vil prosjektet ikke bli videreført inn i 2022.

Annet

SAG har ellers jobbet generelt med arbeidstakeres og trygdemottakeres rettigheter. SAG har svart på en rekke høringer: «*Forslag til endringer i reglene om å kombinere dagpenger med opplæring og utdanning*», «*Forslag om å gjøre allmenngjøringsloven og ferieloven gjeldende på Svalbard*», «*Høring om endringer i arbeidsmiljøloven – Kollektiv søksmålsrett for fagforeninger om ulovlig innleie*», «*NOU 2021: 2 – Kompetanse, aktivitet og inntektssikring*,

«NOU 2019: 7 – Arbeid og inntektssikring», «Forslag til utvidet unntak for makstid på AAP», «NOU 2021: 8 Trygd over landegrensene - Gjennomføring og synliggjøring av Norges trygdekoordineringsforpliktelser», «NOU 2021:9 Den norske modellen og fremtidens arbeidsliv – Utredning om tilknytningsformer og virksomhetsorganisering».

6.3.2. Rettspolitiske prosjekter på Fengselsrettsgruppa (FEG) i 2021

I 2021 ble følgende prosjekter prioritert av FEG:

Psykisk helse i fengsel

FEG erfarer at mange innsatte i fengsel har psykiske lidelser som ikke i tilstrekkelig grad er utredet og behandlet i helsetjenesten. Høsten 2018 rapporterte kriminalomsorgen at den antok at cirka 25 prosent av de innsatte på et gitt tidspunkt hadde behov for oppfølging og behandling for psykiske lidelser utover det som kriminalomsorgen har kompetanse til å håndtere. I 2014 viste en rapport at 92 prosent av innsatte viser tegn til psykiske lidelser eller personlighetsforstyrrelser.

FEG hadde som mål å bedre fengselshelsetjenesten generelt, som særlig kan ivareta behov for oppfølging av psykisk sykdom i fengsel. Vi ønsker at stortingsmeldingen skal følges opp på punktet om nedsettelse av utvalget, at kunnskapsgrunnlaget må fornyes og utredes mer og at helseveilederen i fengsel er i tråd med de europeiske fengselsregler.

FEG har hatt møte med politikere fra flere partier. Vi har også sendt inn innspill til Helsedirektoratets nye helseveileder for fengselshelsetjenesten.

Tilsynsråd i fengsel

Mangler ved Tilsynsrådsordningen har vært en kjensgjerning over lengre tid. Sivilombudet har påpekt flere av manglene og at ordningen i praksis ikke fungerer etter sin hensikt. Mange innsatte har mistet tiltro til ordningen. Vi erfarer at de innsatte opplever å få for lite besøk av rådene, dårlig oppfølging, brev blir liggende i fengselet i lang tid før de blir sendt, og at de er lite tilgjengelig, og vanskelig å få deres kontaktinformasjon.

FEG hadde som mål at høring om tilsynsråd gjennomføres etter valget.

FEG har hatt møte med flere politiske partier og delte våre erfaringer med et ikke-fungerende tilsynsråd og behovet for nye regler.

Fri rettshjelp i fengselssaker

FEG har hatt fri rettshjelp for innsatte som prosjekt. Det er isolasjonssaker, hvor isolasjonen varer i over tre dager sammenhengende, og andre saker med bruk av tvangsmidler, som bruk av sikkerhetscelle eller sikkerhetsseng, vi mener må omfattes av den offentlige rettshjelpsordningen.

FEG hadde som mål å rettighetsfeste fri rettshjelp i isolasjonssaker.

FEG møtte flere politiske partier og ungdomspartier for å snakke om hvor viktig dette er.

6.3.3. Rettspolitiske prosjekter på Utlendingsrettsgruppa (INNVA) i 2021

I 2021 ble følgende prosjekter prioritert på INNVA:

Biologiske aldersundersøkelser

Utlendingsmyndighetene benytter i dag biologiske aldersundersøkelser for å fastslå utlendingens alder i saker hvor det er tvil om søkerens oppgitte alder er korrekt. Disse aldersundersøkelsene er svært kontroversielle, og er sterkt kritisert innen det medisinske fagmiljøet. Til tross for omfattende kritikk, benyttes aldersundersøkelsene fremdeles. Fastslått identitetstvil er vanskelig å imøtegå og har store konsekvenser for den det gjelder.

Jussbuss erfarer at resultatet av aldersundersøkelser i forbindelse med søknad om asyl, tillegges altfor stor vekt i vurderingen av utlendingens identitet ved senere søknad om statsborgerskap. I samarbeid med Vergeforeningen jobber innvandringsgruppen i Jussbuss mot at det gis nærmere retningslinjer for hvilken vekt resultatet av slike aldersundersøkelser skal tillegges i disse sakene. Tvil om alder basert på kontroversielle aldersundersøkelser skal ikke alene gi grunnlag til å avslå en senere søknad om statsborgerskap.

Avgjørelsesform i Utlendingsnemnda

UNE har i flere år blitt kritisert for å avgjøre for få saker i nemndmøte, og for å ha en for smal adgang til personlig fremmøte. Saker som klages inn til UNE er av stor velferdsmessig betydning for den enkelte utlending. Det er derfor svært viktig at saksbehandlingsreglene praktiseres i tråd med formålet om økt muntlighet og deltakelse i klageprosessen, slik at rettssikkerheten til utlendingen ivaretas og legitimiteten til avgjørelsene sikres. Våren 2021 foreslå departementet endringer i saksbehandlingsreglene. Nemndmøteproblematikken ble ikke tilstrekkelig behandlet eller løst.

Jussbuss krever at flere saker behandles i nemndmøte, og at flere utlendinger gis adgang til personlig fremmøte i UNE. Dette kan gjøres gjennom en utvidelse av sakstypene som skal behandles i nemndmøte, fastsatt i utlendingsforskriften § 16-9 og utlendingsforskriften § 16-12.

Proforma/omgåelsesekteskap

Siden 2010 har UDI i minst 891 saker nektet ektefeller familieinnvandring til Norge basert på utlendingsloven § 40 fjerde ledd, men det ble avdekket at loven ikke ble tolket i tråd med forarbeidene. Dette ble blant annet kritisert av Sivilombudet. UNE har i enkeltsaker tatt kritikken til følge, og omgjort vedtak om avslag og utvisning til søkers gunst.

Tallene fra UDI tilsier at det er stor sannsynlighet for at mange vedtak som er fattet på bakgrunn av feil lovanvendelse og i tillegg en rekke tilfeller hvor vedkommende har blitt utvist som følge av at det var tale om et omgåelsesekteskap.

Utvisningspraksisen er også i strid med forarbeidene hvor det heter at en søker ikke kan utvises på bakgrunn av dette grunnlaget alene.

Rett før jul 2020 slapp UNE en rapport om deres praksis i forbindelse med omgåelsesekteskap og utvisning i slike saker. En av hovedkonklusjonene i rapporten var at de ikke ser "grunnlag for at UNE på eget initiativ gjennomgår tidligere vedtak på nytt".

Våren 2021 var målet å følge opp rapporten, og forsøke å få gjennomslag for en uavhengig gjennomgang av alle sakene som er aktuelle. Det overordnede målet var å få Justis- og beredskapsdepartementet til å øremerke midler til en pott til fri rettshjelp for personer som får slike avslag. Videre hadde vi som mål at utl. § 40 fjerde ledd må praktiseres i tråd med forarbeidene, og at det må skje en uavhengig granskning av alle vedtak fattet på dette grunnlaget. Til sist hadde vi som mål at det ikke bør kunne utvises alene med den begrunnelse at det er fattet avslag på familieinnvandring etter § 40.

Vi deltok i flere politikermøter, blant annet med Arbeiderpartiet og Høyre. Vi har også fått artikler publisert, blant annet i Utrop. Vi opplevde imidlertid ikke å få gjennomslag her.

Avledet identitetstvil

Prosjektet dreier seg om reisebevis og utlendingspass for barn hvor utlendingsmyndighetene nekter å utstede reisedokumenter grunnet avledet identitetstvil. Dagens lovverk åpner for at barn og unge som er født og oppvokst i Norge ikke får avklart egen identitet, fordi det foreligger tvil om foreldrenes identitet. Konsekvensene er blant annet at barna gis begrensede oppholdstillatelser eller nektes reisedokumenter. Barna tvinges dermed til å leve et liv med uavklart identitet, med all den usikkerhet dette medfører. De har ikke mulighet til å avklare egen identitetstvil selv.

For det første mener INNVA at barn som er født i Norge ikke har identitetstvil. Likevel ser Jussbuss at utlendingsmyndighetene problematiserer barns identitet der det foreligger tvil om foreldrenes familierelasjoner, oppvekst eller klantilhørighet. For barn som er etnisk norske vil opplysninger som fremgår av passet deres - navn, fødselsdato, fødested, kjønn og statsborgerskap - være tilstrekkelig til at man vet hvem barnet er. Jussbuss kan vanskelig se gode grunner for at barn født i Norge av tredjelandsforeldre skal behandles annerledes.

Barn som ikke får reisedokumenter vil blant annet ikke ha mulighet til å reise til utlandet. Videre vil barn med begrenset oppholdstillatelse fornye denne hvert år, og danner heller ikke grunnlag for permanent oppholdstillatelser. Målet for dette prosjektet var at det måtte lovfestes at tvil om foreldrenes identitet ikke skal påvirke identiteten til barn født i Norge, og at det derfor burde inntas et lignende unntak i utlendingslovgivningen slik som i statsborgerforskriften § 1-3.

Vi kartla partiprogrammet til de ulike partiene for å se hva som ble nevnt om temaet og skrev et lobbenotat om prosjektet til politikermøter. Vi møtte flere partier og ungdomspartier, blant annet Rødt Ungdom, Senterpartiet, Høyre. Vi møtte overraskende mye motstand for dette, blant annet hos Senterpartiet. Vi skrev også artikler om temaet,

blant annet i Klassekampen. Etter et møte med NOAS forstod vi at dette prosjektet var langt større enn vi først antok, ettersom at problematikken ikke ville bli løst ved innføringen av et lignende unntak som i statsborgerforskriften § 1-3. Vi valgte derfor å avslutte prosjektet.

6.3.4. Rettspolitiske prosjekter på Husleie- og gjeldsrettsgruppa (HOG) i 2021

I 2021 har HOG særlig fokusert på følgende prosjekter:

Finansavtaleloven

Ny finansavtalelov ble vedtatt 18. desember 2020. Den nye loven samsvarer i stor grad med innspillene HOG leverte i sitt høringssvar til loven i 2017. Det betyr at vi på mange måter har kommet i mål med prosjektet, etter mange HOG-generasjoners kamp for å forbedre forbrukervernet i finansavtaleloven.

Til tross for at loven langt på vei er blitt slik vi ønsket, har vi valgt å ikke legge prosjektet om ny finansavtalelov helt på hylla. Selv om rettstilstanden for forbrukerne er styrket på papiret gjenstår det å se hvordan loven vil praktiseres når den trer i kraft. Når det gjelder ansvarsfordelingen ved ID-tyveri, mangler det viktige mekaniser som kan sørge for at svindelofre blir i stand til å imøtegå bankenes erstatningskrav. Vi savner også strengere regulering av markedsføring av kreditt.

Det overordnede målet for prosjektet har vært å sikre en forsvarlig regulering av kredittavtaler slik at færre mennesker ender opp med en gjeldsbyrde de ikke kan håndtere.

Inkasso

Dagens inkassolov har en fanebestemmelse i § 8 som pålegger inkassoforetakene å drive inkassovirksomhet i tråd med «god inkassoskikk». Dette er en såkalt «rettslig standard» som domstolene kan prøve, og gjentatt overtredelse vil kunne medføre straff for inkassator jf. inkassoloven § 32. I inkassoloven § 8 annet ledd presiseres at det er i strid med god inkassoskikk å bruke inkassometoder som utsetter noen for «urimelig påtrykk, skade eller ulempe».

De rettslige grensene for hva som er god og dårlig inkassoskikk er imidlertid vanskelig å trekke. Lovens forarbeider gir ingen løsning på dette, og det foreligger ikke rettspraksis som avklarer det nøyaktige innholdet i denne rettslige standarden. Dette medfører at vi i inkassolovgivningen har en fanebestemmelse bestående av honnørord, som er så vagt utformet at den etterlater seg et stort hulrom. Dette hulrommet gjør det lett for inkassator å slippe rettslige konsekvenser.

Det overordnede målet var å endre dagens inkassolov, slik at skyldneres behov ivaretas på en bedre måte og at inkassoselskapenes utnyttelse av inkassoinstituttet opphører.

Ny boligsosial lov

I desember 2020 sendte kommunal- og moderniseringsdepartementet forslag til ny boligsosial lov på høring. Bakgrunnen for lovforslaget er Nasjonal strategi for den sosiale boligpolitikken (2021-2024). Formålet med den nye loven er høyere måloppnåelse i det boligsosiale arbeidet gjennom et klarere regelverk. Som regjeringen skriver i høringsbrevet er ønsket å sikre at flere får nødvendig hjelp og at kommunenes tjenesteyting blir mer likeverdig.

Flere av klientene våre forteller om uforsvarlige boforhold, uforholdsmessige høye leiepriser og det er på langt nær ikke tilgjengelige boliger til alle søkere som oppfyller lovens vilkår. I dag er kommunenes boligsosiale ansvar i liten grad lovregulert. Reglene som pålegger kommunene oppgaver på det boligsosiale feltet er spredt mellom ulike lover (sosialtjenesteloven, helse- og omsorgstjenesteloven og bostøtteloven). Lovforankringen er også langt svakere enn på andre velferdsområder, slik at det er lite tydelig hvilke forpliktelser kommunen egentlig har på feltet.

Det overordnede målet har vært å endre den boligsosiale lovgivningen, slik at kommunenes ansvar overfor vanskeligstilte på boligmarkedet skjerpes. Vi vil at det skal lovfestes en plikt for kommunene til å skaffe bolig til vanskeligstilte, tydeligere vilkår for hvem som skal anses som vanskeligstilte på boligmarkedet, lovfesting av en minstestandard og lovfesting av en rett til å beholde boligen på samme vilkår inntil barn i husstanden har fylt 24 år.

Jussbuss svarte på høringen 12. mars 2021

Husleieloven

Vi mener at store deler av husleieloven er modne for revisjon, da vi ser at husleieloven gir et svakt vern for leietakere på flere områder. For det første er dagens husleielov uoversiktlig og vanskelig å navigere i. Selv for oss som jobber med husleierett til daglig, fremstår loven som uoversiktlig og lite forbrukervennlig. Når loven er utilgjengelig for folk flest, tar utleier seg friheter som strider mot loven fordi de ikke forstår hvilke rammer loven oppstiller. Leietakere godtar på sin side klausuler uten å forstå at de er ulovlige.

Et annet problem er at husleieloven er fravikelige på mange områder, som for eksempel omfanget av leietakers vedlikeholdsplikt og leieforholdets varighet. I et presset leiemarked hvor utleier kan velge og vrake blant potensielle leietakere, kan det være vanskelig for en leietaker å be om å endre leieavtalen – i frykt for at utleier heller vil leie ut til noen andre. Husleieloven bidrar på den måten til å forsterke maktskjevheten mellom leietaker og utleier.

Vi er for øvrig enige regjeringens mål om å forlenge minstetiden på leiekontrakter. Etter dagens husleielov kan utleier ved leiestart innta et vilkår i kontrakten om at leietaker må flytte ut av boligen etter tre år, uten begrunnelse. En minstetid på så lite som tre år kan gjøre

bosituasjonen utrygg for leietakeren, som risikerer å måtte flytte fra boligen hvert tredje år uten begrunnelse.

Det overordnede målet er en ny og forbedret husleielov som i større grad beskytter leietakeren.

7. Oppsøkende arbeid

Siden oppstarten har Jussbuss i utstrakt grad drevet oppsøkende virksomhet. Blant annet har vi gjennom en årrekke hatt faste, ukentlige saksmottak i fengsler, i tillegg til saksmottak og informasjonsmøter på voksenopplæringa for nyankomne innvandrere og flyktninger, samt et tilbud til studenter i Oslo. Etter vår oppfatning er oppsøkende virksomhet den mest effektive måten å møte vanskeligstilte klienter med et udekket rettshjelpsbehov. Dette underbygges av forskningen vår hvor det er tydelig at terkselen for å søke rettshjelp kan være høy⁸.

7.1 Covid19-pandemien

Av alle Jussbuss sine aktiviteter som har lidd under Covid19-pandemien er nok det oppsøkende arbeidet som har lidd mest. Spesielt besøkene til voksenopplæringsgruppa og gategruppa har vært vanskelig. Disse innebærer som regel å holde foredrag om ulike rettsområder før vi har saksmottak. Det var en viss grad av lettelser utover høsten 2021 som gjorde at vi fikk hatt noen flere oppsøkende turer sammenlignet med 2020. Hele våren og deler av høsten var imidlertid begrenset som følge av smittesituasjonen.

I tillegg måtte vi avlyse en av de to planlagte oppsøkende ukene grunnet smittesituasjonen. Se mer om dette under punkt 7.6. Frafallet av oppsøkende virksomhet har hatt stor innvirkning på hvor mange henvendelser Jussbuss har mottatt i 2021, sammenlignet med årene før 2020. Vi ser imidlertid en positiv tendens i antallet saker vi mottar, opp til 4922 i 2021 fra 4504 i 2020. Dette henger sammen med at vi i større grad enn året før har kunnet drive oppsøkende virksomhet.

7.2 Fengselsgruppa

Denne gruppa har fanger som målgruppe. Jussbuss besøker fengsler på Østlandet hver mandag. De mest besøkte fengslene er Ringerike, Ila, Oslo, Kongsvinger, Halden og Ullersmo.

Under Jussbuss' oppsøkende uker har medarbeiderne vanligvis lagt ut på ukeslange reiser utover vårt normale dekningsområde. Dette er tidskrevende reiser, men vi møter et stort udekket rettshjelpsbehov, som tilsier at vår tilstedeværelse i disse fengslene er viktig for fangenes rettsikkerhet. I tillegg til de overnevnte har vi i løpet av året blant annet besøkt:

- Hamar fengsel og Ilseng fengsel
- Trondheim fengsel
- Kroksrud fengsel
- Larvik fengsel
- Froland fengsel
- Mandal fengsel
- Evje fengsel
- Bergen fengsel
- Bjørgvin fengsel
- Haugesund fengsel
- Sandeid fengsel

⁸ Jussbuss sin stensilserie nr. 85: Rettshjelp 2001

- Stavanger fengsel
- Åna fengsel
- Verdal fengsel
- Gjøvik fengsel
- Bodø fengsel

7.3 Voksenopplæringsgruppa

Denne gruppa er rettet mot innvandrerbefolkninga. Gruppa tilbyr foredrag og saksmottak bl.a. på voksenopplæringsentre og asylmottak i østlandsområdet. På besøkene har gruppa holdt foredrag, saksmottak og lagt igjen relevante brosjyrer. Vi tar inn saker på besøket, men opplever også at klienter tar kontakt i etterkant.

På grunn av Covid19-pandemien har noen av besøkende blitt gjennomført digitalt over Zoom eller Teams. I 2021 har vi blant annet vært på:

- Skien voksenopplæring og KIE (introduksjonsprogrammet)
- Østre Toten voksenopplæring
- Tønsberg voksenopplæring
- Halden kommunale kompetansesenter
- Hamar læringssenter

Foredragene har vært godt besøkt, med mellom 30 og 80 publikummere til stede hver gang. Vi anslår at vi har nådd ut til mellom 200 og 400 personer med rettsinformasjon i dette arbeidet. Dette er et lavere anslag enn hva det ville vært hvis vi kunne gjennomført besøkene som planlagt. Disse besøkene er heller ikke ideelle å gjennomføre digitalt da det er vanskelig å interagere med tilhørerne over Zoom ol. Bruk av tolker gjør også foredragene og samtalene oppstykkede, noe som gjør at viktig informasjon kan gå tapt eller misforstås.

7.4 Studentgruppa

Denne gruppa driver oppsøkende virksomhet rettet mot studenter. Her har vi hatt jevnlig besøk ved ulike utdanningsinstitusjoner. Samarbeidsavtalen med Studentsamskipnaden i Oslo (SiO) ble inngått i 1990, og vi besøker Karrieresenteret på Blindern.

Vi står vanligvis på stand flere ganger i løpet av året på både UiO og Oslo Mets foreningsdager. I tillegg har vi fått holde forelesninger om hva Jussbuss kan hjelpe studentene med i forbindelse med forelesninger. I 2021 har vi fått noe større tilgang til å møte studenter fysisk, men det har vært tider hvor dette har vært mer vanskelig på vårparten og mot slutten av året. Vi har da forsøkt å nå ut til studenter gjennom sosiale medier. Vi anser dette som den beste måten å nå ut til studentmassen på. Spesielt under et år hvor det har vært vanskelig å møte studenter fysisk store deler av året.

Som det fremgår av statistikken vår har studentene gjerne dårlig økonomi, og det er derfor viktig for oss å nå denne gruppa. Vi satser på fortsatt tilstedeværelse i 2022.

7.5 Gategruppa

Gateruppa er retta mot Oslos fattige. Gruppa har hatt saksmottak bl.a. på «Møtestedet», en kafé for fattige tilreisende og rusavhengige, Migrasjonssenteret, P22 og på Slumstasjonen. I tillegg holdes foredrag, og det gis generell informasjon om hva Jussbuss kan bistå med. De ulike kafeene har også liggende brosjyrer med rettsinformasjon fra Jussbuss. Gategruppa har vært på oppsøkende turer 10 ganger i 2021.

7.6 Oppsøkende uker og annet oppsøkende arbeid

Vanligvis gjennomfører Jussbuss to oppsøkende uker i året. Disse ukene holder vi det *avventende* rettshjelpstilbudet på kontoret stengt, og fokuserer kun på *oppsøkende* virksomhet.

Grunnet Covid19-pandemien har vi måttet avlyse en av de oppsøkende ukene. Vi opplever at rettshjelpstilbudet er enda dårligere utenfor de store byene. Derfor er oppsøkende virksomhet i mer griskgrendte strøk viktig for å avdekke rettshjelpsbehovet i samfunnet. Det er derfor synd at vi ikke har kunnet gjennomført dette begge semestrene. Vi fikk imidlertid inn anslagsvis 450 saker fra den ene uken vi var ute på reise, noe som underbygger at det er et rettshjelpsbehov som nås ved oppsøkende virksomhet.

7.7 Erfaringer fra oppsøkende arbeid

Erfaringene fra Voksenopplæringsgruppa, Studentgruppa og Gategruppa er at forholdene ikke alltid ligger til rette for å registrere henvendelsene som vi mottar. Mange vi treffer på oppsøkende tur er i farta, møtet med oss er ofte tilfeldig, og de har ikke tid til annet enn kort rettsinformasjon på stedet. Hvis henvendelsen er komplisert eller forholdene ikke ligger tilrette for klientens diksresjon pleier vi å informere klienten om våre ordinære saksmottakstider og tilby at vi ringer opp igjen når vi er tilbake på kontoret. På grunn av dette er det vanskelig å si noe generelt om hvor mange henvendelser vi mottar fra det oppsøkende arbeidet. I tillegg vil en del nok ikke ha et juridisk problem på det tidspunktet de hører fra oss, men gjennom det oppsøkende arbeidet få kunnskap om tilbudet og dermed få kunnskap om at vi finnes og om hva vi kan hjelpe med.

8. Forskning og utredning

8.1. Generelt

Å bidra til økt forsknings- og utredningsarbeid er en viktig målsetting for Jussbuss. Rettsområdene vi arbeider med vies i mindre grad særlig oppmerksomhet fra de mer etablerte juridiske miljøene.

Studentavhandlingene utgjør den viktigste delen av forskningsarbeidet til medarbeiderne på Jussbuss. I tillegg har vi gjennomført en rekke rettshjelpsundersøkelser gjennom årenes løp. Sist i 2018 gjennomførte Jussbuss datainnsamling til en ny rettshjelpsundersøkelse, rettet mot innsatte i Ullersmo fengsel. Undersøkelsen «Rettshjelp til fanger» ble publisert i 2019.

8.2 Masteroppgaver

I 2021 har Jussbuss publisert en masteroppgave i vår stensilserie. Masteroppgaven er skrevet av en tidligere medarbeider på Jussbuss som fikk engasjement for sitt tema da han jobba på Jussbuss.

Ta kontakt med Jussbuss for å få tilsendt oppgavene, eller finn dem under «Publikasjoner» på www.jussbuss.no.

8.3 Brukerundersøkelse

Vi har ikke gjennomført brukerundersøkelse i 2021. I 2017 gjennomførte Jussbuss en småskala brukerundersøkelse til internt bruk. Utvalget av klienter som svarte var for lite til at dette kan brukes eksternt, men svarene klientene ga gir likevel et inntrykk av hvordan Jussbuss og hjelpen vi gir oppleves av klientene.

Våre forbedringspunkter var tilgjengelighet og informasjon om åpningstider. Dette har vi satt i gang tiltak på, blant annet ved å trykke opp nye visittkort som ligger tilgjengelig i alle rom, samt forbedret rutiner for å sikre at alle klienter får informasjon om telefonnummer og åpningstider når de er i kontakt med oss.

De som blir henvist videre fordi vi av ulike grunner ikke kan hjelpe til i saken er de som oftest svarer at de ikke fikk den hjelpen de håpet på fra Jussbuss. Dette er naturlig, men viser et alvorlig rettssikkerhetsproblem. Noen oppgir at de heller ikke fikk hjelp der de ble henvist. Dette viser at til tross for at Jussbuss og andre gratis rettshjelpstiltak etter beste evne forsøker å dekke hullene i den offentlige rettshjelpsordningen, er det fortsatt noen som ikke får hjelp.

De aller fleste klientene oppgir at de fikk den hjelpen de håpet på av Jussbuss. Samtlige oppgir at de opplevde å bli møtt med forståelse av medarbeideren som behandlet saken.

9. Utdanning

9.1. Innledning

Frem til 2016 ansatte Jussbuss 10 nye medarbeidere hvert semester. Siden 2016 har vi kunnet ansatt 12 nye medarbeidere hvert semester, med unntak av ett semester hvor vi ansatte 13. Vi har ansatt 12 nye medarbeidere på våren og 12 nye medarbeidere på høsten 2021.

Nye medarbeidere går gjennom en felles opplæringsuke hvor de får opplæring i generell saksbehandlingsteori, klientbehandling og rutiner på Jussbuss. Deretter fordeler de seg på faggruppene, og i de påfølgende ukene begynner de med saksbehandling, samtidig som de får opplæring innen den enkelte gruppes spesialområde.

Nedenfor følger en oversikt over hvordan opplæringa på Jussbuss er organisert.

9.2. Begynneropplæring

Nye medarbeidere starter med et intensivt kurs på en uke. Her gis det for det første en presentasjon av Jussbuss' virksomhet og de praktiske sidene ved arbeidet, samt en innføring i lov om fri rettshjelp og om Jussbuss i et juridisk og samfunnsvitenskapelig perspektiv.

For det andre gis det en innføring i saksbehandling, klientbehandling, juridiske problemløsningsteknikker og hjelp til selvhjelp. Klientbehandlinga må vies stor oppmerksomhet. Dette er en spesielt viktig side ved juridisk arbeid på Jussbuss, fordi mange av våre klienter kommer fra andre kulturer og sosiale lag enn gjennomsnittsstudenten. Det er derfor viktig å problematisere forutsetningene for kommunikasjon på tvers av kulturelle og sosiale grenser.

9.3. Fadderordning

Nye medarbeidere får tildelt faddere, som har et særlig ansvar for å veilede og hjelpe de nye medarbeiderne med å finne seg til rette. I de første månedene er det svært viktig at ordninga fungerer etter sin hensikt. Dette stiller krav til begge parter. De nye må våge å ta initiativ, og fadderne må ta seg tid til å være imøtekommende.

9.4. Gruppene

I gruppene blir de nyansatte tildelt sine første saker og veiledes i hvordan de skal sette i gang arbeidet. Gruppemøtene fungerer som hjelp og kontroll for å sikre at arbeidet holder et høyt faglig nivå. Alle sakene skal gjennomgås og diskuteres. Dette betyr at gruppa har et kollektivt ansvar for saksbehandlinga, men med enkeltmedarbeidere som klientenes faste kontakt. I gruppemøtene diskuteres og løses en rekke juridiske spørsmål, og møtene har på den måten en viktig opplæringsfunksjon, i tillegg til at det bestemmes hvordan sakene skal løses.

Opplæring i gruppene har som målsetting å forbedre det juridiske nivået hos medarbeiderne. Erfarne medarbeidere, tidligere medarbeidere, advokater, forvaltningsansatte m.v. deltar i denne opplæringa. Ved siden av å få nødvendig innføring i arbeidsrett, gjeldsrett, fengselsrett, utlendingsrett osv., er det viktig at medarbeiderne gjennom opplæringa også får møte motparter eller samarbeidspartnere. Det er for eksempel viktig at de som arbeider med innvandrings spørsmål ikke bare blir kjent med regelverket, men også med representanter for de myndigheter som representerer motparter og hvordan disse forvaltningsorganene fungerer.

9.5. Andresemesters opplæring

I slutten av det første semesteret er det satt av en dag til internseminar. Målsettinga er for det første å gå kritisk gjennom opplæring, saksbehandling, rettspolitikk og virksomheten i gruppene for eventuelt å komme fram til forslag til forbedringer av drifta. Videre er seminaret med på å øke bevisstheten rundt rollen som fadder.

Seminaret munner tradisjonelt ut i en rekke forslag til forbedringer av virksomheten, og mye av dette blir fulgt opp i månedene etter seminaret, etter diskusjoner i styret, i gruppene og på plenumsmøter. Seminaret er således et viktig grunnlag for at Jussbuss ikke skal stagnere.

9.6. Tredjesemesters opplæring

I slutten av det andre semesteret er det satt av en dag til internseminar. Målsettinga er for det første å gå kritisk gjennom fadderrollen man har hatt i sitt andre semester, saksbehandling, rettspolitikk og virksomheten i gruppene for eventuelt å komme fram til forslag til forbedringer av driften. Videre er det et mål at rollen som nedtrapper diskuteres, slik at overgangen fra fadder til nedtrapper går lettere.

I likhet med fadderseminaret, munner også dette seminaret tradisjonelt ut i en rekke forslag til forbedringer av virksomheten, og er også viktig for at Jussbuss skal videreutvikle seg.

9.7. Veiledning

Det er sjelden at det er nødvendig med veiledning fra faglig leders side i det daglige arbeidet med enkeltsaker. Medarbeiderne utnytter selv sitt kontaktnett av spesialister som kan veilede i tvilsomme spørsmål. Dette kan være ansatte og forelesere ved Det juridiske fakultet i Oslo, advokater, forvaltningsansatte og andre. I tillegg gir daglig leder veiledning i en rekke organisatoriske forhold, og også faglige og rettspolitiske spørsmål der vedkommende har kompetanse.

I spesielle tilfeller blir også faglig leder trukket inn i veiledning i forbindelse med enkeltsaker. Dette gjelder sjelden de rent juridiske problemstillingene, men oftere i tilknytning til for eksempel etiske eller prinsipielle problemstillinger, eller noen ganger i prosessuelle spørsmål.

En annen viktig del av faglig leders arbeid er å rådgi daglig leder i tvilsspørsmål som måtte oppstå, enten det handler om rettspolitikk, drift, personalansvar eller gruppenes saksbehandling.

I tillegg bidrar faglig leders veiledning til at det blir skrevet avhandlinger innenfor Jussbuss' rettsområder. Faglig leder bidrar i de innledende fasene med utarbeidelse av problemstillinger, valg av metoder osv., og bistår med hjelp til å søke finansiering, kontorplass og annen teknisk bistand. I tillegg er det naturlig at faglig leder bidrar til å skaffe en faglig veileder som er nærmere til å veilede i de spesifikke faglige problemene som avhandlinger over et bredt spekter reiser. Han søker likevel å holde kontakten med arbeidet underveis og bidrar til å støtte opp om arbeidet i tillegg til den oppnevnte veileder.

9.8. Fellesseminaret

Fellesseminaret er et faglig arrangement som arrangeres av og for studentrettshjelpstiltakene i Norge; Jussbuss, JURK, Jusshjelpa i Nord-Norge og Jussformidlingen i Bergen. Formålet med seminaret er undervisning, erfaringsutveksling og å knytte kontakt mellom tiltakene. Tiltakene rullerer på ansvaret for å arrangere seminaret. I 2021 hadde JURK ansvaret.

Det er nyttig for medarbeiderene å utveksle erfaringer og diskutere om driften vår kan bli mer effektiv eller sikker ved å få tips fra andre tiltak.

9.9. Annen opplæring

Til slutt nevnes de mer uformelle elementer i opplæringa. Ofte inviteres utenforstående foredragsholdere til å snakke om et dagsaktuelt tema eller som foredragsholderen har spesiell

kunnskap om eller interesse for. Det er også blitt en tradisjon med såkalt fredagspils, se punkt 6.1.2. I den forbindelse arrangeres det et faglig program/innlegg i tilknytning til en sosial samling i våre lokaler.

I 2020 har vi også besøkt Likestillings- og diskrimineringsombudet og Namsfogden. Det er nyttig for medarbeideren å få innspill også fra andre aktører enn vår interne opplæring og UIO.

Det arrangeres også møter og seminarer der temaer som angår hele eller deler av Jussbuss blir tatt opp, se punkt 6.1.1. og 6.1.3.

10. Økonomi og drift

10.1. Budsjett og regnskap 2020

Kostated 12050005

Konto	T1	T2 og T3	Totalt
IB	-2173173		
3033 - Salg av tjenester- avgiftspliktig alminnelig sats		-28 466	
3102 - Salg bøker/kompender/hefter - avgiftsfri		-3 300	
3234 - Salg av undervisningstjenester - unntatt		-44 900	
3411 - Tilskudd fra statlige virksomheter		-2 884 406	
3431 - Tilskudd fra kommunale og fylkeskommunale etater		-150 000	
3431 - Tilskudd fra kommunale og fylkeskommunale etater		-110 000	
3451 - Tilskudd fra næringsliv/private		-75 000	
34-Inntekt tilskudd	-3872804	-3 219 406	
3670 - Andre driftsrelaterte inntekter		-60 394	
3913 - Inntektsført bevilgning benyttet til investering (kontogruppe 12)		119 287	
3953 - Inntektsføring av avsetning knyttet til anleggsmidler (avskrivning, kontogruppe 12)		-81 207	
39 - Inntekt fra bevilgninger		38 080	
SUM INNTEKTER	-6045977	-3 318 386	-9364363
5001 - Fast tilsatte		84 052	
5081 - Påløpte FP, fast tilsatte		10 086	
50 - Lønn fast ansatte		94 138	
5106 - Engasjert personale/ekstrahjelp		2 621 962	
5121 - Påløpte lønnskostnader time- og oppdragskontrakt		21 373	
5181 - Påløpte feriepenger		317 200	
51 - Lønn midlertidig ansatte		2 960 535	
5251 - Fordel gruppeleivsforsikring		31 595	
5290 - Motkonto for gr. 52		-31 595	
52 - Fordel i arbeidsforhold		0	
5330 - Konsulenthonorar, trekkpliktig		9 833	
5401 - AGA av innb.lønn, honorarer og gruppelev		388 634	
5410 - AGA på løpte lønnskostnader		3 704	
5411 - AGA av påløpte feriepenger		45 786	
5412 - AGA av påløpt pensjonsinntektskudd		40 176	
5421 - Arbeidsgivers pensjonstilskudd		287 268	
54 - Arbeidsgiveravgift, pensjonspremie o.l.		765 569	
5901 - Gaver til ansatte		269	
5910 - Kantinekostnad		3 220	
5921 - Gruppleivsforsikring		31 595	
5961 - Velferdstilskudd		108 811	
5998 - Andre personalkostnader		7 946	
59 - Annen personalkostnad		151 842	
SUM PERSONALKOSTNADER	2587137	3 981 917	6569054
6040 - Avskrivning på maskiner og transportmidler		32 500	
6050 - Avskrivning på driftsløsøre, inventar, verktøy o.l.		48 707	
60 - Av- og nedskrivning		81 207	
6101 - Frakt- og transportkostnader		313	
6302 - Leie lokaler korttidsleie		99 145	
6490 - Annen leiekostnad		3 168	
6513 - IT- og AV- utstyr		2 063	
6580 - Forbruks- og driftsmateriell, lab./verksted		186	
6585 - Driftsrekvisita		28 699	
65 - Verktøy, inventar og driftsmaterialer som ikke skal føres i kontogruppe 10-12 eller 47-49		30 947	
6660 - Service/vedlikehold/repasasjon av maskiner/utstyr /inventar		20 227	
6791 - Kjøp av andre fremmede tjenester		118 011	
6801 - Kontorrekvisita		18 883	
6803 - Datarekvisita		422	
6860 - Motekostnader unntatt servering		22 482	
6861 - Servering ved møter		21 971	
6870 - Deltakeravgifter for kurs og seminar, egne ansatte		55 100	
6871 - Arrangement av kurs og seminar, egne ansatte		28 900	
6873 - Servering ved kurs og seminarer, egne ansatte		1 009	
6880 - Arrangement av kurs og seminar, eksterne deltakere		51 679	

68 - Kontorrekvisita, bøker, møter og kurs		200 446	
6940 - Porto		78	
7001 - Drivstoff biler, maskiner, forskningsfartøy		3 026	
7040 - Ansvarsforsikring transportmiddel / utstyr		26 807	
7090 - Andre kostnader egne transportmidler		2 327	
70 - Kostnad transportmidler		32 160	
7131 - Tjenestereiser oppgavepliktige		8 826	
7132 - Tjenestereiser ikke oppgavepliktige		31 491	
7152 - Diettkostnad, ikke oppgavepliktig		11 460	
7191 - Reisekostnad studenter		2 120	
7194 - Reisekostnader fakturert		70 142	
71 - Kostnad og godtgjørelse for reise, diett, bil o.l.		124 039	
7351 - Representasjon iht. Statens personallhåndbok		305	
7401 - Kontingenter		2 400	
7411 - Gave til eksterne		2 809	
74 - Kontingent og gave		5 209	
7502 - Andre forsikringer		10 389	
7770 - Bankgebyr og remitteringskostnader		8 599	
7791 - Purregebyr, inkassosalær og lignende		4 374	
77 - Annen kostnad		12 973	
9143 - Møter, kurs og seminarer godskrevet		-13 200	
9148 - Interne tjenester belastet		85 400	
91 - ADK		72 200	
9412 - Indirekte kostnader belastet - automatføringer		563 692	
9414 - Indirekte kostnader belastet - manuelle føringer		-563 692	
9451 - Overforbruk BOA godskrevet - manuelle føringer		1 398	
94 - Nettobidrag		1 398	
SUM DRIFTKOSTNADER	139891	812 213	952104
Sum total	-3318949	1 475 744	-1843205

IB 2021

Resultat inkl IB 2021

Resultat 2021

-2173173

-1843205

329968

10.2. Kommentarer til regnskapet

Regnskapet føres av Universitetet i Oslo. Det juridiske fakultets Økonomiseksjon bistår Jussbuss med dette og leverer rapporter til bruk i vår økonomistyring. UiOs regnskapssystem har også et budsjettverktøy der hovedtall for Jussbuss legges inn. Tabellen ovenfor er en sammenfattning av vårt totale regnskap, og kan ha noen unøyaktigheter. For innsikt i vårt fullstendige regnskap, ta kontakt på leder@jussbuss.no.

Behovet for et detaljert budsjett hos Jussbuss medfører at vi benytter lokale budsjettoversikter. Det er en del avvik mellom regnskap og budsjett ovenfor som skyldes at vi ikke har funnet det hensiktsmessig å registrere et helt presist budsjett i UiO's system.

Det bemerkes også at vi i løpet av 2021, som i 2020, gjorde revideringer i budsjettet. Vi har brukt store ressurser både på oppgradering av dataparken og bruk av tolk. I tillegg kommer at vi ble kuttet i bevilgningen fra staten, noe som gikk direkte utover so Til tross for dette har vi fortsatt en forsvarlig egenkapital, til tross for et overforbruk på kr. 329 968.

10.2.1. Om inntekter

Den største økonomiske bidragsyteren til Jussbuss er Justisdepartementet. For 2021 fikk vi et tilskudd på kr. 5 482 210 fra Statens sivilrettsforvaltning. Det er en nedgang fra 2020, da vi fikk innvilget kr. 5 647 400. For 2022 er bevilgningen økt til kr. 5 900 000.

Oslo kommune er også en viktig økonomisk bidragsyter. I 2021 ble beløpet fra 2020 økt, slik at vi mottok kr. 1 000 000. Beløpet er økt til kr 1 300 000 for 2022.

Bergesenstiftelsen støttet driftsåret 2021 med kr. 125 000. Vi har fått innvilget 150 000 for driftsåret 2022.

Advokatforeningen ga oss kr. 75 000. Det er kr. 25 000 mer enn foregående år..

For 2021 fikk Jussbuss støtte fra Velferdstinget (SiO) på kr. 300 000. Dette er en økning på kr. 20 000 fra 2020.

Jussbuss betaler IT-tjenester for oss og JURK samlet, og får derfor kr. 42 000 overført fra JURK til betaling av slike utgifter.

Øvrige inntekter er tildelinger for ulike prosjekter.

10.2.2. Om utgifter

Personalkostnader

Personalkostnader utgjør den klart største utgiftsposten. Vi ønsker samtidig å etterstrebe å øke lønna til alle ansatte, slik at den blir levelig over tid. Vi hadde et merforbruk i 2021, men dette skyldes økt bruk av ekstra utredere og nedtrappere. For 2022 er lønna økt for alle medarbeidere for første gang på flere år.

Driftskostnader

Vi har et negativt avvik på kr. 329 968 på driftskostnadene. Dette skyldes overgang til et nytt økonomisystem, som konsekvens av at UiO gikk over til det såkalte BOTT-samarbeidet. Dette medførte at det var noe vanskelig å holde oversikt over økonomien, da det fra sommeren av ikke forelå korrekte tall. Vi valgte da å styre mot et sannsynlig merforbruk, som avviket viser, for å ikke bygge ytterligere egenkapital. Midlene ble brukt på blant annet nye PC-skjermer til de ansatte, nye datamaskiner og konferanserom.

10.2.4. Kommentarer fra økonomiavdelingen ved Juridisk fakultet, ved Guro Villanger Lyshaug

Til JussBuss

v/daglig leder Ole Martin Juul Slyngstadli

Bekreftelse på regnskapsføring 2021

Økonomiseksjonen ved Det juridiske fakultet har i 2021 ført regnskap for JussBuss. Dette er gjort i henhold til gjeldende regler og retningslinjer ved Universitetet i Oslo (UiO) og økonomireglementet i staten.

Samlet viser regnskapet et akkumulert overskudd på 1 843 205 kroner, og et underskudd i 2021 på 329 968 kroner.

Jeg mener at regnskapet gjenspeiler JussBuss sin økonomiske situasjon på en god måte.

Det er Riksrevisjonen som reviderer UiO sitt regnskap.

Oslo, 30. mars 2022

Guro Lyshaug

Rådgiver

Telefon: 22 85 19 66

g.v.lyshaug@jus.uio.no

10.2.5. Avsluttende merknader til regnskapet

Systemet til UiO er lagt opp slik at man ved utgangen av regnskapsåret overfører alle disponible midler i en og samme pott til neste års budsjett og regnskap. Dette medfører at både egenkapital, eventuelt overskudd og andre midler til spesifikke formål blir overført samlet. Dette gir et unyansert bilde av de reelle inntektene til Jussbuss.

Sluttresultatet i 2021 var kr. 1 843 205, mot kr. 2 190 404 i 2020. Vi har brukt av egenkapital for å gjøre nødvendige oppgraderinger på kontoret med tanke på datapark, skjermer og konferanserom.

Prosjekter som settes i gang hos Jussbuss, eksempelvis oppdatering, oversettelse og trykking av brosjyrer, er ofte tidkrevende. Samtidig er det lite hensiktsmessig å sette i gang prosjektene før finansieringa er sikret. Økonomisk stabilitet er sentralt for god økonomistyring. Det er derfor en trygghet for oss at vi mottar øremerka midler over statsbudsjettet. Vi håper derfor at man går bort fra dagens modell hvor Statens Sivilrettsforvaltning deler ut fra en pott. Det gir mindre forutsigbarhet. Til tross for at Jussbuss, etter iherdig lobbyvirksomhet, fikk en økning fra 2020, er begrunnelsene mangelfulle og prosessen er utilgjengelig. I tillegg kommer at det gjøres fristutsettelse som Jussbuss ikke orienteres om, og saksbehandlingen tar svært lang tid. For 2020 visste vi ikke før på sommeren hvor mye vi hadde å rutte med etter klageomgangen. Dette er ikke holdbart, og vi vil arbeide for at vi, i likhet med de andre studentrettshjelpstiltakene kommer tilbake på statsbudsjettet.

Jussbuss har en egenkapital som dekker drift i ca. et tertial. Dette anser vi som strengt nødvendig for å kunne avvikle drifta på en forsvarlig måte, dersom vi skulle havne i en slik situasjon.

10.3. Generelle kommentarer til drift og økonomi

Når det gjelder organisasjonenes inntekter synes den kortsiktige finansieringen å være god nok til å sikre videre drift tilsvarende dagens nivå. For å sikre en videre stabil drift av Jussbuss, er det av helt avgjørende betydning at vi kan regne med å motta støtte i samme størrelsesorden hvert år fra våre faste bidragsytere. Medarbeiderne og daglig leder på Jussbuss bruker hvert år mye tid på å sikre bevilgningene våre. Dette er ressurser vi både vil og burde bruke på våre klienter og på rettspolitisk arbeid. For eksempel brukte vi mye tid og ressurser våren 2020 på å reversere det foreslåtte kuttet i bevilgninger fra Statens Sivilrettsforvaltning. Vi håper å unngå å måtte bruke store ressurser på det i fremtiden.

Omtrent 80 prosent av utgiftene til Jussbuss er knytta til lønn, selv om medarbeiderne jobber mer enn det dobbelte av hva de får betalt for. Andre kostnader holdes på et minimum. Den lave andelen av budsjettet som går til driftsutgifter viser at det er svært vanskelig å stramme inn på utgiftene uten at det går utover lønna til medarbeiderne eller antall medarbeidere.

Medarbeiderne på Jussbuss må bruke studielån fra Lånekassa til å dekke utgifter til livsopphold. For noen medarbeidere medfører dette problemer med den videre studiefinansieringa. I tillegg er det prinsipielt galt at studenter indirekte skal være med på å finansiere rettshjelpstilbudet ved å ta opp lån.

Fulltidsmedarbeiderne mottar om lag kr. 9 375 per måned. Det er uheldig at medarbeiderne må ta opp lån fra Lånekassa når de har permisjon fra studiene, og at de må ta ekstrajobber i tillegg til heltidsstillinger hos Jussbuss. Vi har en ambisjon om at lønnsnivået på sikt skal tilsvare en måneds studielån.

10.4. Antall arbeidstimer og vederlagsfritt arbeid

Heltidsmedarbeiderne jobba i gjennomsnitt 41,35 timer per uke i 2021. Dette er en oppgang fra 2020. Da var gjennomsnittet 40 timer i uka. Timelistene føres kontinuerlig av medarbeiderne selv. Mye arbeid gjøres i helger og på kveldstid, og timelisteføringa fanger ikke nødvendigvis opp alle nedlagte arbeidstimer. Det er derfor naturlig å anta at det reelle timeantallet er noe høyere enn det som registreres.

Heltidsmedarbeiderne på Jussbuss får betalt kr. 186,90 pr time, opptil 12,5 timer i uka i vanlige driftsuker. Resten er frivillig arbeid.

Daglig leder og faglig leder registrerer ikke timer. Deres arbeids- og overtidstimer kommer i tillegg til de registrerte.

11. Ansatte i Jussbuss i 2020

Faglig leder:

Anders Løvlie

Daglig leder:

Ole Martin Juul Slyngstadli

Kontormedarbeidere:

974 Aisha Zareena Rana

1079 Sheida Ahrabi

Medarbeidere:

1080 Stig Harlem Harris

1081 Kristine-Petrine Olthuis

1082 Per Silnes Tandberg

1083 Ellen Bennin Brataas

1084 Christoffer Saltnes Gundersen

1085 Andreas Pettersen Heio

1086 Benedicte Røvik

1087 Kristiane Larsen Fort

1088 Elisa Bogaard Vangen

1089 Rita Paramalingam

1090 Axel Hodnefjeld

1091 Cathrine Reinskau

1092 Truls Hampus Holmstrøm

1093 Zahra Mirzai

1094 Oscar Farseth Berg

1095 Miriam Drag Eiring

1096 Jenny Klem

1097 Sveinung Liland Hartveit

1098 Lise Stefanussen

1099 Lisa Dyrud

1100 Helene Gram Olsen

1101 Ida Solberg Thommessen

1102 Marianne Roska Valheim

1103 Nora Garder Arnkværn
1104 Erlend Smith Elgesem
1105 Ellen Holt Skjerve
1106 Marie Biørnstad
1107 Maren Synnøve Moe
1108 Ermal Veliqi
1109 Rana Alihosseinzadeh
1110 Daniel Årskaug Bukkvoll
1111 Tuva Lamei Bøe Gulbrandsen
1112 Melissa Sabamali
1113 Rolf Inge Salte
1114 Ida Henriette Toftner

1115 Sanna Vorren
1116 Gunnhild Østensen Stangervåg
1117 Frida Solberg
1118 Kristin Jovall Dahl
1119 Marte Lindholm
1120 Ingeborg Sandvik
1121 Ingrida Nazaretian
1122 William Fosdahl
1123 Guro Pettersen
1124 Eskil Vik Urdal
1125 Tomine Edvardsen
1126 Bjørn Winqvist

12. Et innblikk i 2022

Jussbuss vil fortsette sitt rettshjelpsarbeid for å sikre nødvendig juridisk bistand til mennesker som ikke kan få gratis rettshjelp andre steder. Vi kommer også til å fortsette med rettspolitisk arbeid for å bedre rettstilstanden for våre klienter når saksbehandlingen ikke strekker til. Dette har vært spesielt viktig under Covid19-pandemien, hvor vi har sett at flere viktige rettssikkerhetsprinsipper har blitt lagt på strekk. I tillegg blir det spesielt viktig for oss å arbeide med å følge opp behandlingen av NOU 2020:5 – Likhhet for loven i departementet og Stortinget. En stortingsproposisjon er vedtatt fremmet innen våren 2023, og arbeidet med dette, spesielt gjennom Rettshjelpsalliansen, blir avgjørende for rettshjelpsordningas fremtid.

Forskning viser at oppsøkende rettshjelp er viktig for å nå ut til svakerestilte grupper. Da Jussbuss starta i 1971 var rettshjelpstilbudet oppsøkende i sin natur. I 2022 kommer vi til å videreføre satsinga på oppsøkende arbeid gjennom oppsøkende uker og oppsøkende grupper.

Jussbuss vil fortsette å holde sommeråpent, så langt den økonomiske situasjonen tillater det. Sakspågangen har de siste årene vært stor også på sommeren, og vi kommer til å videreføre bemanningsnivået fra 2021.

13. Publikasjoner

13.1. Hefter i Jussbuss' stensilserie

1. Juss-Buss: Virksomheten i Juss-Buss i 1978. 15 sider + tabeller
2. Juss-Buss: Rettssentre i London. 74 sider
3. Hans Petter Graver: Rettshjelp i Kanada. 67 sider
4. Fremmedarbeidergruppa i Juss-Buss: Erfaringer fra virksomheten i 1978. 19 sider
5. Jon T. Johnsen: Desentralisering av rettshjelp i Oslo. 107 sider
6. Jon T. Johnsen: Behovet for offentlige rettshjelpskontorer. 36 sider
7. Jon T. Johnsen: Årsrapport for Juss-Buss 1979. 27 sider
8. Juss-Buss: Rettshjelp i Sverige og Finland. Rapport fra Juss-Buss ekskursjon i 1979. 43 sider
9. Boliggruppa i Juss-Buss: Juridiske problemer på boligmarkedet i Oslo. 42 sider
10. Fremmedarbeidergruppa i Juss-Buss: Politisk asyl. 39 sider
11. Vernelagsgruppa i Juss-Buss: Rettshjelp til straffedømte. 35 sider
12. A. Fosby, S.B. Pedersen, O. Torvund: Leiekontrakter i Gamlebyen. 63 sider
13. Boliggruppa i Juss-Buss: Hjelp eller egeninteresse. En vurdering av 3 "veldigdige" boligforetak. 32 sider + vedlegg
14. Juss-Buss: Årsrapport 1980. 31 sider
15. Børre Lid: Fangers rettshjelpsbehov. 170 sider + vedlegg
16. Tor G. Birkeland: Rettssenter, et alternativ til dagens fritt rettsrådstilbud? 114 sider + vedlegg
17. Vernelagsgruppa i Juss-Buss: Rettshjelpsvirksomheten i 1980. 53 sider
18. Innvandrergruppa i Juss-Buss: Arbeidstillatelse. 64 sider
19. Harald Amundsen: Innvandrere og folketrygdloven. 63 sider
20. Jon T. Johnsen: Årsrapport for Juss-Buss 1981. 31 sider
21. Elisabeth Lea: Oppholdstillatelse. 39 sider
22. Juss-Buss i Danmark. 57 sider
23. Juss-Buss: Årsrapport for Juss-Buss 1982. 29 sider
24. Bente O. Roli og Ingvild Mestad: Erfaringer med rettshjelp for innvandrere. 37 sider
25. Juss-Buss: Årsrapport for Juss-Buss 1983. 35 sider
26. Jon T. Johnsen og Øyvind Aakerøy: Årsrapport for Juss-Buss 1984. 67 sider
27. Juss-Buss: Fattigrettshjelpen i USA. 182 sider
28. Juss-Buss og Rettspolitisk forening: Norge Bare for nordmenn? Kritiske kommentarer til NOU 1983:47 "Ny fremmedlov" 99 sider
29. Innvandrergruppa i Juss-Buss: Rettshjelp til asylsøkere i Storbritannia. 75 sider
30. Jon T. Johnsen og Halvard Helle: Årsrapport for Juss-Buss 1985. 78 sider
31. Brakkegruppa i Juss-Buss: Jussbutikker i Belgia. 39 sider
32. Brakkegruppa i Juss-Buss: Pris på testament hos advokat. 17 sider
33. Håkon Angell: Årsrapport for Juss-Buss 1986. 58 sider
34. Innvandrergruppa i Juss-Buss: Kritiske kommentarer/alternativt lovforslag til Ot. prp. nr. 46 (1986-87) om ny utlendingslov. 122 sider
35. Håkon Angell og Ellen Hambro: Rapport fra en måneds arbeid ved rettshjelpskontoret i Indre Finnmark. 24 sider
36. Aursnes, Joranger, Schultz og Johnsen: Praksis som valgfag tilknyttet Juss-Buss. 35 sider
37. Johan Hougen: Årsrapport for Juss-Buss 1987. 52 sider
38. Larsen, Helgeland og Espen: "En rettsstat verdig". Rapport fra et rettshjelpsprosjekt i Nord-Hedemark august -november 1988. 27 sider
39. Morten Holmboe. Utlendingers rettslige stilling i Norge - noen utvalgte emner. 65 sider
40. Geir Helgeland: Årsrapport for Juss-Buss 1988. 45 sider
41. Innvandrergruppa i Juss-Buss: Mottaksapparatet for asylsøkere i Norge og Sverige - en sammenligning. 32 sider
42. Fengselsgruppa i Juss-Buss. Høringsuttalelse til NOU 1988:37 "Ny fengselslov". 74 sider
43. Mette Larsen og Rita Krøgenes: Omsorgsovertakelse uten samtykke. En undersøkelse av barnevernets saksbehandling i 4 kommuner. 206 sider
44. Innvandrergruppa i Juss-Buss: Kommentarer til regjeringens forskriftsutkast til den nye fremmedloven. 15 sider

45. Anders Haugland: Årsrapport for Juss-Buss 1989. 40 sider
46. Brakkegruppa i Juss-Buss: Danske regler om gjeldssanering for privatpersoner - noe for Norge? 70 sider
47. Høringsuttalelse om forslag til endringer i Lov om fri rettshjelp. 23 sider
48. Innvandrergruppa i Juss-Buss: Informasjonsbehov blant flyktninger og innvandrere. En undersøkelse i tilknytning til innføringen av ny tilskuddsordning til kommuner med flyktningmottak. 40 sider
49. Knut Wold: Årsrapport for Juss-Buss 1990. 35 sider.
50. Anne Kvam og Karl Erik Sjøholt: Rapport fra studietur til Genève, oktober 1990. 38 sider.
51. Jon T Johnsen: Juss-Buss and clinical legal education. 80 sider.
52. Brit Gulbjørnrud, Nina Mathisen, Berit Isaksen og Jan Aubert: Høringsuttalelse om gjeldsordning for personer med betalingsvansker. 30 sider.
53. Jan Rune Fagermoen, Anne-Cathrine Haug og Hans-Jacob Sandsberg: Domstolens innvirkning på frihetsberøvelsens innhold. 111 sider
54. Knut F Rasmussen og Terje Svendsen: Om forliksklage 29 sider
55. Karl Erik Sjøholt: Årsrapport for 1991 44 sider
56. Boliggruppa i Juss-Buss: Tvangsvedlikehold og tvangsadministrasjon av leiegårder - beboerrepresentasjon og medbestemmelsesrett 27 sider
57. Juss-Buss: Noen rettspolitiske arbeider. 75 sider
58. Heidemarie Nordahl og Tove Kristin Farstad: Depositum i husleieforhold. 80 sider
59. Merethe S. Haugen og Elisabeth Vigerust: Det udekkede behov for rettshjelp - et uløst problem. 138 sider
- 59b. Det udekkede behov for rettshjelp - et uløst problem VEDLEGG 93 sider
60. Karl Erik Sjøholt: Årsrapport 1992. 32 sider
61. Hege A.Voldsdal Åse Marie Eliassen: "To pee, or not to pee". Om kontraktsoning i fengslene. 194 sider.
62. Gislaug Øygarden, Elin Riise, Kristian Jervell og Christine Bergland: "Fremmedretten i EU". 35 sider.
63. Christine Bergland: Årsrapport for Juss-Buss 1993. 35 sider
64. Elin Riise og Gislaug Øygarden: Asylsøkere og beskyttelsesbehov - forholdet mellom reelle krenkelser og formelle vedtak.
65. Nina Hjort og Sissel Finstad: Forsvarlig levestandard - en undersøkelse av nivået på økonomisk sosialhjelp. 102 sider + vedlegg
66. Cathrine Holm og Karoline Henriksen: Lojal avtaleinngåelse eller bondefangeri? En undersøkelse av låneinstitusjoners praksis ved inngåelsen av kausjonsavtaler. 44 sider + vedlegg
67. Kristian Jervell: Årsrapport for Juss-Buss 1994. 34 sider + tillegg
68. Henriette Grønn, Marius Thronsen og Rolf Thoresen: Rettssenter -95, en alternativ rettshjelpsordning. 21 sider
69. Kristian Jervell: Årsrapport for Juss-Buss 1995. 39 sider + tillegg
70. Christine Bergland og Irene Sogn: Innvandringspolitiske hensyn i visumretten. En studie av myndighetenes visumpraksis overfor pakistanske visumsøkere. 115 sider + vedlegg.
71. Redigert av Tore Thallaug og Lars T. Berntsen: "Studietur til Palestina".
72. Stine Dordy Nybø og Therese Liljegren: "One strike and you're out - om utvisning av straffedømte utlendinger"
73. Yvonne Curtis og Liv Marit Øyen: "Fengselsloven § 12"
74. Hans Christian Apenes: "Årsrapport for Juss-Buss 1996"
75. Trine Reitan og Gry Korsnes: "Sosialtjenestens veiledning av personer med økonomiske problemer"
76. Knut Helland- Hansen: "Årsrapport for Juss-Buss 1997"
77. Frode Solberg: "Bosettingstillatelse - en fremstilling av reglene og undersøkelse av forvaltningens praksis"
78. Knut Helland- Hansen: "Årsrapport for Juss-Buss 1998"
79. Bente Mostad: "Foreldres rett til gjenforening med barn i Norge", 137 sider
80. Anniken Gjertsen Skonhoft: "Årsrapport for Juss-Buss 1999"
81. Preben Henriksen: "Ettergivelse av inndragningskrav - en gjennomgang av forvaltningens praksis i årene 1988 - 1997."
82. Thomas Braut Svendsen: "Årsrapport for Juss-Buss 2000"
83. Tone Ljoså: "Utlendingsforskriften § 37, sjette ledd – Oppholdstillatelse for utenlandske kvinner etter samlivsbrudd."
84. Vårin Hellevik: "Bruk av isolasjon i norske fengsler"
85. Ane Broch Graver, Vegar Skaug, Rannveig Strålberg og Bente Tangen: "Retthjelp 2001 - Behovet for rettshjelp i Oslos befolkning – deriblant et utvalg innvandrerkvinner"
86. Per-Ivar Felldal: "Årsrapport for Juss-Buss 2001"

87. Christian Fredrik Mathiessen og Erlend Dahl: "Et overflateriss av velferdssystemet i Finland - Rapport fra sosial-, trygde- og arbeidsrettsgruppas studietur til Finland høsten 2002"
88. Per-Ivar Felldal: "Årsrapport for Juss-Buss 2002"
89. Irene Palm Hansen og Gunhild Bolstad: "Utvisning 2001 – En undersøkelse av utlendingsforvaltningens praksis i utvisningssaker"
90. Jon T. Johnsen: "Juss-Buss - Et fagkritisk eksperiment. Idégrunnlag, arbeidsprinsipper og erfaringer"
91. Kristoffer Wallan: "Politiopplysninger hos fengselsmyndigheten - skyldig inntil det motsatte er bevist?"
92. Fengselsgruppa ved Eldbjørg H. Martinsen: "Rapport fra fengselsgruppas studietur til Canada 12. -20. november 2003. Fengselsbetjenter som programinstruktører – en dobbeltrolle?"
93. Innvandringsgruppa på Juss-Buss: "Studietur til Pakistan - april 2004"
94. Kine Sperre Horsbøl: "Årsrapport for Juss-Buss 2003"
95. Kjersti Cecilie Jensen og Marie Nyhus: "Humanitetshensyn i utlendingsretten - en undersøkelse av forvaltningspraksis etter utlendingsloven § 8 annet ledd."
96. Fri rettshjelpsgruppa på Juss-Buss: "Rapport fra studietur til Finland 20. - 24. september 2004"
97. Kine Sperre Horsbøl: "Årsrapport for Juss-Buss 2004"
98. Karianne Rygh: "Rusmiddelavhengiges rett til helsehjelp - pasienters rettsstilling ved legemiddelassistent rehabilitering"
99. Innvandringsgruppa på Juss-Buss: "Studietur til Etiopia - april 2005"
100. Kine Sperre Horsbøl og Line Voldstad: Samarbeid – evalueringsrapport fra Gatejuristprosjektet og generell samarbeidsveiledning. 81 sider
101. Psykiatri- og gjeldsrettsgruppa på Juss-Buss: Studietur til Stockholm - november 2005.
102. Kjersti Lehmann: "Dømt til forvaring"
103. Heidi Olsen-Nalum: "Årsrapport for Juss-Buss 2005"
104. Kjersti Hillestad Hoff: "Fortrinnsrett for deltidsansatte"
105. Endre S. Refsdal: "Årsrapport for Juss-Buss 2006"
106. Gudmund Røgeberg: "Prøveløslatelse. Om utilrådelighetsvurderingen etter straffegjennomføringsloven § 42"
107. Guro Siljan/Synne Eliassen: "Unge innsatte"
108. Vetle W. Rasmussen: Utvelgelseskreter ved nedbemanning"
109. Silja Aga Rogan: "Lobbing for et bedre lovverk"
110. Innvandringsgruppa på Juss-Buss: "Studietur til Jordan – mai 2007"
111. Endre S. Refsdal: "Årsrapport Juss-Buss 2007"
112. Kine Sperre Horsbøl og Tine Larsen: "Økonomiske vilkår ved familiejenforening mellom barn og deres omsorgspersoner - en undersøkelse av forvaltningens praktisering av dispensasjonsskjønnet særlig sterke menneskelige hensyn."
113. Stine Elde: "Opinion og rettssikkerhet: Den alminnelige rettsoppfatning i avgjørelser etter straffegjennomføringsloven."
114. Anne Mette Hårdnes: "Helsetilbudet i norske fengsler: En undersøkelse av regler og praksis. "
115. Martin Eiebakke: "Årsrapport Juss-Buss 2008"
116. Andreas Moen: "Oppsigelse begrunnet i arbeidstakers sykdom"
117. Stian Bonnevie Arntzen: "Årsrapport Juss-Buss 2009"
118. Kirsten Vikesland Mæhle og Olaf Halvorsen Rønning: "Årsrapport Juss-Buss 2010"
119. Ida Husom: "Isolasjon av mindreråge under straffegjennomføring - forholdet til FNs barnekonvensjon" 2011
120. Jørgen Løvda: "Informasjonsflyt i kriminalomsorgen – en studie av kontradiktorisk underskudd" 2011
121. Innvandringsgruppa på Juss-Buss ved Maria P. Jacobsen og Ida Jordal i samarbeid med Schweizerische Flüchtlingshilfe: "Asylum procedure and reception conditions in Italy - Report on the situation of asylum seekers, refugees, and persons under subsidiary or humanitarian protection, with focus on Dublin returnees" 2011
122. Kirsten Vikesland Mæhle: "Årsrapport Juss-Buss 2011"
123. Maria Pitz Jacobsen: «Utvisning av straffedømte utlendinger med familie i Norge – retten til familieliv etter EMK artikkel 8» 2012
124. Caroline Flaaten: «Vederlagskrav ved endt samboerforhold» 2012
125. Marit Lomundal Sæther: «Årsrapport Juss-Buss 2012»
126. Marit Lomundal Sæther: «Årsrapport Juss-Buss 2013»
127. Benedikte Cecilie Nilsen: «Introduksjonsloven – en fremstilling og vurdering av hovedreglene»
128. Thea Sjuve Johansen: «Pasienten i fengsel. Hvilket rettsvern har innsatte med helseproblemer?

129. Marit Lomundal Sæther: «Isolert fra rettssikkerhet? Forvaltningens kontroll og overprøving av fengselsbesluttede isolasjonsvedtak»
130. Ida Jordal og Silje S. Hasle: «Rettshjelp 2013»
131. Hedda Larsen Borgan: «Årsrapport Juss-Buss 2014»
132. Kasper Nilsen Ervik: «Straffegjennomføring i annen stat – forholdet til Grunnloven og hensiktsmessigheten av ordningen»
133. Hanna Buer Haddeland: ««Du vet hvor viktig familie er?» Hvordan og i hvilken grad ivaretas retten til familiegjenforening for en person som har fått innvilget asyl i Norge?»
134. Kenneth Solberg, Marie Skjervold, Jens Andresen Osberg og Mathias Stang: «Revideringsutvalget 2015 - En gjennomgang av Juss-Buss sine saksområder, organisering og arbeidsmetoder»
135. Hanne Hareide Skårberg: «Årsrapport Juss-Buss 2015»
136. Hanne Hareide Skårberg: «Årsrapport Jussbuss 2016»
137. Mina Østmo Rabo: «Begrunnelse for, og vilkår ved bruk av isolasjon. En sammenlignende analyse av isolasjonshjemler i norsk rett»
138. Hilde Firman Fjellså: «Du burde ha flyktet før. Familiegjenforening for flyktninger som ikke rekker ettårsfristen, og unntaket i utlendingsforskriften § 10-8 femte ledd 'forhold utenfor søkerens kontroll'»
139. Hege Aakre: «Forvaltningens rettsoppfatninger i juridisk argumentasjon. Med et særlig blikk på betydningen av rettslige instruksjoner og veiledninger fra overordnede i utlendingsforvaltningen»
140. Tonje Lilaas Larsen: «Årsrapport Jussbuss 2017»
141. Vilde Ø. Hauan: «Forliksrådets domskompetanse. I Lys av retten til rettferdig rettergang i EMK art.6»
142. Ingvild H. Kvanvik: «Parter i familieinnvandringsaker»
143. Ida Tønnessen: «Årsrapport Jussbuss 2018»
144. Tonje Lillaas Larsen og Lousie S. Hannon: «Rettshjelp til fanger»
145. Ida Tønnessen: «Årsrapport Jussbuss 2019»
146. Ida Tønnessen: «Fri flyt av familie»
147. Grethe Kristine Olsen: «Kroppsvitasjon av fanger»
148. Jonathan Leifsson de Lange: «Årsrapport Jussbuss 2020»
149. Ole Martin Juul Slyngstadli: «Ansvar ved misbruk av elektronisk signatur etter ny finansavtalelov»
150. Ole Martin Juul Slyngstadli: «Årsrapport Jussbuss 2021»
151. Lisa Dyrud, Lise Stefanussen og Sveinung Liland Hartveit: «Utlendingers tilgang til banktjenester»

13.2. Andre publikasjoner

1. Rettshjelp i grisgrendte strøk. Spesialfagsoppgave 1975.
2. Gunnar De Capua: Juss-Buss - første foreløpige virksomhetsrapport. Stensilskrifter fra Institutt for rettssosiologi nr. 8 1972.
3. Gunnar De Capua: Rettshjelpsvirksomhet i Juss-Buss. Stensilskrifter for Institutt for Rettssosiologi nr. 10 1973.
4. Gunnar De Capua: Virksomheten i Juss-Buss i 1977. Stensilskrifter for Institutt for rettssosiologi.
5. Eidesen, Eskeland og Mathiesen (red): Rettshjelp og samfunnsstruktur. Pax 1975.
6. Jon T. Johnsen: Rettshjelp i utkantstrøk. Delrapport I-IV Stensil, Institutt for rettssosiologi 1978 – 1981.
7. Jon T. Johnsen: Retten til Juridisk bistand. Tano 1987.
8. Jon T. Johnsen: Ytringsfriheten i forvaltningen. Tidsskrift for rettsvitenskap 1982 s. 785-852.
9. Jon T. Johnsen: Juss-Buss som fagkritisk eksperiment. Institutt for rettssosiologi 1988. Revidert 2003.
10. Juss-Buss: Juss-Buss 1971 - 1981. Oslo 1981.
11. Arne Chr. Stryken: Et år med Juss-Buss. En sosiologisk beskrivelse av jusstudentenes rettsinformasjon. Hovedoppgave i sosiologi 1973.
12. Andersen, Grønvik og Svoren: Bo trygt, Juss-Buss' veiledning i boligspørsmål. Pax 1984.
13. Fengselsgruppa i Juss-Buss: Fangehåndboka. Oslo 1987 Utvidet og revidert 2002-2003.
14. Fengselsgruppa i Juss-Buss: Prisoners Handbook. Revidert engelsk utgave av Fangehåndboka. Oslo 1990. Utvidet og revidert 2003/2004.
15. Elisabeth Vigerust: Gjeld - hva skjer og hva kan jeg gjøre når gjelden blir for stor. Oslo 1989, revidert og utvidet i desember 1992 og 1997. Revidert 2001 og 2003.
16. Husleiegruppa: Juss-Buss' standardkontrakt i husleieforhold. Oslo 1990, revidert og omarbeidet 1995, 1996, 1999 og 2001.
17. Brakkegruppa: "Det er også mitt barn" brosjyre om samværsrett og foreldreansvar. Oslo 1991.

18. Nina E. Mathisen: "Din vilje skje" brosjyre om hvordan skrive et testament, Oslo 1991. Ny utgave i 1996. Revidert 2002.
19. Boliggruppa i Juss-Buss: "Veiledning i boligspørsmål" Pax forlag 1991.
20. Knut F. Rasmussen og Terje Svendsen: "Forlikrådet - hvorfor, hvordan og hva skjer?" Revidert 1994, 1997 og 2001. Revidert 2004.
21. "Studentopphold i Norge" Brosjyre som fremstiller reglene om oppholdstillatelse i studieøyemed (norsk og engelsk) Oslo, 1993.
22. Trine Reitan og Gry Korsnes: Økonomiske problemer. Brosjyre som framstiller reglene for økonomisk sosialhjelp. Oslo 1994.
23. Magnus Jåtun og Hans Christian Apenes i samarbeid med JURK: "Arbeidsavtalen", brosjyre 12 sider, Oslo 1995. Revidert 2003/2004.
24. Magnus Jåtun og Hans Christian Apenes i samarbeid med JURK: "Oppsigelse, avskjed og permittering", brosjyre, 16 sider, Oslo 1995. Tilleggskapittel om permittering skrevet 2003, revidert 2004.
25. Magnus Jåtun og Hans Christian Apenes i samarbeid med JURK: "Krav på lønn og feriepenger", brosjyre, 14 sider, Oslo 1995. Revidert 2004.
26. Magnus Jåtun og Hans Christian Apenes i samarbeid med JURK: "Miljøet på arbeidsplassen", brosjyre, 7 sider, Oslo 1995. Revidert 1999. Revidert 2003/2004.
27. Magnus Jåtun og Hans Christian Apenes i samarbeid med JURK: "Den kvinnelige arbeidstakeren", brosjyre, 8 sider, Oslo 1995. Revidert 2003.
28. Oven Egeland og Kenneth Adale Baklund: "Utvisning", brosjyre, 27 sider, Oslo 1996.
29. "Expulsion", engelsk utgave av brosjyren i pkt. 28.
30. Juss-Buss: "1971-1996 Jubileumsfestskrift, Juss-Buss 25 år".
31. Øystein Ruud og Thorsteinn J. Skansbo: "Gjenopptakelse av straffesaker", 22 sider, Oslo 1997.
32. Fengselsgruppa og Innvandringsgruppa: "Juss-Buss` avtale for samboere", Oslo 1997. Revidert 2001.
33. Mona Aarhus og Jostein Greve: "Asyl i Norge", brosjyre, 46 sider, Oslo 1998.
34. Steffen Ravnåsen og Frøydis Heyerdahl: "Familiegjenforening", brosjyre, 28 sider, Oslo 1998.
35. Øystein Ruud og Thorsteinn J. Skansbo: "Reopening criminal cases", brosjyre, 17 sider, Oslo 1999.
36. Anita Asheim og Siri Anne Martinsen: "Ferie og permisjon", brosjyre, 24 sider, Oslo 1999. Revidert 2002
37. Husleiegruppa: "Praktisk husleierett", brosjyre, 47 sider, Oslo 1999. Revidert 2004.
38. Innvandringsgruppa ved Marie Nyhus og Thomas Hovden: "Oppholdstillatelse i Norge for EØS-borgere og deres familiemedlemmer", brosjyre, 11 sider, Oslo 2001.
39. Hans Kristian Otnes Berge og Janicke Wiggen: "Trenger du juridisk hjelp?" Brosjyren inneholder praktisk informasjon om Juss-Buss så som når vi saksmottak og hvilke rettsområder vi arbeider med. 12 sider, Oslo 2001. Oppdatert 2004.
40. Iselinn Håvarstein og Lene Køster: "Opphold i institusjon under psykisk helsevern", brosjyre, 11 sider, Oslo 2003
41. Guro Siljan og Synne Eliassen: "Forvaring – en brosjyre til alle fanger som er dømt til forvaringsstraff", brosjyre, 10 sider, Oslo 2005
42. Arbeidsrettsgruppa på Juss-Buss: "Oppsigelse, avskjed og permittering – en brosjyre i arbeidsrett" (oppdatert 2006)
43. Arbeidsrettsgruppa på Juss-Buss: "Forlikrådet – hvorfor, hvordan og hva skjer"
44. Gjeldsgruppa på Juss-Buss: "Håndtering av gjeldsproblemer – en brosjyre i gjeldsforfølgingsrett" (oppdatert 2006)
45. Arbeidsrettsgruppa på Juss-Buss: "Krav på lønn og feriepenger – en brosjyre i arbeidsrett" (oppdatert 2006)
46. Arbeidsrettsgruppa på Juss-Buss: "Rettigheter ved graviditet og fødsel" – en brosjyre i arbeidsrett" (oppdatert 2007)
47. Arbeidsrettsgruppa på Juss-Buss: "Arbeidsavtalen og miljøet på arbeidsplassen" – en brosjyre i arbeidsrett" (oppdatert 2007)
48. Fengselsgruppa på Juss-Buss: "The Prisoner Handbook 2003 – A guide to prison matters by Juss-Buss" (Fourth edition)
49. Fengselsgruppa på Juss-Buss: "Fangehåndboka 2007 – Juss-Buss' veiledning i fengselsspørsmål (femte utgave)"
50. Innvandringsgruppa på Juss-Buss: "Statsborgerskapsbrosjyre", Oslo 2007
51. Arbeidsrettsgruppa på Juss-Buss: "Rettigheter ved graviditet og fødsel" – en brosjyre i arbeidsrett" (oppdatert 2009)
52. Arbeidsrettsgruppa på Juss-Buss: "Oppsigelse, avskjed og permittering – en brosjyre i arbeidsrett" (oppdatert 2009)

53. Arbeidsrettsgruppa på Juss-Buss: "Arbeidsavtalen og miljøet på arbeidsplassen" – en brosjyre i arbeidsrett" (oppdatert 2009)
54. Arbeidsrettsgruppa på Juss-Buss: "Krav på lønn og feriepenger – en brosjyre i arbeidsrett" (oppdatert 2009)
55. Arbeidsrettsgruppa på Juss-Buss: "Ferie og permisjon – en brosjyre i arbeidsrett" (oppdatert 2009)
56. Gjeldsgruppa på Juss-Buss: "Gjeld under soning – brevmaler" (2009)
57. Gjeldsgruppa på Juss-Buss: "Gjeld under soning – en film om håndtering av gjeldsproblemer for innsatte" (2009)
58. Gjeldsgruppa på Juss-Buss: "Håndtering av gjeldsproblemer – en brosjyre i gjeldsrett" (2010)
59. Stian B. Arntzen, Nadin A. Humlen og Fredrik L. Ellingsen: "Legal Aid Management and Training Seminar" Rapport fra Juss-Buss' besøk i Vietnam (2010)
60. Arbeidsrettsgruppa på Juss-Buss: «Being dismissed, fired or laid off» - "Oppsigelse, avskjed og permittering" engelsk utgave (2011)
61. Arbeidsrettsgruppa på Juss-Buss: «Wypowiedzenie, wypowiedzenie ze skutkiem natychmiastowym i urlop postojowy» - "Oppsigelse, avskjed og permittering" polsk utgave (2011)
62. Arbeidsrettsgruppa på Juss-Buss: «The Employment contract and the working environment» - "Arbeidsavtalen og miljøet på arbeidsplassen" engelsk utgave (2011)
63. Arbeidsrettsgruppa på Juss-Buss: Umowa o pracę i środowisko w miejscu pracy - "Arbeidsavtalen og miljøet på arbeidsplassen" polsk utgave (2011)
64. Arbeidsrettsgruppa på Juss-Buss: «Entitlement to pay and holiday benefits» - "Krav på lønn og feriepenger" engelsk utgave (2011)
65. Arbeidsrettsgruppa på Juss-Buss: "Prawo do wynagrodzenia i pieniędzy urlopowych" - "Krav på lønn og feriepenger" polsk utgave (2011)
66. Arbeidsrettsgruppa på Juss-Buss: «Holidays and leave of absence» - "Ferie og permisjon" engelsk utgave (2011)
67. Arbeidsrettsgruppa på Juss-Buss: Urlop i urlop okolicznościowy - "Ferie og permisjon" polsk utgave (2011)
68. Juss-Buss, Olaf Halvorsen Rønning (red.): «Med loven mot makta – Juss-Buss førti år», Novus forlag (2011)
69. Gjeldsgruppa på Juss-Buss: «Rettsforholdet mellom samboere – en brosjyre i familierett» (2011)
70. Gjeldsgruppa på Juss-Buss: «Rettsforholdet mellom ektefeller – en brosjyre i familierett» (2011)
71. Innvandringsgruppa på Juss-Buss: «Utvisning ved brudd på straffeloven – en brosjyre i utlendingsrett» (2011)
72. Gjeld- og familierettsgruppa på Juss-Buss: brosjyre om «Forlikrådet – hvorfor, hvordan og hva skjer?» (2012)
73. Fengselsgruppa på Juss-Buss: «Fangehåndboka 2012 – Juss-Buss' veiledning i fengselsspørsmål (sjette utgave)» (oppdatert 2012)
74. Innvandringsgruppa på Juss-Buss: «Familieinnvandring – en brosjyre i utlendingsrett» (2012)
75. Innvandringsgruppa på Juss-Buss: «Expulsion due to offences under the criminal code» - «Utvisning ved brudd på straffeloven» engelsk utgave (2012)
76. Innvandringsgruppa på Juss-Buss: «Family immigration» - «Familieinnvandring» engelsk utgave (2012)
77. Juss-Buss: «Trenger du juridisk hjelp? – en brosjyre om Juss-Buss» oppdatert utgave 2012
78. Juss-Buss: «Do you need free legal aid? – a brochure about Juss-Buss» (2012)
79. Husleierettsgruppa på Juss-Buss: "Leiekontrakt for bolig" (2012)
80. Gjeldsgruppa på Juss-Buss: "Håndtering av gjeldsproblemer – en brosjyre i gjeldsrett" (2013)
81. Fengselsgruppa på Juss-Buss: "The Prisoner's Handbook – Juss-Buss' guide to prison matters" – "Fangehåndboka" engelsk utgave (oppdatert 2013)
82. Arbeidsrettsgruppa på Juss-Buss: "Krav på lønn og feriepenger – en brosjyre i arbeidsrett" (oppdatert 2013)
83. Arbeidsrettsgruppa på Juss-Buss: «Entitlement to pay and holiday benefits» - "Krav på lønn og feriepenger" engelsk utgave (oppdatert 2013)
84. Arbeidsrettsgruppa på Juss-Buss: "Prawo do wynagrodzenia i pieniędzy urlopowych" - "Krav på lønn og feriepenger" polsk utgave (oppdatert 2013)
85. Arbeidsrettsgruppa på Juss-Buss: "Exigencias sobre salarios y pago de vacaciones – folleto sobre el derecho del trabajo" – "Krav på lønn og feriepenger" spansk utgave (2013)
86. Arbeidsrettsgruppa på Juss-Buss: "требования по заработной плате и оплате отпуска" - "Krav på lønn og feriepenger" russisk utgave (2013)
87. Fengselsgruppa på Juss-Buss: "بالسجون المتعلقة أبا بامور دليل 'Juss-Buss حول كتاب السجين لعام 2012" - "Fangehåndboka 2012 – Juss-Buss' veiledning i fengselsspørsmål" arabisk utgave (oversatt i 2013)
88. Husleierettsgruppa på Juss-Buss: "Avslutning av husleieforholdet" (2013)
89. Innvandringsgruppa på Juss-Buss: «Expulsion en raison des infractions en vertu du code pénal – une

- brochure sur le droit de l'immigration» - «Utvisning ved brudd på straffeloven» fransk utgave (2013)
90. Innvandringsgruppa på Juss-Buss: «عليهاصلمنصوا في القانون الجنائي طرد الجرائم بسبب»
- «Utvisning ved brudd på straffeloven» arabisk utgave (2013)
91. Familierettsgruppa på Juss-Buss: «Samboerkontrakt» (2013)
92. Husleierettsgruppa på Juss-Buss: «Begynnelsen på leieforholdet» (2014)
93. Arbeidsrettsgruppa på Juss-Buss: «Oppsigelse, avskjed og permittering» (2014)
94. Arbeidsrettsgruppa på Juss-Buss: «Redundancy, dismissal og temporary lay-off» (2014)
95. Juss-Buss: «Ting du bør vite om: Økonomi – bolig – jobb» (2015)
96. Utlendingsrettsgruppa på Jussbuss: «Familieinnvandring – en brosjyre i utlendingsrett» (oppdatert 2017)
97. Utlendingsrettsgruppa på Jussbuss: «Family immigration» Oslo, 2017
98. Utlendingsrettsgruppa på Jussbuss: «Study and work permits» Oslo, 2017
99. Utlendingsrettsgruppa på Jussbuss: «Utvisning av EØS-borgere» Oslo, 2017
100. Utlendingsrettsgruppa på Jussbuss: «Expulsion of EEA citizens» Oslo 2017
101. Arbeidsrettsgruppa på Jussbuss: «Oppsigelse og permittering – en brosjyre i arbeidsrett» (oppdatert 2017)
102. Utlendingsgruppa på Jussbuss: «Permanent oppholdstillatelse» Oslo, 2018
- 103: Fangehåndboka, 7. utgave Oslo, 2018
- 104: Utlendingsrettsgruppa på Jussbuss: «Visum – en brosjyre i utlendingsrett», 2019
- 104: The Prisoner's Handbook – Jussbuss' guide to prison matters, seventh edition, 2020

